

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä - organisaation toimintaa esittelevä vetojulisteluonnos

Leander, Johanna

Tammilehto, Elina

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -organisaation toiminta-
ta esittelevä vetojulisteluonnos

Leander Johanna
Tammilehto Elina
Hoitotyö
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2012

Leander Johanna & Tammilehto Elina

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -organisaation toimintaa esittelevä vetojulistelunonnos

Vuosi 2012 Sivumäärä 92

Opinnäytetyön tavoitteena oli valmistaa 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -organisaatiolle vetojulistelunonnos, joka esittelee organisaation toimintaa. 24 TTH -organisaatio tilasi Laurea Ammattikorkeakoululta vetojulisteiden kansallista ja kansainvälistä esittelyä varten. Organisaatio toimii Hyvinkäällä tapaturmien ehkäisyyn painottuen, yhteistyössä Hyvinkään kaupungin, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Opinnäytetyön taustalla on käytetty Anderssonin ja Menckelin tapaturmateoriaa. Lisäksi on painotettu tapaturmien ehkäisyä elämänkulun eri vaiheissa. Vetojulisteiden muodostamisessa on käytetty teoriasta nousseita hyviä vetojulisteiden kriteereitä.

Vetojulistelunonnos on kehitetty toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla. Kehittämisen prosessi eteni syklinä, jossa asiakas sai neljän eri kyselyn avulla vaikuttaa lopputulokseen. Kyselyt toteutettiin sähköpostitse ja ne etenivät suunniteltujen vaiheiden mukaisesti. Työ alkoi alkukartoituksella. Seuraavaksi toteutettiin sisältökysely, jonka pohjalta tehtiin ensimmäiset luonnokset. Luonnosten arviointiin käytettiin luonnoskyselyä. Arviointi toteutettiin kahdessa osassa, ensin ohjausryhmän kokouksessa asiakas sai ilmaista suullisesti mielipiteensä ja lopuksi vielä arviointikyselyllä sähköpostitse.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kolme koko organisaatiota kuvaavaa vetojulistelunonnosta, joista organisaatio saa itse valita yhden luonnoksen viimeistelyä varten. Kaikkien luonnosten pääotsikkona on "24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä" -organisaation logo ja ydinlause. Kahdessa luonnoksessa on 24 TTH -organisaation eri työryhmien toimintaa kuvaavat ydinlauseet, kun kolmannessa luonnoksessa on vain koko organisaatiota kuvaava ydinlause "Elä, asu ja liiku turvallisesti". 24 TTH -organisaation ohjausryhmä päätyi siihen, että viimeisimmistä luonnoksista kolmas on paras. Tästä päätöksestä huolimatta organisaation käyttöön annetaan kaikki kolme luonnosta.

Suurimpia haasteita olivat asiakkaan aktivoiminen ja vetojulisteiden rakentaminen sellaiseksi, että se kuvaisi 24 TTH -organisaatiota ja samalla tukisi tapaturmien ehkäisyä visuaalisin keinoin. Jatkossa jokainen 24 TTH -organisaation työryhmä voisi tuottaa omat omaa työryhmäänsä ja sen toimintaa kuvaavat vetojulisteet. Englanninkielisen vetojulisteiden teko sopisi kansainvälistä käyttöä varten paremmin.

Asiasanat: tapaturma, tapaturmien ehkäisy, toimintatutkimuksellinen kehittämismenetelmä, vetojuliste

Leander Johanna & Tammilehto Elina

Presentation roll-up poster sketch of 24 Safe hours in Hyvinkää -organization.

Year	2012	Pages	92
------	------	-------	----

The objective of this thesis was to produce a roll-up poster sketch for 24 safe hours in Hyvinkää -organization to be used in national and international presentations. The assignment was commissioned by the organization. The organization focuses on preventing accidents in cooperation with the city of Hyvinkää, local companies and communities. Background of the thesis was based on Andersson and Menckel's theory on preventing accidents. Special attention was paid on preventing accidents in different phases of life. The criteria for constructing a roll-up poster, was based on theory.

Action related research method was employed as an instrument for the contents and layout of the roll-up poster. Research process proceeded as a cycle where the customer had a chance to express its opinions and influence the result through five different surveys and three meetings. The surveys were conducted through e-mail and they proceeded through planned phases. The preliminary survey was followed by another survey on which the first sketches were based. Evaluation of the sketches was made twice. First there was the meeting of the direction group where the customer could express its opinion orally. After that an evaluation survey was conducted through e-mail.

Three sketches of the roll-up poster representing the whole organization were made. From these sketches the organization could choose one sketch for revision. The heading of each sketch consisted of the logo and slogan, "24 safe hours in Hyvinkää". In two of the sketches there were individual slogans for the separate groups of the organization. In the third sketch there was only one slogan describing the whole project: "Exist, live and move safely". 24 Safe hours at Hyvinkää organization's direction group came to the conclusion that the third sketch was the best one. In spite of this decision all three sketches will be given to the organization.

The biggest challenges were activating the customer and creating the roll-up poster that would describe the 24 safe hours in Hyvinkää -organization and also support the accident preventing visually. In the future the organization's groups could make roll-ups of their own to describe their groups and activities. An English version would suit for international use better.

Keywords: Accident, Accident prevention, Action related research method, Roll-up

Sisällys

1	Opinnäytetyön tausta, tarve ja tarkoitus	7
2	Opinnäytetyön teoreettinen tietopohja	9
2.1	Tapaturmien ehkäisemisen teoreettiset ja lainsäädännöllisesti perusteet	9
2.1.1	Anderssonin ja Menckelin sekä Haddonin tapaturmateoria	9
2.1.2	Safe Community	11
2.1.3	Turvallinen elämä jokaiselle -ohjelma	13
2.1.4	Lainsäädäntö	14
2.2	24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä	16
2.3	Tapaturmien jaottelu.....	19
2.3.1	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat	19
2.3.2	Liikennetapaturmat.....	20
2.3.3	Lapset, kouluikäiset ja nuoret	21
2.3.4	Työikäiset.....	23
2.3.5	Ikääntyneet.....	24
2.4	Tapaturmien ehkäisy elämänsä elämän eri vaiheissa	26
2.4.1	Lapset, kouluikäiset ja nuoret	26
2.4.2	Työikäiset.....	28
2.4.3	Ikääntyneet.....	31
2.5	Tapaturmien ehkäisy viestinnän avulla.....	34
2.5.1	Terveysviestintä	34
2.5.2	Vetojulistet	35
2.5.3	Värien käyttö.....	36
2.5.4	Kuvat	37
2.5.5	Typografia	38
3	Opinnäytetyön tavoitteet.....	39
4	Opinnäytetyön toteuttaminen	40
4.1	Toimintatutkimuksellinen lähestymistapa	40
4.2	Kysely kehittämisen välineenä.....	41
4.3	Kyselyaineiston analyysi	43
4.4	Kehittämisprosessi	45
4.4.1	Taustatyö	46
4.4.2	Suunnittelu	47
4.4.3	Arviointi	52
5	Pohdinta	56
5.1.1	Tulosten tarkastelu	56
5.1.2	Eettisyys	57
5.1.3	Luotettavuus	58
5.1.4	Kehittämishaasteet	60

Lähteet	62
Liitteet.....	73

1 Opinnäytetyön tausta, tarve ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä, eli 24 TTH -organisaatiolle esittelyvetojuliste. Kyseinen organisaatio keskittyy tapaturmien ehkäisyyn kuntatasolla. Tapaturmien ehkäisy on kaikkien kunnassa asuvien ihmisten ja siellä toimivien organisaatioiden yhteinen tehtävä. Tapaturmat ovat kuormittavia ja hyödyttömiä tapahtumia, koska niistä koituu inhimillistä kärsimystä ja lisäksi suuri taloudellinen taakka kunnille (Pelastustoimi 2008), joten niiden ehkäiseminen on erittäin tärkeää.

Suomessa kuoli tapaturmissa vuonna 2010 1 869 miestä ja 987 naista, yhteensä 2 856 henkilöä. Tapaturmien osuus kokonaiskuolleisuudesta oli kuusi prosenttia. Euroopan maiden välisessä vertailussa Suomen tapaturmakuolleisuus sijoittuu Baltian maiden jälkeen korkeimmalle. (Tilastokeskus 2011a, 14.) Ne ovat merkittävä ennenaikaisen kuoleman aiheuttaja Suomessa ja 15-44 -vuotiaiden joukossa ne luetaan yleisimmäksi kuolemansyyksi (Kostiainen & Haikonen 2010, 5). Tulevaisuudessa Suomen väestönrakenne tulee muuttumaan ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan yli 65 -vuotiaiden määrä tulee kasvamaan tulevina vuosina. On arvioitu, että vuonna 2040 yli 65 -vuotiaiden osuus väestöstä on 27 prosenttia nykyisen 17 prosentin sijasta. (Tilastokeskus 2009.) Jos ikääntyneiden tapaturmia ja erityisesti kaatumistapaturmia ei kyetä ehkäisemään, hoitokustannukset tulevat nousemaan ja ihmisten hyvinvointi kärsimään. Tapaturmien ehkäisyssä hyvien ehkäisykeinojen kehittäminen ja niiden tehokas toteuttaminen on erittäin tärkeää.

Jotta tapaturmia voitaisiin ehkäistä paremmin, tarvitaan tietoa, tapaturmien ilmaantuvuudesta, riskiryhmistä ja määrästä. Saatu tieto ei itsessään riitä vaan sitä on myös hyödynnettävä ehkäisyssä ja sen suunnittelussa. Olemassa oleva tieto on kuitenkin ehto ja pohja tapaturmien ehkäisyn suunnittelulle. Suomessa ei ole tarkemmin kirjattu kuin sairaalahoitoa vaatineet tai kuolemaan johtaneet tapaturmat. Perusterveyden- sekä erikoissairaanhoidosta saataisiin arvokasta tietoa tapaturmista, niiden synnystä ja jäljistä. Kuvolan seudulla toteutetussa hankkeessa on kerätty väestötason tapaturmatietoa, jossa kaikki alueella tehdyt perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tapaturmakäynnit on kirjattu vuosilta 2004-2006. Tässä yhteydessä todettiin myös alkoholin yhteys tapaturmiin. Tuli ilmi esimerkiksi, että eniten alkoholiin liittyviä tapaturmia sattui 45-54 -vuotiaille miehille, ja näistä joka viides oli yli kahden promillen humalassa. (Nurmi-Lüthje 2007, 16-18.)

Hyvinkäällä on panostettu turvallisuuden edistämiseen jo 1990-luvun alussa toteutuneella tehostetulla liikenneturvallisuustyöllä, jonka vetäjänä toimi Uudenmaan läänihallitus. Tällöin tarkoituksena oli juurruttaa liikenneturvallisuustyö osaksi jokapäiväistä elämää ja kunnan kaikkiin hallintokuntiin. Tämä kokeilu vaikutti osaltaan siihen, että 1990-luvun lopulla Stake-sin, Työterveyslaitoksen ja Liikenneturvan etsiessä pilottikuntaa tapaturmayhteistyöhön Hy-

vinkään esimerkillinen toiminta huomioitiin. Vuonna 1998 aloitettiin pilottihanke ”24 turvallista tuntia Hyvinkäällä”, jonka tavoitteena oli luoda kattavampaa tapaturmien ehkäisy- ja turvallisuuden edistämistyötä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 16, 53.)

24 turvallista tuntia -pilottihankkeessa asetettiin tavoitteita, jotka koskivat tapaturmalukujen laskemista, kokonaisvaltaisen turvallisuuskäsitteen esilletuomista sekä tapaturmien tilastointimenetelmän luomista. Hankkeen tavoitteena oli korostaa asukkaiden aktiivista roolia. Heidän toivottiin hankkeen myötä puuttuvan havaitsemiinsa puutteisiin ja ilmoittavan niistä. Hankkeessa panostettiin myös aktiiviseen ja kokonaisvaltaiseen tapaturmien torjuntatyöhön, joka olisi osa kaikkea kunnan sisäistä toimintaa, esimerkiksi koulutoimen ja vanhustenhuollon sekä muiden kunnassa toimivien tahojen, kuten seurakuntien ja yritysten toimintaa. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta käynnissä olevista turvallisuuteen liittyvistä projekteista sekä turvallisuustyötä tekevästä tahoista ja tuoda esiin heidän yhteystietonsa. Haluttiin lisäksi ymmärtää ja sisäistää Nollariski -ajattelumalli. Hanke koostui kolmitahoisesta organisaatiomallista, jossa toimijat jaettiin neuvottelukuntaan, toimintaryhmään ja kuuteen projektiryhmään, jotka olivat lapset, nuoret, aikuiset, vanhukset ja vammaiset, tiedotus sekä seuranta. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 16-17, 21.)

Pilottihankkeessa toteutettiin monenlaisia erilaisia tapahtumia ja projekteja. Näihin kuuluivat muun muassa Ilotulituskampanja, jossa jaettiin esitteitä ilotulitteiden turvallisesta käytöstä nuorisotaloihin, seurakuntakeskukseen, päiväkoteihin, poliisille sekä ilotulitteiden myyntipisteisiin. Yksittäisistä projekteista mainittakoon Kehrääjänkadun vanhustentalosäätiön asuinalueella toteutettu ikäihmisten tapaturmien ehkäisyhanke. Hyvinkäällä toteutettiin myös hiekoitus- ja aurauskampanja, millä haluttiin kannustaa kiinteistö- ja huoltoyrityksiä huolehtimaan katujen, kevyen liikenteen väylien sekä piha-alueiden talvikunnossapidosta. Valtakunnallinen tapaturmapäivä on järjestetty jo vuodesta 1995 alkaen eri puolilla maata. Vuosina 1999-2000 pyrittiin saamaan 24 TTH -pilottihanke näkyväksi eritoten juuri tuona päivänä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 36-47.) Päivän tarkoituksena oli havahduttaa kansalaiset huomaamaan keinot, joilla välttää jokapäiväisiä vaaratilanteita sekä edistää yhteistyötä tapaturmien torjunnan parissa työskentelevien tahojen välillä (Tapaturmapäivä 2011). Pilottihanke kehittyi koskettamaan eritoten tahoja, joiden parissa kohdataan tapaturmia jokapäiväisesti, ja myöhemmin mukaan saatiin myös paikallisia yrityksiä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 53-54.) Pilottihankkeesta saatujen positiivisten kokemusten myötä päätettiin kyseinen turvallisuushanke muuttaa pysyväksi toimintamuodoksi. (Hyvinkään kaupunki 2011a.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa roll-up- eli vetojulistelun, joka esittelee 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaatiota. Tässä opinnäytetyössä on käsitteen roll-up sijasta käytetty suomenkielistä termiä vetojuliste. Vetojuliste on Hyvinkään kaupungin ja 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation toive. Tehdyistä luonnoksesta asiakas tulee muo-

toilemaan painovalmiin tuotteen. Vetojulistetta tullaan käyttämään 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation esittelyssä esimerkiksi kansallisissa ja kansainvälisissä tilaisuuksissa. Vetojulisteluluonnokset tehdään perehtymällä 24 TTH -organisaatioon ja sen tavoitteisiin, vastaamalla asiakkaan vaatimuksiin ja toiveisiin sekä hyödyntämällä tapaturmien ehkäisyn ja vetojulisteen teoriaa.

2 Opinnäytetyön teoreettinen tietopohja

2.1 Tapaturmien ehkäisemisen teoreettiset ja lainsäädännöllisesti perusteet

Tapaturma on tahdosta riippumaton, ennalta arvaamaton ja äkillinen tapahtuma tai tapahtumasarja, joka johtaa kehon vammautumiseen. Sitä voidaan myös kuvailla ihmisen ja hänen ympäristönsä äkilliseksi häiriöksi. Tapaturma on usein seurausta jostakin ulkoisesta energiasta tai voimasta. Esimerkiksi liike-, lämpö-, kemiallinen, sähkö- tai säteilyenergia voi kohteen sietorajan ylittäessään aiheuttaa kehoon vamman. (Parkkari & Kannus 2009.) Tapaturma -sanalle ei useissa kielissä ole vastinetta, joten esimerkiksi englannin kielen termi "accident" kääntyy suomeksi onnettomuudeksi. Tapaturma käsittää suomen kielessä onnettomuuden ja siihen liittyvän henkilövahingon. Henkilövahingon synonyyminä käytetään vammaa erotuksena aineellisille vahingoille. (THL 2012a.) Useissa tapauksissa tapaturmat jaotellaan koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin, liikennetapaturmiin ja työtapaturmiin. Jaottelu tapahtuu aiheuttajan ja tapahtumaympäristön mukaan. Itsemurhia ja väkivallan aiheuttamia vammoja ei yleensä lueta kuuluvaksi tapaturmiin. (Parkkari & Kannus 2009.)

2.1.1 Anderssonin ja Menckelin sekä Haddonin tapaturmateoria

Tapaturmien katsotaan olevan seurausta epäonnistuneesta vuorovaikutuksesta ihmisen, välineen ja ympäristön välillä. Mikäli ympäristö vaatii ihmiseltä enemmän kuin mihin tämä kykenee, voi seurata tapaturma. Mikäli yksilön kykyä hallita tilanteita voidaan kehittää samanaikaisesti ympäristön olosuhteiden kanssa onnistuneesti, voidaan puhua tapaturmien absoluuttisesta ehkäisystä. Anderssonin ja Menckelin (1995, 757) tapaturmateoriassa tapaturmaa ehkäisevät strategiat on jaettu aikaulottuvuuksiltaan kolmeen osaan, primaari-, sekundaari- ja tertiäripreventioon. Nämä tapaturmien ennaltaehkäisyn tasot vaikuttavat eri aika-alueilla. Primaarinen ehkäisy tapahtuu ennen tapaturmaa ja sekundaarinen ja tertiäärinen eri vaiheissa tapaturman jälkeen. Esimerkiksi sairauksien ehkäisyssä nämä ennaltaehkäisyn tasot voidaan jaotella seuraavasti: Terveystilan mittaukset ovat primaaripreventiota, aikainen diagnoosi ja nopea hoitoon pääsy ovat sekundaaripreventiota ja tertiäripreventio on kuntoutusta ja sairauden seurausten minimointia. (Andersson & Menckel 1995, 757-759, 762.)

Anderssonilla ja Menckelillä (1995, 760) myös tapaturman aiheuttajaan kiinnitetään huomiota. Aiheuttaja tai riskitekijä voi olla peräisin ihmisen ympäristöstä tai ihmisestä itsestään. Riskitekijöitä voidaan eliminoida tai niitä voidaan muokata. Eliminoinnissa tapaturmariskin aiheuttaja voidaan poistaa kokonaan tai vaikkapa ympäröidä niin, että riskin mahdollisuutta ei enää ole. Myös mahdollisesti vaarallisen toiminnan kieltäminen riskialueella on riskin eliminointia. Riskin muokkaamisella taas tarkoitetaan riskin mahdollisuuden tuomista hyväksyttävälle tasolle, varsinkin jos riskitekijän eliminointi ei ole mahdollista. Näin voidaan ainakin lievittää tapaturman vahingollisia vaikutuksia. Esimerkiksi puuttamalla harkitusti ihmisten tai organisaatioiden negatiivisiin asenteisiin voidaan vaikuttaa tapahtumien kulkuun. Tämä voisi puolestaan vaikuttaa tapaturman tai tapaturmien syntyyn. Puuttumisen tarkoituksena on saavuttaa pitkäkestoisia ratkaisuja tapaturmien ehkäisyssä. (Andersson & Menckel 1995, 760-762.) Ehkäisyä tapahtuu eri tasoilla, yksilö, ryhmä- ja organisaatio sekä yhteiskunnallisella tasolla. Jotta tapaturmia onnistuttaisiin vähentämään ja turvallisuutta kyettäisiin edistämään, on ehkäisyyn tapahduttava näillä kaikilla tasoilla. (Rimpilä-Vanninen 2009, 39.)

Toinen tapaturmateoria on Anderssonin ja Menckelinkin (1995, 761) mainitsema amerikkalaisen lääkärin William Haddon Jr'n 1970-luvulla julkaisema Haddonin matriisi (Tiirikainen 2009, 13; Rimpilä-Vanninen 2009, 27). Kuin Anderssonilla ja Menckelilläkin, Haddonilla tapaturman aiheuttaja on ulkoinen asia, paikka tai vaaratekijä, johon tulisi kiinnittää huomiota. Haddonin matriisissa korostuu Anderssonin ja Menckelin tapaturmateoriaa voimakkaammin tapaturmien synnyssä syytekijöiden lisäksi aikaulottuvuus. Haddon jakaa ajan aikaan ennen tapaturmaa, tapaturman hetkellä, tapaturman jälkeen. (Dachauer 2011, 8; Rimpilä-Vanninen 2009, 22.) Haddonin matriisin pohjalta rakennettu malli on jaettu kymmeneen osaan, kymmeneen tapaturmia ehkäisevää keinoa. Keinot ovat seuraavat: Poista tapaturmavaaran aiheuttaja, erota tapaturmavaaran aiheuttaja ja tapaturma-altis ihminen, eristä tapaturmavaaran aiheuttaja, muuta tapaturmavaaran aiheuttajaa, varusta tapaturma-altis ihminen, kouluta ja ohjaa tapaturma-altista ihmistä, varoita tapaturma-altista ihmistä, valvo tapaturma-altista ihmistä, pelasta tapaturman uhriksi joutunut ja paranna ja kuntouta tapaturman uhriksi joutunut. Haddonilla keskeisinä tekijöinä ovat ihminen itse ja asia, joka voi aiheuttaa tapaturman (Kotitapaturmien ehkäisykampanja 2010; Andersson & Menckel 1995, 760-761.)

Kiinnittämällä huomiota edellä mainittuihin asioihin voidaan vaikuttaa tapaturmien ehkäisyyn vähentävästi ja turvallisuutta edistävästi. Yhteenvetona tapaturmateorioiden tapaturmien ehkäisyyn tavoitteista ja toiminnan ja arvioinnin kohteista ovat seuraavat seikat: Muutokset tapaturmatilanteessa, muutokset ympäristössä ja käyttäytymisessä, muutokset toimintatavassa sekä aktiviteetti ja toiminta (Rimpilä-Vanninen 2009, 40).

2.1.2 Safe Community

Community tarkoittaa suomeksi käännettynä yhteisöä tai aluetta. Safe Community -mallinen toimintaohjelma voi koskea kuntien lisäksi myös mm. kaupunginosaa, kuntaliittymää tai teollisuusaluetta. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 7-8). Maailman terveysjärjestö WHO on osallistunut tapaturmien ennaltaehkäisyyn tukemalla Safe Community -mallia, joka kehitettiin Ruotsissa (Nieminen 2011). Malli esiteltiin maailmalle ensimmäistä kertaa vuonna 1989 maailman ensimmäisessä Onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisy -konferenssissa ja se on sitä lähtien toiminut osana WHO:n kansainvälistä tapaturmien ennaltaehkäisy -ohjelmaa. Safe Community -mallin historiaan kuuluu Safe Community -manifesti, jonka olennainen sanoma on, että ”Jokaisella ihmisellä on yhtäläinen oikeus terveyteen ja turvallisuuteen”. Tämä lauselema kuuluu myös WHO:n Terveyttä kaikille -strategiaan sekä WHO:n kansainväliseen onnettomuuksien ja tapaturmien vähentämishjelmaan. (Welander, Svanström & Ekman 2004, 78-81; THL 2011a.) Safe Community -mallin mukaan toimintaa ohjataan neuvottelukunnan, ohjausryhmän ja projektiryhmien avulla (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 55).

Paikallisella tasolla toimiessaan kunta, joka on kiinnostunut tapaturmien ehkäisystä, voi saada Safe Community -tunnuksen. Safe Community -mallin avulla kunta tavoittelee systemaattisesti turvallisuutta ja alhaisempia tapaturmalukuja. Tunnuksen saavuttamiseen on määritelty tietyt tunnusmerkit, joita voidaan soveltaa maan olosuhteisiin. Tunnusmerkkejä, jotka Safe Community -tunnusta hakevien kuntien tai muiden paikallisten yhteisöjen tulee täyttää, on yhteensä kaksitoista (liite 1). Nämä tunnusmerkit ovat muodostuneet kuntien ja muiden yhteisöjen omista kokemuksista tai yhteisissä seminaareissa. (Jokinen & Kokinmäki 2011, 21-22; Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8.)

Kunnassa tulee olla moniammatillinen, hallintorajat ylittävä yhteistyöryhmä, johon kuuluu poliitikkoja ja virkamiehiä sekä eri alojen, kuten sosiaali- ja terveystoimen, ammattilaisia (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8). Safe Community -toimintamalliin kuuluukin olennaisesti se, että pyritään aktivoimaan paikallisia toimijoita (THL 2011a). Tapaturmatyöryhmän tulee aktiivisesti rakentaa yhteistyötä ehkäisevään toimintaan osallistuvien tahojen, kuten eläkeläisjärjestöjen ja ammattikorkeakoulujen sekä sairaanhoitopiirien kanssa. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota tiedon välittämiseen tapaturmien ehkäisystä, jolloin ratkaiseviksi tekijöiksi nousevat mm. kouluterveystoimen, vanhustenhuollon ja pelastustoimen työntekijät. Näin viimeistään varmistetaan tiedon välittymisestä kaikille ikäryhmille. Lisäksi tapaturmatyössä tulee huomioida erilaiset toimintaympäristöt, kuten liikenne, koti sekä vapaa-aika (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8-9.)

Riskiryhmien ja erityisiä riskejä sisältävien tilanteiden huomioon ottaminen tulee Safe Community -mallin mukaisessa tapaturmatyössä korostua. Tällöin huomion tulee kiinnittyä köy-

hytteen ja alhaiseen koulutukseen, joiden tiedetään lisäävän tapaturmariskiä. Riskiryhmiksi luokitellaan lapset, nuoret aikuiset sekä ikääntynyt väestö. Todennäköisinä tapaturmien tapahtumisympäristöinä toimivat muun muassa urheilu- ja liikuntatilat sekä liikennealueet. Safe Community -malliin kuuluu lisäksi tapaturmien määrän ja syyn rekisteröinti seurantajärjestelmään. Tämä lisää ohjelman vaikuttavuutta sekä tavoitteellisuutta. Terveydenhuollon sektorin tulee kantaa päävastuu tapaturmien rekisteröinnistä ja tietojen keruun on hyvä tapahtua muun muassa ensiavusta ja sairaaloiden vuodeosastoilta sekä esimerkiksi hammaslääkäriin ohjautuneiden tapaturmapotilaiden tapaturmien syyt on hyvä selvittää. Terveydenhuollon sektorin osallistumisen rekisteröintiin sekä tapaturmien ehkäisemiseen katsotaan olevan välttämätöntä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8-9.)

Tapaturmaohjelmassa tapahtuvan työn tulee olla sekä jatkuvaa että kestävää ja sen tulisi nivoutua osaksi kunnan jokapäiväistä, normaalia toimintaa. Yksittäisten tapaturmahankkeiden sijaan, tulisi toiminnan olla tavoitteellista ja pitkäjänteistä tapaturmien ehkäisemiseksi tehtävää työtä. Kunnan tulee huolehtia, että ohjelman eteneminen kirjataan ja arvioidaan, joko ohjelma sisällä, tai ulkopuolisen toimijan toimesta. Arvioinnin tuleekin sisältää mittareita, jotka kuvaavat työn vaikuttavuutta ja sen prosessin etenemistä. On myös kannattavaa kartoittaa paikalliset toimijat ja niiden mahdollisuudet osallistua tapaturmien ehkäisytyöhön. Tällöin pyritään tavoitteellisesti rakentamaan toimivaa kokonaisuutta. Tapaturmien ehkäisytyön rahoitus tulee myös suunnitella niin, että se olisi osa kunnan normaalia budjetointikäytäntöä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8-9.)

Kunnassa kertyneistä kokemuksista saadun tiedon levittäminen sekä kansallisesti että kansainvälisesti, on oleellista ehkäisytyön menetelmien kehittämiseksi. Omien hankkeiden esittely voi tapahtua seminaareissa ja kunta voi myös ottaa vastaan vieraita tutustumaan tapaturmien ehkäisytyöhön. Aktiivinen toiminta kansainvälisessä verkostossa kuuluu Safe Community -mallin tunnusmerkkeihin sekä tukee tiedon levittämistä. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 10.) Safe Community -verkoston jäseniä löytyy maailmasta tällä hetkellä yli 250 ja asukasmäärät näissä kaikissa yhteisöissä vaihtelevat Australian Northcottin ja Woodlandsin noin 1000 asukkaasta Kiinan Zhongshanin noin 35 miljoonaan asukkaaseen (Karolinska Institutet 2012). Suomessa Safe Community -verkostoon kuuluvat Hyvinkää ja Kouvola. Hyvinkää liittyi verkostoon ensimmäisenä suomalaisena kuntana vuonna 2003 ja uudisti jäsenyytensä vuonna 2010. Kouvola hyväksyttiin verkoston jäseneksi kesäkuussa 2008. Kouvolaassa tehtävän turvallisuustyön peruspilareiksi voi lukea turvallisuustyön nivomisen kaupunkikeskustatyöhön sekä tapaturmatilastoinnin kehittämisen. (Kouvolan kaupunki 2011; Nieminen 2011.)

2.1.3 Turvallinen elämä jokaiselle -ohjelma

Turvallinen elämä jokaiselle -ohjelma sai alkunsa, kun valtioneuvos teki päätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta vuonna 2008. Ohjelma ulottuu vuoteen 2015 ja tavoitteena on, että Suomi on vuonna 2015 Euroopan turvallisimaa maa. Ohjelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä sisäasiainministeriön johdolla ja työhön osallistuu yhteensä lähes 200 asiantuntijaa ministeriöstä, virastoista, laitoksista ja järjestöistä. Mukana ovat olleet myös Suomen Kuntaliitto ja eräät tutkimuslaitokset. (Sisäasiainministeriö 2008a, 2.) Päätettyjä toimenpiteitä toteutetaan osana viranomaisten toimintaa, hallituksen päätösten ja määrärahojen rajoissa (Sisäasiainministeriö 2008b, 5).

Sisäasiainministeriön julkaisussa (2008b, 5) turvallinen elämä jokaiselle, sisäinen turvallisuus määritellään yhteiskunnalliseksi tilaksi, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takamista oikeuksista ja vapauksista sekä turvallisesta yhteiskunnasta. Ihmiset voivat elää ilman rikollisuudesta, häiriöstä, onnettomuuksista ja suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälisyvän maailman ilmiöistä tai muutoksista johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta. Samassa julkaisussa kerrotaan myös hyvän turvallisuuden syntyvän erilaisista tekijöistä, kuten turvallisuudesta koti-, asuin- ja työympäristöstä, toimivista peruspalveluista, avun saannista tarvittaessa ja niin edelleen. Osaksi sisäistä turvallisuutta mainitaan myös suuronnettomuuksiin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautuminen. (Sisäasiainministeriö 2008b, 5.)

Turvallinen elämä jokaiselle -ohjelman haasteiksi on merkitty syrjäytyminen, tapaturmien määrä, väestöryhmien väliset suhteet, väkivalta, suuronnettomuudet, yhteiskunnan haavoittuvuus, rajat ylittävä rikollisuus, tietoverkkorikollisuus ja terrorismi, sekä väkivaltainen radikalisoituminen. Esimerkiksi syrjäytymistä kuvataan laajalti turvallisuuteen vaikuttavaksi tekijäksi ja sen katsotaan myös heikentävän esimerkiksi nuorten ja lasten turvallisuutta. Väestöryhmien välisen suhteiden haasteena nähdään Suomen monikulttuuristuminen ja eri väestöryhmien hyvien välisen edistäminen. Ohjelman haasteisiin on vastattu määrittämällä sisäistä turvallisuutta parantavat toimenpiteet. Näitä ovat syrjäytymisen ehkäiseminen, turvallisuusosaamisen parantaminen, sisäisen turvallisuuden tutkimukseen panostaminen, tilannekuva-toiminnan kehittäminen, paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen ja turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa. Näiden toimenpiteiden avulla pyritään vaikuttamaan sisäisen turvallisuuden paranemiseen. Jokaisen teeman kohdalla on kirjattu toimenpiteitä, joiden on katsottu parantavan sisäistä turvallisuutta. Esimerkiksi alkoholinkäytön on katsottu vaikuttavan negatiivisesti syrjäytymiseen, joten sen kulutuksen vähentämiseksi alkoholiveroa nostetaan. (Sisäasiainministeriö 2008a, 5-6, 8-9.)

Haasteiden ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden lisäksi ohjelmassa on kuvattu sisäisen turvallisuuden eri osa-alueiden erityiset tavoitteet ja toimenpiteet. Näitä tavoitteita ovat

kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen, maahanmuuttajien ja etnisen vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen, väkivallan vähentäminen, kilpailukyvyyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla, suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäiseminen. Tavoitteisiin kuuluvat myös rajaturvallisuuden ylläpito, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuuden ylläpito, ihmiskaupan estäminen, järjestäytyneen rikollisuuden torjuminen, tietoverkkorikollisuuden sekä internetin käytön riskien ja terrorismin torjuminen. (Sisäasiainministeriö 2008a, 9-11.)

Ohjelma toimeenpannaan viranomaisten, järjestöjen ja elinkeinoelämän yhteistyönä ja viranomaiset vahvistavat tavoitteiden saavuttamisen ja toimenpiteiden toimeenpanon. Hallitus seuraa ohjelman toimeenpanoa osana sen strategia-asiakirjain seuranta. Järjestöt ja viranomaiset kokoontuvat säännöllisesti toimeenpanon varmistamiseksi. He seuraavat toimeenpanon etenemistä ja tuloksia. Toimeenpanoon liittyvät suunnitelmat liitetään osaksi ohjelman seuranta ja raportointia. Tuloksia raportoidaan säännöllisesti sisäasiainministeriön verkkosivuilla kerran vuodessa. Ohjelman vaikuttavuutta arvioidaan tutkimuksilla. Tutkimustulosten avulla voidaan puolestaan parantaa ohjelman vaikuttavuutta. (Sisäasiainministeriö 2008b, 61-62.)

2.1.4 Lainsäädäntö

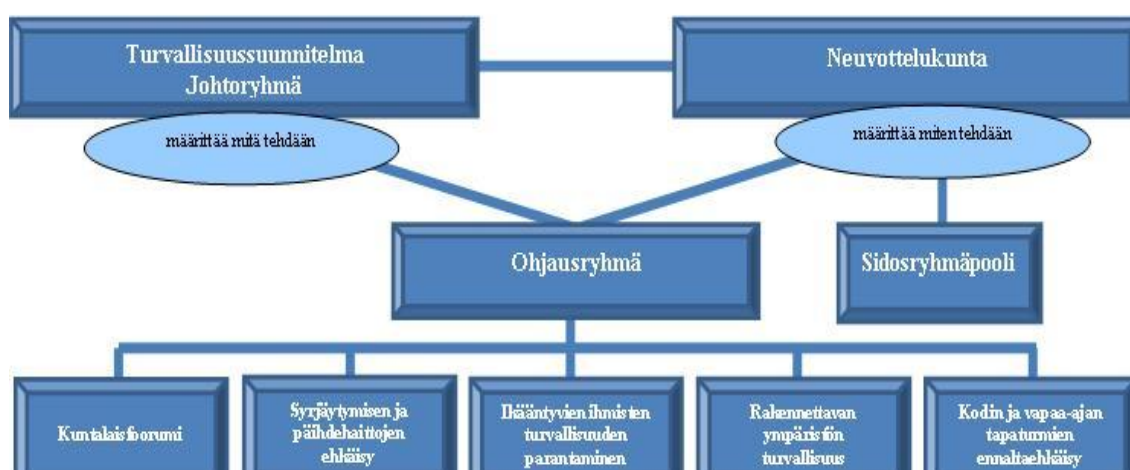
Tapaturmia torjutaan ja ennaltaehkäistään useiden lakien avulla. Kansanterveyslaissa tapaturmien ehkäisy on osa kansanterveystyötä eli perusterveydenhuoltoa. Kunnan tulee huolehtia asukkaidensa terveydentilan seurannasta ja sen edistämisestä, ja siten myös tapaturmien ehkäisystä. (KTL 66/1972, 1 §; Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 1-3 §.) Huhtikuussa vuonna 2011 voimaan tulleen pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta sekä ehkäistä onnettomuuksia. Pelastuslaki velvoittaa kunnat huolehtimaan pelastustoimesta yhdessä valtioneuvoston määräämän alueen pelastustoimen kanssa. (Pelastuslaki 379/2011, 1 §, 24 §.) Tapaturmien ehkäisystä säädetään myös valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Asetuksessa painotetaan terveysneuvonnan merkitystä tapaturmien ehkäisytyössä (Vna neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011, 14 §.) Koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon tapaturmien osalta paneudutaan myös perusopetuslaissa. Siinä määrätään, että tapaturmien hoito opetuspaikassa tai matkalla sinne on oppilaille maksuton. Perusopetuslaissa kunnat määrätään lisäksi järjestämään perusopetusta, johon sisältyy muun muassa terveystiedon opetus. (POL 628/1998, 11 §, 34 §.) Opetussuunnitelman mukaisesti järjestettyyn terveystiedonopetukseen sisältyy oppilaiden turvallisuutta tukeva osaaminen arkielämän valintatilanteissa. Tavoitteena olisi, että oppilas oppii huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. (Opetushallitus 2004, 130-131.)

Terveydensuojelulaki painottaa sellaisten elinympäristössä esiintyvien haittojen poistamista, jotka voivat aiheuttaa terveystahetta. Terveystahetalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen olosuhteen tai tekijän esiintymistä, joka ihmisessä todetaan aiheuttavan yksilön tai väestön elinympäristön terveellisyyden vähenemistä. Elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa tulee harjoittaa niin, että estetään terveystahettojen syntyminen. Kunnan tehtävänä on turvata asukkaillaan terveellinen elinympäristö ja tiedotettava terveydensuojelusta sekä järjestettävä sitä koskevaa neuvontaa ja ohjausta. Terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatiminen on myös kunnan tehtävä. Tämän valvontasuunnitelman tarkoituksena on huolehtia, että elinympäristön terveydensuojelua valvotaan säännöllisesti ja tunnollisesti. (TervSuojeluL 763/1994, 1-2 §, 6 §.) Kulutustavaroiden aiheuttamien tapaturmien ehkäisyyn on säädetty laki, joka koskee kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta. Tämän lain mukaan elinkeinoharjoittajien tai muiden palvelun tarjoajien on huolehdittava, että tavarasta tai palvelusta ei ole vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Terveydelle vaarallisena pidetään esimerkiksi sellaista kulutustavaraa, joka annettujen puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa käyttäjälleen vamman. (Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 75/2004, 3-4 §.)

Työturvallisuuslain tarkoituksena on suojella työntekijöitä, parantaa työympäristöä sekä ennaltaehkäistä työtapaturmia ja ammattitahetta. Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Tämä laki kattaa muun muassa työympäristön sekä työn suunnittelun, perehdytyksen työhön sekä suojainten varaamisen käyttöä varten. (TTurvL 738/2002, 1 §, 12-15 §.) Työterveyshuoltolaki sovelletaan sellaiseen työhön, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia ja paneutumaan tarvittavan työterveyshuollon järjestämiseen sekä sen sisältöön ja toteuttamiseen. Tällöin pyritään yhteistoimin työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon kanssa ehkäisemään työhön liittyviä sairauksia ja tapaturmia. Laissa painotetaan myös työympäristön ja tehtävän työn turvallisuutta, työyhteisön toimintaa sekä työntekijöiden terveyttä ja työ- sekä toimintakykyä eri vaiheissa työuraa. Lain mukaan työnantajan on järjestettävä työterveyshuolto ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden voimin. (Työterveyshuoltolaki 1383/2001, 1-4 §.) Tapaturmavakuutuslaki säättää työntekijälle oikeuden korvaukseen tapaturmasta, johon työntekijä joutuu työpaikalla, työmatkalla taikka työnantajan asioita hoitaessaan. Korvattava vamma on lain puitteissa esimerkiksi hankauma tai sairauden paheneminen työtapaturmasta johtuen. (TaVL 608/1948, 1 §, 4 §.) Ammattitahetilla turvataan työntekijöille korvaus sellaisista sairauksista, jotka ovat todennäköisesti pääasiallisesti aiheutuneet työssä vaikuttavista fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä. Tätä tekijää on kuitenkin täytynyt olla työssä siinä määrin, että sen voidaan pääasiallisesti todeta aiheuttaneen sairauden. (Ammattitahetlaki 1343/1988, 1 §.)

2.2 24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä

Vuonna 2003 Hyvinkää hyväksyttiin Safe Community -verkoston jäseneksi ensimmäisenä suomalaisena kuntana (Hyvinkään kaupunki 2011b). Safe Community -verkoston teesit toimivat Hyvinkäällä tehtävän turvallisuustyön lähtökohtina yhdessä Suomen sisäisen turvallisuusohjelman ”Turvallinen elämä jokaiselle” kanssa. WHO:n hallinnoiman verkoston mallin periaatteiden mukaan panostetaan laaja-alaiseen yhteistoimintaan ja kumppanuuteen. Keskeisinä toimijoina Hyvinkäällä ovat kaupunki, Keski-Uudenmaan pelastus- ja poliisilaitos, paikalliset yritykset, yhdistykset, seurankunta sekä oppilaitokset. Turvallisuustyötä toteutetaan Safe Community-mallin mukaisessa organisaatiomallissa (kuva 1), missä suuntaviivat tapaturmalyönteille asetetaan neuvottelukunnassa. (Nieminen 2011.)

Kuva 1. 24 TTH -organisaatiomalli (Mukaillen Hyvinkään kaupunki 2011)

Neuvottelukunnan tehtäviin kuuluu muun muassa vuosittaisen toimintasuunnitelman hyväksyminen ja toiminnan tulosten arviointi. Sen tulee lisäksi edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä vaikuttaa kuntalaisten asenteisiin turvallisuustyötä kohtaan. Neuvottelukunta määrittelee sen miten toimintaa toteutetaan, kun turvallisuussuunnitelma sekä johtoryhmä asettavat raamit sille mitä tehdään. Suoraan neuvottelukunnan alaisuudessa toimii lisäksi sidosryhmäpooli, joka edistää hyvinkääläisen turvallisuustyön verkostoitumista maakunnan ja valtakunnan tasolla. Ohjausryhmä valvoo, johtaa ja koordinoi itse toimintaa kärkihankkeissa eli työryhmissä, joita Hyvinkäällä on viisi; kuntalaisfoorumi, syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy, ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen, rakennettavan ympäristön turvallisuus sekä kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy. Ohjausryhmän tehtäviin kuuluu lisäksi tiedottamisesta huolehtiminen ja yhteistyösuhteiden ylläpitäminen esimerkiksi alan valtakunnallisiin yhteistyökumppaneihin. (Nieminen 2011.)

Syrjäytymisen- ja päihdetyön työryhmän muodostavat poliisi, Laurea ammattikorkeakoulun terveystieteiden lehtori, seurakunta sekä kolmannen sektorin keskeiset toimijat. Työryhmän tavoitteena on tuottaa tietopaketti, joka osoittaa päihde- ja mielenterveystyön keskeiset palvelut sekä lähisuhdeväkivaltaan liittyvät palvelut ja selvittää perhe- ja lähisuhdeväkivallan määriä ja ilmenemismuotoja Hyvinkäällä. Palveluiden on kokonaisuudessaan kyettävä vastaamaan väkivallan aiheuttamiin ongelmiin. Laaja-alaisen yhteisvastuun toteuttamisessa väkivallan ehkäisy ja tietoisuuden sekä tiedon lisääminen perhe- ja lähisuhdeväkivallasta ovat keskeinen tekijä. Arjen turvallisuuteen kuuluu osana lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö ja siihen liittyvä toimintaohjelma on laadittu vuonna 2007 ja sittemmin päivitetty vuonna 2010. Päihde- ja mielenterveystyön ehkäisevä ohjelma on laadittu vuosille 2010-2015 ja tähän ohjelmaan kuuluvat vuosittaiset tavoitteet sisältäen informaatiota, resursseja, työkaluja, osaamista ja yhteistyötä. (Nieminen 2011.)

Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantamisen työryhmän muodostavat johtajaylilääkäri, kotihoidon alue-esimies sekä palveluohjaaja. Ikääntyvien ihmisten turvallisuustyössä pyritään lisäämään ikääntyneiden turvallisuustietoutta ja puuttumaan varhain turvattomuuteen. Turvallisuustietouden lisääminen tapahtuu muun muassa turvallisuuskartoituskaavakkeiden käyttöönotolla ja tiedottamalla ikääntyneiden turvallisesta lääkehoidosta. Kotihoidon asiakkaille tarjotaan liikuntaresepti ylläpitämään toimintakykyä ja vuotuisella Vanhusten viikolla turvallisuusteema on jatkuvasti esillä. Varhainen puuttuminen turvattomuuden parissa toteutetaan kehittämällä kotihoidossa ikääntyneiden lähisuhdeväkivallan ja kaltoinkohtelun kohtaamisen menetelmät ja prosessit. Toiminta tapahtuu yhteistyössä kansainvälisen WeDo (European Partnership for the Wellbeing and Dignity of Older People) -hankkeen kanssa. Ikääntyneiden päihteidenkäyttäjien ongelmiin paneudutaan hoitopolun määrittämisellä ja sen toteuttamisella. (Nieminen 2011.)

Rakennettavan ympäristön turvallisuus -kärkihankkeen tavoitteisiin kuuluvat turvallisuuskysymykset, jotka liittyvät asukkaiden kaupunkiympäristöön. Kärkihankkeeseen kuuluu kokonaisuudessaan parantamaan rakennettavan ympäristön turvallisuutta sekä ehkäisemään liikennetapaturmia. Kärkihankkeen sisällä on eroteltavissa kaksi kiinteää työryhmää, asumisterveystyöryhmä ja liikenneturvallisuustyöryhmä. (Nieminen 2011.) Asumisterveystyöryhmän jäseniä ovat Hyvinkään kaupungin edustaja, Laurea ammattikorkeakoulun lehtori, Hyvinkään vuokra-asuntojen edustaja sekä asukkaiden edustaja. Työryhmien toiminnan tavoitteena on asumisterveyden edistäminen. (Hyvinkään kaupunki 2011c; Hyvinkään kaupunki 2011d.) Liikenneturvallisuustyöryhmään kuuluu Hyvinkään kaupungin eri alojen edustajia (muun muassa henkilöstökeskus, kunnallistekniikka sekä koti- ja laitospalvelut), Hyvinkään autokoulun edustaja, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajat, Hyvinkään pyöräilijöiden, Saint Grobainin rakennustuotteiden sekä Hyvinkään autokatsastuksen edustajat ja yksityinen kuntalainen. Tämä työryhmä pyrki erityisesti parantamaan liikenneympäristön turvallisuutta ja ehkäisemään tapa-

turmia liikenteessä. (Hyvinkään kaupunki 2011c; Hyvinkään kaupunki 2011e.) Vuosittain kokonaishankkeen voimin toteutuvat muun muassa esteettömyyteen ja julkiseen valaistukseen sekä kunnossapitoon liittyvät projektit ja hankkeet. Pääpainona näissä projekteissa ja hankkeissa on ollut turvallisuuden tunteen parantaminen sekä havaittujen vaarapaikkojen kehittäminen turvallisiksi. Liikenneturvallisuustyöryhmä on omalta osaltaan panostanut järjestämällä vuosittain ikääntyneiden autoilijoiden ajo- ja kuntokursseja. Käsittelyssä näillä kursseilla on ollut ikääntymisen vaikutukset ajotaitoon ja ajokykyyn sekä vaaratilanteiden välttäminen. (Nieminen 2011.)

Koti- ja vapaa-ajantapaturmiin keskittyvän työryhmän tavoitteena on turvallisuuskulttuurin kehittäminen ja jo olemassa olevien ongelmakohtien ratkaiseminen. Tästä esimerkkinä vuonna 2004 aloitettu ikäihmisille, liikuntarajoitteisille sekä työttömille suunnattu ulkojalkineiden liukuestenastoitus, jonka tarkoituksena on vähentää kaatumistapaturmia. Tämä on saavuttanut suuren suosion, sillä nastat kenkiinsä on saanut jo lähes 3000 henkilöä ja liukumistapaturmia onkin jo vältetty useita. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyöryhmän tavoitteena on lisäksi tiedottaa kuntalaisia ajankohtaisista aiheista sekä järjestää aiheisiin liittyviä koulutuksia. Kokonaistavoitteisiin kuuluu myös yhteistyön tehostaminen eri toimijoiden välillä. (Nieminen 2011.) Työryhmän jäsenistö koostuu Hyvinkään kaupungin eri alojen edustajista, Laurea ammattikorkeakoulun terveystieteiden lehtorista, yksityisistä yrittäjistä, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sekä Hyvinkään seurakunnan edustajista. (Hyvinkään Kaupunki 2011f.) Vuoden 2011 toiminnan painopiste oli lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyssä. Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat tuottaneet yhteistyössä koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyöryhmän kanssa muun muassa ikäkausittaiset tapaturmaesitteet. (Rimpilä-Vanninen 2011.)

Kuntalaisfoorumissa on edustettuna asukkaat, yritykset, seurakunta, poliisi, yhdistykset, oppilaitokset, nuorisoyhdistykset ja pelastuslaitos. Tämän työryhmän tavoitteena on arjen turvallisuuden parantaminen sekä turvallisuudentunteen lisääminen, erilaisten turvallisuustapahtumien kautta. Esimerkkinä mainittakoon tapaturmapäivän liittäminen lapsille ja nuorille suunnatun Sun Dance Day -tapahtumaan yhteyteen. Sveitsin uimalan alueella järjestetyn tapahtuman turvallisuusteemoina olivat ennaltaehkäisevä päihdetyö, turvallisuus ja harrastukset. Päivän aikana saattoi tutustua toimintapisteissä muun muassa nuorisoyhdistyksiin ja liikuntapalveluihin sekä poliisiin ja pelastuslaitokseen, ja ohjelmaan kuuluivat muun muassa ympäristöön sopivat vesipelastusnäytökset. Tämän työryhmän läheisenä yhteistyökumppanina toimivat sosiaaliset mediat. (Nieminen 2011.)

2.3 Tapaturmien jaottelu

2.3.1 Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat voidaan jaotella kotitapaturmiin, liikuntatapaturmiin ja muihin vapaa-ajan tapaturmiin. Suurin osa onnettomuuksista on kotitapaturmia. Näiden osuus kaikista tapaturmista on 36 %. Seuraavaksi suurin tapaturmatyyppi on muut vapaa-ajan tapaturmat, 27 % ja liikuntatapaturmia on vain 5 % kaikista tapaturmista. (THL 2010, 22.) Vaikka tiedetään, että koti ja vapaa-ajan tapaturmien määrä kaikista tapaturmista on kaikkein suurin, niiden tarkkaa määrää on vaikea arvioida, sillä niiden tilannetta tarkastellaan vain ajoittain ja niiden rekisteröinnistä ei ole lainsäädäntöä. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien tietojen kerääminen on myös vaikeaa. Sattuneita tapaturmia hoidetaan useissa eri paikoissa ja tiedot eivät välttämättä ole kattavia. Lievemmat vammat hoidetaan yleensä kotona eikä niitä näin ollen voida rekisteröidä. (Kannus 2005.)

Tapaturmariski on kotona ja vapaa-ajalla hyvin suuri opiskelijoilla, pitkäaikaistyöttömällä, kotirouvilla ja eläkeläisillä. Tähän liittyy osittain se tosiasia, että nämä ryhmät viettävät kotona ja vapaa-ajalla, kuten harrastuksissa, niin suuren osan ajastaan. Yleisimmät syyt kotona tapahtuvaan tapaturmaan ovat, niin miehillä kuin naisillakin, kaatuminen ja liukastuminen. Näitä vammaan johtavia tapauksia sattuu kotiympäristössä lähes 100 000 vuodessa. Naisilla sattuu eniten tapaturmia ruuanlaiton, siivouksen sekä pyykinpesun yhteydessä. Miehillä tapaturmat liittyvät yleisimmin remontti-, huolto- ja rakennustöihin. Naisilla tapaturmia tapahtuu eniten keittiössä ja miehillä taas piha-alueella. Kotitapaturmat tapahtuvat useimmiten kesäkuukausina, kesä- ja heinäkuun aikana lähes 30 000 tapaturmaa kuukaudessa. (Tiirikainen 2009, 55, 79-81.) Lisääntyvät koti- ja vapaa-ajan tapaturmat lisäävät myös niistä aiheutuvia haittoja ja hoidontarvetta sekä nostavat kustannuskuluja. (Kannus 2005). On arvioitu, että koti- ja vapaa-ajan tapaturmista koituu noin 4 miljardin euron kokonaiskustannukset. Näistä välittömiä kuluja on noin 550 miljoonaa euroa. (Parkkari & Kannus 2009.)

Liikuntatapaturma on syynä kolmannekseen lieivistä tapaturmista Suomessa. Länsimaisissa yhteiskunnissa liikuntatapaturma on yleisin tapaturmatyyppi. Keskimääräisesti kahdeksan prosenttia 15-64-vuotiaista suomalaisista joutuu liikuntatapaturmaan joka vuosi. Vuosittain fyysisiä vammoja syntyy liikuntatapaturmissa jopa 300 000 kappaletta. Liikuntamuotojen väliset erot tapaturmariskeissä ovat selvät. Yleisimmät vammat syntyvät palloilu- ja voimistelulajeissa. Riski kasvaa, kun kontaktit toisiin harrastajiin lisääntyvät. Erityisen riskialttiisiin lajeihin kuuluvat muun muassa squash, salibandy ja suunnistus. Suomessa laajalti harrastetut jalkapallo, lenkkeily, salibandy sekä kuntokävely aiheuttavat määrällisesti eniten vammoja. Kaatumiset ja liukastumiset ovat yleisiä, samoin kuin kestävyys-, voima- ja budolajeihin liittyvät rasitusvammat. Liikuntatapaturmaan joutuva on useimmiten nuori mies, sillä 15-34-vuotiaana

liikunta on kaikista intensiivisintä ja niistä johtuvat seuraukset ovat usein pitkäaikaisia. Liikuntavammat uusiutuvat usein ja ne altistavat myöhemmille ongelmille esimerkiksi alaraajojen nivelrikkojen muodossa. Yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ovat eräiden tutkimusten mukaan jopa yhtä suuria kuin liikennetapaturmista johtuvat. Kustannukset koostuvat muun muassa hoitokuluista sekä työstä poissaoloista. (Tiirikainen 2009, 87-90.)

Muihin vapaa-ajan tapaturmiin luotellaan kuuluvaksi kaikki ne tapaturmat, jotka eivät tapahdu kotiympäristössä tai liikunnan parissa. Tällaisia ovat esimerkiksi ostoksia tehtäessä tapahtuneet tapaturmat. (Tiirikainen 2009, 94) Yleisimmät tapaturmatyypit ovat liukastuminen ja kaatuminen, jotka kattavat 77 prosenttia tapauksista. Näitä tapaturmia tapahtui vuoden 2009 kansallisen uhritutkimuksen mukaan noin 123 000 ja ne kattavat 16 prosenttia kaikista tapaturmista. Tässä täytyy kuitenkin huomioida, että uhriksi joutuneita oli 117 000 eli osa tapaturmista sattui samoille henkilöille. Uhreista yli 60 prosenttia oli naisia. (Haikonen 2010, 35-36.)

2.3.2 Liikennetapaturmat

Nykyisin suurin osa liikenteessä sattuvista kuolemista tapahtuu henkilöautoissa. Liikenneympäristönä kolmanneksessa kuolemista ja yli puolessa vakavista loukkaantumisista toimii taa-jama. Riskiryhmään kuuluvat nuoret sekä iäkkäät, sillä yli neljännes tapaturmista sattuu 15-24-vuotiaille ja kuolemien määrä suhteessa väestön lukumäärään, oli suuri myös yli 70-vuotiaille. (Tiirikainen 2009, 97-98.) Liikennetapaturmissa kuolleiden määrä oli 1970-luvulta 1990-luvun puoliväliin asti tasaisessa laskussa, sillä yli tuhannesta kuolleesta päästiin alle 400 kuolleeseen, mutta taloudellisen nousun alettua määrä alkoi kasvaa. Vuonna 2002 liikenteessä kuoli 415 henkilöä. (Järvinen 2005.) Valtioneuvoston periaatepäätöksen tukeman liikenneturvallisuusohjelman sekä autojen turvallisuuden ja liikenneympäristön turvallisuuden suotuisan kehityksen myötä on luku laskenut vuoteen 2006 mennessä 336 kuolonuhriin (Tiirikainen 2009, 96.) Vuonna 2009 menehtyneitä näissä tapaturmissa oli 279, kun kaiken kaikkiaan tilastojen mukaan tapahtui 6 414 tieliikennetapaturmaa, jotka johtivat henkilövahinkoihin. Loukkaantuneiden osuus näissä tapaturmissa oli 8 057. (Tilastokeskus 2010.) Vuonna 2010 liikenteessä menehtyi 272, joka on yhdeksän menetettyä henkeä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Loukkaantuneita oli 7 673, kun henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia oli 6 072 kappaletta. (Tilastokeskus & Liikenneturva 2011, 8.) Vuonna 2009 toteutetun kansallisen uhritutkimuksen mukaan 56 prosenttia liikennetapaturmista sattuu miehille ja 44 prosenttia naisille. Puhelinhaastatteluilla toteutetun uhritutkimuksen luvut ovat huomattavasti esimerkiksi poliisin rekisteritietoja suurempia, sillä poliisin tietoon ei tule valtaosaa lievistä liikennetapaturmista. Tutkimuksessa huomioidut tiedot ovat pääosin koostettu lievistä liikennetapaturmista. (Haikonen & Valtonen 2010, 39-40.)

Liikennetapaturmissa alkoholiin liittyvissä tapauksissa ei ole ollut suurempia muutoksia viimeisen 36 vuoden aikana, kolmannekseen tapaturmista liittyy alkoholi (Tiirikainen 2009, 98). Vuonna 2010 rattijuopumuksissa loukkaantui 805 henkeä ja kuoli 64. Poliisin tietoon tulleita rattijuopumustapauksia oli 2 200 vähemmän kuin edellisvuonna. Vuonna 2010 oli noin 21 130 rattijuopumustapausta. (Tilastokeskus & Liikenneturva 2011, 9.) Liikennetapaturmien on havaittu herättävän tapaturmista eniten huolta etenkin naisten keskuudessa (Tiirikainen 2009, 98). Tiirikaisen (2009, 98) mukaan 55 prosenttia suomalaisista on huolissaan liikennetapaturmaan joutumisesta. Edellä käsiteltiin liikenneturvallisuutta tieliikenteen osalta. Muiden liikennemuotojen osalta polkupyöräilijöiden osuus on 37 prosenttia ja mopoilijoiden 14 prosenttia kaikista liikennetapaturmista (Haikonen & Valtonen 2010, 40). Kevyen liikenteen tapaturmille on tyypillistä, että onnettomuus sattuu ilman vastapuolta, kodin läheisyydessä ja loppukesällä tai syksyllä. Tapaturmia sattuu eniten 10-14-vuotiaille sekä 55-59-vuotiaille. Vammat kohdistuvat pyöräilijöillä useimmiten päähän ja mopoilijoilla taas sääreen tai polveen. Kevyen liikenteen tapaturmille on tyypillistä se, että ne päätyvät tilastoihin vasta kun tapahtuu kuolemantapaus. (Tiirikainen 2009, 99-100.)

Vesiliikennetapaturmissa kuolleisuusmäärät ovat huomattavasti pienempiä kuin tieliikenteessä. Trafin ja tilastokeskuksen kokoamassa Vesiliikenteen vuositilastossa vuodelta 2010 vesiliikenteessä sattuneita tapaturmia on kirjattu yhteensä 1 595, kun niistä kuolemaan johtaneita oli 63. Tapaturmat sattuivat tyypillisimmin Suomen merialueilla huviveneilyssä ja uhri oli yli 55-vuotias mies. Tapaturmia sattui eniten kesäkuukausina, toukokuusta lokakuuhun, ja kuolemaan johtaneiden tapaturmien syynä oli inhimillinen tekijä, kuten toimintavirhe tai alkoholi, ympäristötekijöiden tuntemattomuus tai tekniset viat. (Trafi & Tilastokeskus 2010, 6-9, 13-16, 35.)

2.3.3 Lapset, kouluikäiset ja nuoret

Vuosina 2003-2009 0-24-vuotiaiden yleisin tapaturma oli kaatuminen tai putoaminen. Nämä tapaturmat aiheuttivat myös eniten sairaalahoitoon joutumisia, sillä pelkästään nämä tapaturmat johtivat vuosittain noin 7300 hoitojaksoon ja noin 15 300 hoitopäivään. Vuonna 2009 kaatumiset, putoamiset ja törmäämiset johtivat 0-14-vuotiaiden poikien osalta noin 2200 sairaalahoitoa vaatineeseen tapaturmaan. Samanikäisillä tytöillä vastaava luku oli noin 1500. 15-24-vuotiaista sairaalahoitoa tarvitsi vastaavissa tapaturmissa noin 1800 poikaa ja 800 tyttöä. (THL 2012b; Markkula & Öörni 2009, 25-39.) Kaatumisten ja putoamisten jälkeen yleisin tapaturmien aiheuttaja on liikenne. Liikenteessä sattuvat tapaturmat aiheuttavat Suomessa eniten lasten ja nuorten tapaturmaisista kuolemista. Liikenteeseen liittyvät tapaturmariskit muuttuvat iän myötä. Lapsilla riski liittyy havaintokyvyn kehittymättömyyteen, kun taas 15 -vuotiailla ja sitä vanhemmilla liikenneonnettomuuksien riski kasvaa moottoriajoneuvojen käytön ja niiden

kydyssä olemisen kasvun myötä. Nuorten kuljettajien kuolemanriski voi olla jopa kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna. (Markkula & Öörni 2009, 25-39.)

Vuonna 2005 15-24-vuotiaiden nuorten yleisimmät tapaturmat olivat yleisyysjärjestyksessä: kuljetus-, hukkumis- ja myrkytystapaturmat. Myrkytystapaturmat olivat pääosin huumaus- tai lääkeainemyrkytyksiä. Päihteet altistivat tapaturmille, sillä kuolemaan johtaneissa tapaturmissa yli kolmasosa nuorista oli ollut päihtyneenä tapaturman sattuessa. (Paavola & Kumpula 2007, 18.) Kuolemaan johtaneisiin tapaturmiin yli 13 -vuotiailla oli laskettu osaksi myös itsemurhat (Markkula & Öörni 2009, 25). Pääosa Suomessa sattuneista liikuntavammoista, noin 300 000 kappaletta, sattuu nuorille (Parkkari & Kannus 2009). Lajista riippuen vammat voivat syntyä eri ruumiin alueille ja eriasteisina. Esimerkiksi kori- ja lentopalloissa voi tulla nilkan- ja polven nyrjähdyksiä, kun taas karatessa tai judossa vammat ovat sijoiltaanmenoja tai jopa murtumia. (Kujala 2009.) Yleisimpiä tapaturmia, kaatumisia ja putoamisia, lapsilla ja nuorilla tapahtuukin juuri liikuntaharrastuksissa (Mattiila 2005, 61).

Lapsien katsotaan olevan alttiita tapaturmille, sillä heillä ei ole vielä kehittynyt yhtä hyvää havainto- ja arviointikykyä kuin aikuisille. Ympäristö kuitenkin edellyttää tällaista havainto- ja arviointikykyä. Myös lasten vielä kehittyvät motoriset taidot ja kehon koordinaatio voivat olla riittämättömät ja joissakin tilanteissa voi sen takia syntyä vaaratilanteita. (Parkkari & Kannus 2009.) Yleisimmät kuolemaan johtavat tapaturmat lapsilla ja nuorilla ovatkin liikenneonnettomuudet, hukkumiset ja erityisesti nuorilla myrkytykset (Paavola & Kumpula 2007, 18-19). Vuodessa 0-14 -vuotiaille lapsille aiheutuu tapaturmien takia noin 100 000 lääkärikäyntiä ja 10 000 sairaalahoitokertaa. Lasten tapaturmaiset kuolemat ovat vähentyneet runsaasti 1970-luvun 300: sta lapsesta vuoden 2006 23: een lapseen. Kuitenkin sairaalan vuodeosastohoitoa vaativissa tapaturmissa hoidettavien määrä ei ole juuri vähentynyt. (Parkkari & Kannus 2009.) Lasten ja nuorten tapaturmat ovat pääosin esimerkiksi kaatumisia ja putoamisia, joista seuraa yleensä vain lieviä ruhjeita, mustelmia ja haavoja (Pelastustoimi 2006). Koulutapaturmien osalta onnettomuuksille altistavia tilanteita voivat olla esimerkiksi väli- ja liikuntatunnit sekä talviliukka (STAKES 2005).

Tapaturmia sattuu useimmin pojille kuin tytöille. Koulutapaturmien ehkäisy- hankkeessa, vuosina 2002-2004, havaittiin tyttöjen ja poikien tapaturmien määrien ero. Esimerkiksi alle 15-vuotiaista sairaalassa hoidetuista tapaturmapotilaista poikia oli vuonna 2001 noin 1100 ja tyttöjä vastaavasti noin 650 (Lounamaa, Huhtanen, Kurenniemi, Salminen, Heikkilä, Virtanen 2005, 14-15.) Suunnilleen 3/5 tapaturmasta sattuu pojille ja 2/5 tytöille (STAKES 2005). Esimerkiksi koulutapaturmien osalta poikien ja tyttöjen tapaturmat ovat jakautuneet siten, että poikien tapaturmat painottuivat välitunneille ja tyttöjen tapaturmat liikuntatunneille. Pojilla tapaturmat olivat myös tyttöjä useammin toisen tahallisesti aiheuttamia. Tytöillä tahallisesti aiheutettujen tapaturmien osuus on noin 5 prosenttia. Pojilla vastaava luku on lähes kolmin-

kertainen, eli noin 14 prosenttia. Koulun ulkopuolellakin hoidetuista tapaturmista suurempi osa sattuu pojille ja myös myöhemmässä elämässä pojille tapahtuu edelleen hieman tyttöjä enemmän tapaturmia. (Lounamaa ym. 2005, 29-30, 51-52.)

2.3.4 Työikäiset

Kaikki 15-64-vuotiaat luetellaan kuuluviksi työikäiseen väestöön (Kostiainen & Haikonen 2010, 5.) Työikä on elämänvaiheena aktiivista aikaa, tapaturmia voi sattua niin työpaikalla, kotona kuin harrastuksissakin. Työikään voidaan lukea kuuluvaksi noin 50 vuotta ihmisen elämästä, ja tähän ajanjaksoon mahtuu monenlaisia muutoksia. Kouluttautuminen, työelämään pääseminen, vakiintuminen, perheen perustaminen ja jopa muutamat eläkeiän vuodet ovat ominaisia tapahtumia tälle ajanjaksolle. (Tiirikainen 2009, 178.) Työikäisille tyypillisiä tapaturmia ovat muun muassa kotona ja vapaa-ajalla sattuneet huolto-, korjaus- ja rakennustapaturmat. Näihin sisältyvät putoamiset, liukastumiset, teräviin esineisiin osumiset ja palovammat. Tällaiset kodin tapaturmat ovat yleisimpiä työikäisillä perheellisillä 30-49-vuotiailla miehillä ja niitä arvioidaan tapahtuvan noin 40 000 vuodessa. (Parkkari & Kannus 2009.) Työikäiset miehet ovat riskiryhmä rakennus- ja remonttitapaturmien saralla, kun taas nuoret työikäiset ovat riskialttiimpia liikuntatapaturmien ja liikenteen parissa (Tiirikainen 2009, 181). Työikäisten keskuudessa on havaittavissa selvä ero miesten ja naisten kuolleisuuden välillä. Vuonna 2010 tapaturmaisesti kuoli yhteensä 2 856 15-64-vuotiasta henkilöä, joista miehiä oli 1 869 ja naisia 987. Suurin osa näistä tapaturmista oli kaatumisia tai putoamisia. (Tilastokeskus 2011b.) Työikäisten tapaturmiin liittyy usein alkoholi. Se on osallisena useammassa kuin joka toisessa tapaturmaisessa kuolemassa. (Sisäasiainministeriö 2010, 22.) Alkoholi on yksi ratkaisevista tekijöistä työikäisten tapaturmaisissa kuolemissa, sillä kaikista vuonna 2010 tapaturmaisesti menehtyneistä 20 prosenttia oli alkoholin vaikutuksen alainen (Tilastokeskus 2012a). Näin ollen tapaturmien vähentäminen edellyttäisi alkoholinkokonaiskulutuksen kääntämistä laskuun sekä sen käyttötapon muutosta vähemmän humalanhakuisiksi (MLL 2003).

Tapaturmavakuutuslaissa työtapaturma määritellään tapahtumaksi, jossa työntekijä vammautuu tai sairastuu. Kyseinen tapahtuma voi sattua työssä, työstä johtuvissa olosuhteissa, työpaikalla tai siihen kuuluvalla alueella. Työntekijä voi myös olla työmatkalla tai työnantajan asioita hoitamassa. Lisäksi työtapaturmiin luetaan tapaukset jolloin työntekijä suojelee tai pelastaa työnantajan omaisuutta tai työtoimintansa yhteydessä varjelee ihmishenkeä. Työtapaturman aiheuttamaksi vammaksi luetaan lain perusteella hiertymät, hankaumat, syövyttävän aineen tai vaarallisten hengitettävien kaasujen aiheuttamat vammat sekä ilmanpaineen vaihtelun tai tavallisesta poikkeavan lämpötilan aiheuttamat vahingot. Lisäksi puristuksesta aiheutuneet kyynärpäähän tai polvilumpion tulehdukset ja työliikkeen aiheuttamat muut viat tai vammat, jotka kohdistuvat lihakseen tai jänteeseen luetaan myös työtapaturmiin. Näille kaikille on kuitenkin ehdotonta se, että ne ovat syntyneet enintään yhden vuorokauden pituisina

aikoina. Näiden lisäksi työpaikalla, työssä tai työmatkalla sattuneet pahoinpitelyt tai toisen henkilön muut tahalliset teot luetaan työtapaturmiksi. (TaVL 608/1948, 4 §.) Vahinko tällaisissa tilanteissa kohdistuu useimmiten päähän. (Antikainen-Juntunen 2007, 33.)

Työtapaturmia sattuu työntekijän liikkuesssa, käsitellessä esineitä, siirtäessä taakkoja käsi-voimin ja työskennellessä käsikäyttöisillä työkaluilla. Useimmiten tapaturmatyyppinä on esimerkiksi kaatuminen, liukastuminen, hyppääminen tai putoaminen, tai terävään esineeseen astuminen. (Lappalainen & Saarela 2009, 43.) Elinkeinoelämän keskusliiton (2010) teettämän tutkimuksen mukaan kokoaikatyössä olevat palkansaajat viettivät noin yli 1500-1700 tuntia vuodessa työpaikalla (Elinkeinoelämän keskusliitto 2010). Pitkien työaikojen ja turvallisuuden välissä on todettu selvä yhteys. Työajan pidentyessä päivässä ja /tai viikossa onnettomuusriski kasvaa (Euroopan komissio 2010). Täten ei tule yllätyksenä, että vuonna 2010 tapahtui yhteensä 130 693 työtapaturmaa. Työmatkatapaturmia samaisena vuonna tapahtui 19 917. (Tapaturmavakuutuslaitosten liitto 2011, 10, 34.) Riski loukkaantua työmatkalla kohoaa etenkin yli 50-vuotiailla naisilla (Tiirikainen 2009, 106). Työliikenteessä sattuneet tapaturmat ovatkin usein vakavampia kuin työpaikalla sattuneet tapaturmat. Työpäivän vaarallisinta aikaa on se, kun työntekijä liikkuu liikenteessä henkilöautolla, polkupyörällä tai kävellen. (Harjanne, Lammi, Rauramo & Schrey 2009, 2.)

Miesten riski joutua työtapaturmaan on naiseen verrattuna yli kolminkertainen, koska miehet yleensä työskentelevät vaarallisemmissa ammateissa kuin naiset. Kun mies ja nainen työskentelevät samassa paikassa, tapaturman riski on yhtä suuri. Erityisesti työtapaturmien riskiryhmään kuuluvat alle 25-vuotiaat nuoret miehet. Naimattomuuden ja kokemattomuuden on todettu lisäävän riskiä työtapaturmiin, kun taas pienet lapset, parisuhde sekä kokeneisuus vähentävät sitä. (Tiirikainen 2009, 104.) Tapaturmariskin on todettu kasvavan 2,5-kertaiseksi fyysistä työtä harjoittavilla työntekijöillä, esimerkkinä maanviljelijät, metsätyöntekijät sekä rakennustyöntekijät, verrattuna johtavissa asemassa, asiantuntijoina tai virkamiehinä työskenteleviin. Tyypillinen työtapaturmasta aiheutunut vamma oli vuoden 2009 Uhritutkimuksen mukaan nyrjähdys tai venähdys, joita olivat noin neljännes tapauksista. Yli puolet työtapaturmista johti siihen, että työntekijä joutui käymään lääkärissä, mutta hänen ei kuitenkaan tarvinnut jäädä pidempään hoitoon. (Haikonen & Salminen 2010, 48-50.)

2.3.5 Ikääntyneet

Vanhusten yleisimpiä tapaturmia ovat kaatumiset ja putoamiset. Kaatumisiin ja putoamisiin kuolee vuosittain yli 1000 ihmistä ja noin 7000 saa vuosittain lonkkamurtuman. (Parkkari & Kannus 2009; Käypä hoito 2011). Kaikista iäkkäiden kaatumisista noin puolet johtaa erilaisiin pehmytkudosvaurioihin, 5 prosenttia murtumiin ja 5-10 prosenttia muihin vakaviin vammoihin, joita voivat olla esimerkiksi erilaiset päävammat. Kaikki kaatumiset eivät kuitenkaan

välttämättä aiheuta vammoja (Mänty, Hulkko, Sihvonen, Lounamaa 2007, 9.) Suurin osa kaatumistapaturmien uhriksi joutuneista on yli 65-vuotiaita ja noin 50 prosenttia näistä ikääntyneistä kaatuvat toistuvasti. Jatkuvista kaatumisista voi seurata sekä fyysisiä, että psyykkisiä haittoja. Kaatumiset voivat vaikuttaa ihmisen kykyyn liikkua tai aiheuttaa jopa ennenaikaisen kuoleman. (Tideiksaar 2002, xv-xvi.)

Ikääntyneiden kaatumistapaturmat vaikuttavat kaatuneeseen henkilöön itseensä pelkoa lisäävästi, toimintakykyä alentavasti tai sosiaalisia kontakteja vähentävästi. Ne vaikuttavat myös esimerkiksi perheenjäseniin, terveydenhuollon ammattilaisiin sekä kuluttavat eri alojen resursseja (Tideiksaar 2002, 3; Mänty ym. 2007, 10). Esimerkiksi lonkkamurtuman hoitoon kuluu noin 46 vuorokautta, joista leikkaushoitajakseen kuluu noin 7 vuorokautta. Kokonaisuudessaan hoito voi kestää tapauksesta riippuen kauemminkin (Käypä hoito 2011). Murtuman laatuun vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi luukudoksen rakenne, koko ja vahvuus, kohdistuneiden iskujen määrä, voimakkuus ja suunta sekä erilaiset suojaimet ja ihmisen suojareaktiot (Mänty ym. 2007, 10). Yli 64-vuotiaiden kaatumistapaturmien kustannukset Suomessa vuonna 2000 olivat noin 39 miljoonaa euroa, joista lonkkamurtumien osuus on peräti 82 prosenttia. Yhden lonkkamurtumapotilaan hoito pelkästään ensimmäisenä vuonna kustansi vuonna 2008 noin 18 400 euroa. Eikä hoito välttämättä aina jää tähän. Noin 30 prosenttia lonkkamurtuman saaneista iäkkäistä päätyy pitkäaikaiseen laitoshuoltoon ja vuonna 2008 kustannukset olivat ensimmäisenä hoitovuonna noin 45 300 euroa potilasta kohden. (Pajala 2010, 6; Mänty ym. 2007, 10.) Tapaturmien ehkäisyllä ja sen onnistumisella on näin ollen suuri merkitys paitsi ikääntyneiden hyvinvoinnin myös talouden kannalta.

Syinä ikääntyneiden tapaturmiin, esimerkiksi kaatumisiin, voivat olla muun muassa korkea ikä, perimä, aiempi murtuma, heikentynyt liikuntakyky, runsas alkoholinkäyttö, heikko näkökyky, muistisairaus, huimaus, tasapainon menettäminen tai kehon sijainnin väärinarviointi ja niin edelleen. (Pelastustoimi 2006; Tideiksaar 2002, 15; Käypä hoito 2011). Ikä tuo mukanaan väistämättömiä muutoksia, jotka altistavat kaatumisille ja muille tapaturmille. Keskushermoston ja tuki- ja liikuntaelimestön toiminnan heikentyminen iän myötä ja äkilliset sairaudet kasvattavat tapaturmariskiä ja altistavat kaatumiselle, koska ne heikentävät aisteja. (Honkanen, Luukinen, Lüthje, Nurmi, Palvanen 2003, 12.) Esimerkiksi tasapainon menettäminen voi Tideiksaarin mukaan tapahtua missä tahansa päivittäisessä toiminnassa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi kävely, tavaroihin kurkottaminen, vessassa käynti tai tuolille istuminen ja siltä nouseminen. (Tideiksaar 2002, 15.) Näköaistin avulla ihminen saa tietoa ulkoisesta ympäristöstään ja sen avulla ihminen kykenee havainnoimaan ja hahmottamaan ympäristöönsä (Mänty ym. 2007, 12). Näön heikentyessä esimerkiksi kulkutiellä olevien esineiden havaitseminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta, ja tästä voi seurata kompastumisia ja kaatumisia (Tideiksaar 2002, 17). Ikääntyneestä itsestään lähtöisin olevat kaatumisvaaraa lisäävät tekijät ovat tiivistetysti heikentyneet aistitoiminnot, keskushermoston toiminnan heikkenemi-

nen/häiriöt, heikentyneet jalkavoimat, lääkkeiden haittavaikutukset, huono ravitseminen ja nestetasapaino, heikentynyt lihasvoima sekä akuutit sairaustilat (Honkanen ym. 2003, 12-13; Mänty ym. 2007, 11-16). Ulkoisia vaaratekijöitä voivat olla esimerkiksi portaat, liukkaat alustat ja huonekalut. Esimerkiksi kävelyteitä talvella peittävä jää altistaa ikääntyneitä kaatumiselle ja huonekalut, jotka eivät tarjoa riittävästi tukea ja joiden tasapainotus ei ole riittävä, voivat aiheuttaa putoamisia. (Honkanen ym. 2003, 14-16.)

2.4 Tapaturmien ehkäisy elämänkulun eri vaiheissa

2.4.1 Lapset, kouluikäiset ja nuoret

Tapaturmien ehkäisyssä on ymmärrettävä tapahtumaketju, joka tapaturman saa aikaan. Tapaturmien syy-seuraussuhteen selvittäminen luo perustan tapaturmien ehkäisylle. Tapaturmien torjunnan taustalla pitäisi olla aina tieteellinen tutkimustyö. Tulee tuntee ongelmien laajuus, riskitekijät, tapaturmien syyt ja välittömät vammamekanismit. Tutkimusnäytöt antavat mahdollisuudet selvittää ja yksilöidä tekijät, joihin on tarve puuttua tapaturman ehkäisemiseksi. Ensimmäiseksi tapaturmia ehkäisevä toiminta pitäisi kohdistaa sellaisiin tapaturmiin, jotka ovat yleisiä ja vakavia, mutta myös ehkäistävissä ilman kohtuuttomia kustannuksia. Ihmisten asenteisiin ja käyttäytymiseen vaikuttamalla voidaan vaikuttaa tapaturmien torjuntaan. (Parkkari & Kannus 2009.) Lasten ja nuorten turvallisuuden ehkäisy on asenteiden, osaamisen ja ympäristön turvallisuuden parantamista. Kun lapset ja nuoret itse oppivat huolehtimaan itsestään ja turvallisuudestaan päivittäisessä elämässään ympäröivien aikuisten tuella, ollaan hyvällä tiellä lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyssä.

Lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisy on monialueista. Ehkäisyssä pitää kiinnittää huomiota eri osa-alueisiin ja niiden turvallisuuteen. Näitä alueita ovat esimerkiksi koti, vapaa-ajan ja liikunnan ympäristöt, neuvola, päivähoitopaikka, koulut ja oppilaitokset, työpaikat ja puolustusvoimat. Jotta turvallisuutta voidaan parantaa, on arvioitava mahdollisia riskejä ja toimitettava niiden pohjalta. Lapsi ottaa mallia vanhemmistaan ja siksi vanhempien tulee kiinnittää erityistä huomiota turvallisuuteen ja ottaa vastuu turvallisuudesta, turvallisuuteen opettamisesta sekä tapaturmien ehkäisystä. Näin lapset oppivat jo varhain hyvät asenteet ja käytännöt tapaturmien ehkäisemiseksi. Näin lapsi oppii iän myötä havaitsemaan vaaroja ja mahdollisia vaaratilanteita sekä suhteuttamaan omaa osaamistaan ja toimintaansa niihin. (THL 2011b; Markkula & Öörni 2009, 15-16, 61-101.) Kodin ja sen asukkaiden turvallisuus on siellä asuvien omissa käsissä. Kodin sisällä yleinen siisteys ja järjestys ehkäisevät tapaturmia. Kotona ei kannata säilyttää turhaa tavaraa. Kulkuväylien ja rappusten tulisi olla esteettömiä. Näin voidaan välttää muun muassa kompastumisia. (Kotitapaturmien ehkäisykampanja 2010, 6.) Ympäristön tulee kertoa turvallisesta toimintatavasta ja ympäristön suunnittelussa on otettava huomioon, että ihmiset tekevät arviointivirheitä (Lounamaa ym. 2005, 32-33).

Neuvolalla on iso merkitys lasten ja heidän perheidensä turvallisuuden edistämiseksi, sillä neuvola tavoittaa vuosittain suuren määrän ihmisiä. Äitiysneuvolassa käy vuosittain noin 60 000 äitiä puolisoineen ja lastenneuvolassa noin 400 000 lasta ja noin 600 000 vanhempaa. Neuvolassa voidaan antaa ajoissa turvallisuuskasvatusta ja siellä voidaan muutenkin havaita perheessä mahdollisesti ilmeneviä, turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Näihin ongelmiin voidaan puuttua, jotta lapsella ja koko perheellä olisi hyvä olla. (Markkula & Öörni 2009, 72-73.) Neuvolassa vanhempia ohjataan turvallisuuskasvatuksella ehkäisemään lasten tapaturmia. Ohjausta annetaan lasten ikätason mukaisesti. Vanhempia ohjataan esimerkiksi ensiaputaitojen ja tarvittavien turvalaitteiden hankinnassa. Hyvällä tapaturmien ja niiden ehkäisyn keinojen läpikäynnillä voidaan vähentää lasten tapaturmariskiä. (Mäki, Wikström, Hakulinen-Viitanen, Laatikainen 2011, 186-187.)

Oppilaitoksissa, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, tulee kiinnittää huomiota tapaturmien ehkäisyyn. Koulurakennuksia ja niiden tiloja suunniteltaessa on otettava huomioon lasten käyttäytyminen ja näin estettävä vaarojen syntyminen. (Lounamaa ym. 2005, 32-33.) Perustan koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnille luovat hyvät työ- ja opiskelu-olosuhteet, jotka vaikuttavat myös työ- ja opiskelukykyyhin sekä tulokselliseen oppimiseen. Tapaturmat vaikuttavat haitallisesti opiskeluympäristön turvallisuuteen. (Markkula & Öörni 2009, 83-96.) Lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisemiseksi tulisi koulujen ja oppilaitosten jokapäiväisen elämän osaksi ottaa myös turvallisuuden huomioiminen ja turvallisuuskasvatuksen antaminen. Riskikartoituksilla on koulujen turvallisuudessa ja sen edistämiseksi suuri vaikutus, sillä riskikartoituksilla voidaan nostaa esille asioita, joihin tulisi turvallisuuden edistämisen nimessä puuttua (Lounamaa ym. 2005, 54).

Koulutapaturmien ehkäisy -hankkeessa turvallisuuskasvatuksen tärkeitä tavoitteita on viisi. Lapsen tulee oppia sellaisia tietoja ja taitoja, jotka edistävät hänen itsensä sekä muiden ihmisten turvallisuutta. Lapsen tulee omaksua turvallisuutta edistäviä arvoja, kuten toisen ihmisen kunnioittaminen ja auttaminen, sekä tiedostaa turvallisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Pelkkä tieto siitä kuinka tulisi toimia, ei kuitenkaan riitä, vaan lapsen tulee myös kyetä toimimaan oppimansa tiedon mukaisesti. Hänen tulee omaksua omaa ja ympäristön turvallisuutta edistävä elämäntapa, ja kyetä ajattelemaan ja toimimaan tarvittaessa itsenäisesti ja myös yhdessä muiden kanssa. Lapsen tulee tuntea omat selviytymisvoimavaransa. Tarkoituksena olisi, että nämä asiat näkyisivät myös käyttäytymisessä. Turvallisuuskasvatuksessa opettavien asioiden on oltava lapsen ymmärryksen saavutettavissa ja hänelle merkityksellisiä. Koulujen turvallisuuteen katsotaan vaikuttavan myös ensiaputaitojen osaaminen. Ensiaputietojen päivittäminen koettiin koulutapaturmien ehkäisy -hankkeeseen osallistuneissa kouluissa hyväksi ja toimivaksi. Henkilökunnan ja lasten ensiaputaitojen karttuessa turvallisuus

lisääntyä. Ensiaputaitoja oppineina heillä on selkeämpi malli siitä, kuinka toimia tapaturmatilanteessa ja estää lisävahinkojen synty. (Lounamaa ym. 2005, 56-57.)

Kodin ja koulun ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa, kuten vapaa-ajan harrastuksissa tapahtuvaan tapaturmien ehkäisyyn tulisi myös kiinnittää huomiota. Esimerkiksi nuorille järjestettävä ohjattu toiminta, kuten liikunta, kerhot tai pelkästään oleskelutilat voivat ehkäistä tapaturmia. Tällaisten vapaa-ajan ohjattujen ja valvottujen toimintojen kautta voidaan vaikuttaa ehkäisevästi esimerkiksi päihteiden käyttöön. Nuorilla tai lapsilla on paikalla joku, joka valvoo toimintaa ja voi puuttua asiaan varhain. Päihteiden käytön ehkäisyllä vaikutetaan puolestaan päihteiden käytöstä johtuvien tapaturmien syntyyn vähentävästi. Nuorten turvallisuutta pyritään edistämään myös esimerkiksi töissä ja armeijassa. Armeijassa suurelta osin siksi, että se saavuttaa suuren määrän nuoria. (Markkula & Öörni 2009, 66-72, 96-101.) Työssä nuoriin kohdistuvat samat työtapaturmien ehkäisyn menetelmät kuin muihinkin työikäisiin. 20-24 -vuotiaat nuoret ovat suurimmassa riskissä joutua työtapaturmaan. (Hintikka 2006, 4.) Hintikan (2006, 14) mukaan olennaista nuorten työtapaturmien ehkäisyssä on nuorten työntekijöiden riittävä perehdyttäminen. Myös työturvallisuuden arvostuksen kohottamisella nuorten keskuudessa on merkitystä nuorten työtapaturmien ehkäisyssä (Markkula & Öörni 2009, 97).

2.4.2 Työikäiset

Työikäisten tapaturmien ehkäisyssä keskitytään työtapaturmien ehkäisyyn. Työtapaturmien ehkäisy on monialaista työtä. Turvallisuus ja sen edistäminen täytyy uloittaa syvälle organisaation arvoihin ja strategiaan, ja koko henkilöstön tulee olla sitoutunut yhteistyöhön turvallisen työympäristön edistämiseksi. (Työturvallisuuskeskus 2011a.) Turvallisuuskulttuuri käsite tarkoittaa jokaisessa organisaatiossa olevia turvallisuuteen liittyviä arvoja ja perusoletuksia. Näiden tulisi olla turvallisuutta sitoutumista korostavia. (Reiman, Pietikäinen ja Oedewald 2008, 18-20.) Työterveyslaitoksen alulle laittama Nolla tapaturmaa -ajattelu on kehitelty edistämään työpaikkojen tapaturmien ennaltaehkäisyä. Nolla tapaturmaa -ajattelu kannustaa suomalaisia yrityksiä kiinnittämään huomiota turvallisuusasioihin. Tällä pyritään luomaan työyhteisössä työntekijöistä huolta pitävää työilmapiiriä. Nolla tapaturmaa -ajattelun kantavana voimana on lisäksi ajatus siitä, että työtapaturmat eivät tapahdu sattumalta. Niiden takana on moninaisia syitä joihin voidaan puuttua. Jokaisesta tapaturmasta voidaan oppia jotain ja tätä oppia pitää käyttää vastaavien tapahtumien estämiseksi tulevaisuudessa. Yritysten tulee tehdä Nolla tapaturmaa -ajattelu näkyväksi sisällyttämällä se arvoihinsa ja antamalla sen näkyä myös asiakkaille päin. Johdon tulee näyttää esimerkkiä asiaan sitoutumisesta. Jokainen työntekijä on vastuussa niin itsensä kuin muidenkin turvallisuudesta. (Työterveyslaitos 2011, 1-2; Sarno 2011.)

Työtaturmien ehkäisyssä keskeisessä roolissa ovat työsuojelu- ja työterveyshuoltohenkilöstö, jotka toimivat aktiivisina asiantuntijoina. (Työturvallisuuskeskus 2011a.) Työsuojelulla tavoitellaan turvallisia ja terveellisiä työoloja ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämisen tukemista. Työsuojelu on yhteistyössä tehtävää kaikkia koskettavaa toimintaa työpaikalla. Työsuojeluvastuu on käytännössä hajautettu organisaatiossa johdon lisäksi yksittäisille työntekijöille. Jokainen on velvollinen noudattamaan työpaikan turvallisuusohjeita ja ottamaan huomioon vaarantekijät. Havaituista puutteista ja epäkohdista tulee ilmoittaa esimiehille tai työsuojeluvastuutetulle. Työsuojelun tehtävä onkin muun muassa ehkäistä tapaturmia ja edistää työntekijöiden turvallisuutta. Tällöin työsuojelun kokonaisvaltaiseksi tehtäväksi muodostuu työikäisen väestön yleisen terveydentilan parantaminen. Työsuojeluhenkilöstö toimii yhteistyössä esimiesten ja työntekijöiden sekä työterveyshuollon kanssa työpaikan turvallisuusasioissa. (Harjanne 2012, 1; Kämäräinen 2009, 8-9.)

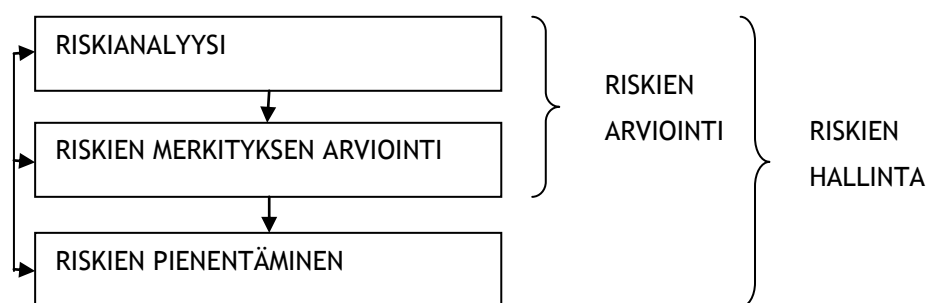
Työnantaja on työterveyshuoltolain mukaan velvollinen järjestämään työntekijöilleen työterveyshuollon. Työterveyshuolto yhteistoiminnassa työnantajan ja työntekijöiden kanssa osallistuu työtaturmien ehkäisyyn ja pyrkii parantamaan työpaikan sekä työn terveellisyyttä ja turvallisuutta. Työterveyshuolto on järjestettävä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden voimin, joiksi luetaan kuuluvaksi terveydenhuollon ammattihenkilöt sekä mm. fysioterapeutin tai psykologin koulutuksen omaavat henkilöt. Työterveyshuollon palvelut työnantaja voi järjestää joko itse tai yhdessä toisten työnantajien kanssa. Työnantajan on myös mahdollista hankkia ne terveyskeskukselta tai ostaa ne yksityiseltä sektorilta. Työterveyshuollon olennainen tehtävä on työpaikkaselvityksen tekeminen, sillä sen perusteella muodostetaan työterveyshuollon toimintasuunnitelma. Tämä tulee olla työnantajalla kirjallisena, sillä siitä näkyy työterveyshuollon yleiset tavoitteet ja työpaikan olosuhteiden mukaiset tarpeet sekä niistä johtuvat toimenpiteet. (Työterveyshuoltolaki 1383/2001 1-3 §, 6-7 §, 11-12 §.) Työpaikkaselvityksellä selvitetään työpaikan tarpeet työterveyshuollon suhteen. Työpaikkaselvitys tehdään yhteistoiminnassa työnantajan ja työpaikan henkilöstön kanssa sekä muun ammattihenkilöstön, kuten työterveyshuollon lääkäreiden kanssa. Tarvittaessa voidaan konsultoida myös muita terveysalan ammattilaisia. Työpaikkaselvityksen tavoitteena on tunnistaa työpaikan terveysvaarat ja arvioida niiden terveydellinen merkitys ja näin ollen selvitetään myös tapaturmavaaroja. (Manninen, Laine, Leino, Mukala, Husman 2007, 85.)

Tapaturmavaarojen selvittämisessä lähtötietoina toimivat aiemmin sattuneet tapaturmat ja niistä tehdyt tilastot. Selvittäjältä vaaditaan hyvää työn ja käytössä olevien koneiden sekä laitteiden tuntemusta, jonka vuoksi tapaturmavaaroja selvitetään aina yhteistyössä työntekijöiden ja esimiesten kanssa. (Pääkkönen, Rantanen, Uitti 2006, 36.) Tapaturmavaarojen huomioiminen perustyöpaikkaselvityksessä kohdistuu lähinnä näkyviin asioihin, kuten epäjärjestykseen tai kulkuteiden liukastumisvaaroihin. Pitkäjänteisemmässä tapaturmavaarojen havainnoinnissa kiinnitetään huomiota tapaturmien syytekijöihin. Tarkemmassa selvittelyssä

saadaan selville esimerkiksi se miksi kyseinen vaara esiintyy ja miksei sitä ole korjattu, jolloin selviää tapaturmiin välillisesti vaikuttavat tekijät. Tällaisia ovat esimerkiksi perehdyttämiseen tai työnsuunniteluun kohdistuvat puutteet. Väkivalta ja sen uhka ovat monilla työpaikoilla olennaisia vaaratekijöitä. Vaaroja arvioitaessa tarkastellaan millaisia väkivaltatilanteita tai niiden uhkia on esiintynyt, ja miten niihin on varauduttu. Lisäksi arvioidaan teknisiä ratkaisuja, kuten hätäpoistumisteitä, sekä organisatorisia ratkaisuja, kuten avun saantia. (Manninen ym. 2007, 106-107.)

Työpaikkaselvityksessä pyritään tunnistamaan lisäksi muut työntekijän terveyttä uhkaavat tekijät, kuten erityinen sairastumisvaara. Työpaikkaselvityksen myötä pyritään antamaan toimenpide-ehdotuksia, tietoa, neuvontaa ja ohjausta sekä tukemaan työpaikan ja työn kehittämistä. (Manninen ym. 2007, 85-86.) Tietojen, neuvonnan ja ohjauksen antaminen on määritetty Työterveyshuoltolaissa osaksi työterveyshuollon tehtävää. Kyseisten tietojen ja neuvojen tulee koskettaa työntekijöiden terveyttä tai turvallisuutta. (Työterveyshuoltolaki 2001, 12 §). Työterveyshuollossa tietojen antamiselle, neuvonnalle ja ohjaukselle on annettu lyhenne TANO. Työterveyshuollon asiakkaiden mukaan TANO -toiminta onkin yksi työterveyshuollon tärkeimmistä tehtävistä. Työntekijöiden ja työnantajan, niin yksilöinä kuin ryhminä ja koko työyhteisönäkin, tulee saada työterveyshuollolta tietoa työssä ja työpaikalla esiintyvistä terveydelle vaaraa ja haittaa aiheuttavista tekijöistä, sekä niiden torjuntamenetelmistä. Tietojen, neuvonnan ja ohjauksen tulee koskea myös työtapaturmia ja niiden ehkäisyä. Työntekijän tulee lisäksi saada tietoa hänelle tehdyistä terveystarkastuksista ja työterveyshuollon sisällöstä. (Palmgren, Jalonen, Jurvansuu, Kaleva, Tuomi 2008, 20, 26; Vna hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 1484/2001, 12 §.) Työtapaturmien torjunnassa tulee panostaa terveysneuvontaan, jolla voidaan poistaa vääriä ennakkoluuloja. Tarkoituksena on madaltaa riskitasoa, jonka yksilö tai työyhteisö on valmis hyväksymään. Kuten "tekeväälle sattuu" -ajattelun karsiminen pois turvallisesta työskentelytavasta. (Saari 2009.)

Työturvallisuuslain mukaan osa työpaikan turvallisuustoimintaa on riskien arviointi ja hallinta (TTurvL 2002, 8-10 §), johon myös työterveyshuolto osallistuu asiantuntitahona. Riskien hallinta on kokonaisnäkemys työpaikan vaaroista ja toimenpiteistä, joilla vahinkoja voidaan pienentää ja poistaa (kuviokuva 1). Riskien arvioinnilla tarkoitetaan prosessia, jossa arvioidaan työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle aiheutuvaa riskiä työpaikan vaarojen vaikutuksesta. Riskianalyysi on osa tätä prosessia. Riskianalyysin osat ovat kohteen raja-arvojen määrittäminen, vaarojen tunnistaminen ja riskin suuruuden arviointi. (Työsuojeluhallinto 2012.)

Kuvio 1. Riskienhallinnan osa-alueet (Mukaillen Työsuojeluhallinto 2012)

Työnantajan tehtäviin tapaturmien ehkäisyssä kuuluu esiintyneiden tapaturmien ja muiden vaaratilanteiden selvittäminen. Tämän täytyy arvioida tapaturmien merkitys työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle. Työnantajan tulee huolehtia, että työntekijät ovat perehdytettyjä tehtäviinsä ja omaavat tarvittavat tiedot haitta- ja vaaratekijöistä työpaikalla. Työntekijöiden täytyy myös osata ehkäistä ja välttää näitä tekijöitä. Työnantajan tulee varmistaa, että työjärjestelyt on suunniteltu niin että ne eivät vaaranna työntekijöiden terveyttä tai turvallisuutta. (TTurvL 2002, 10-15 §.) Työympäristöstä johtuvat vakavat vaaratilanteet aiheutuvat useimmiten nostotilanteissa tai korkeissa ja ahtaissa paikoissa työskennellessä. Niiden ennaltaehkäisyssä parhaat keinot ovat työn suunnittelu ja työhön opastus. Harkinta ja huolellisuus ovat myös tärkeitä tekijöitä, sillä vaaran todennäköisyys kasvaa mikäli työtilanteet tulevat yllättäen. (Työturvallisuuskeskus 2010, 29.) Lisäksi tarvittavat suojavälineet tulee olla työntekijöiden saatavilla tapaturmien välttämiseksi (TTurvL 2002, 10-15 §). Työmatkoilla sattuvien työtapaturmien ehkäisyssä on panostettu oman varovaisuuden painottamiseen ja vaaratekijöiden karsimiseen. Jalkineet on syytä valita sääolosuhteiden mukaan ja lisäliukuesteiden käyttäminen on suositeltavaa. Fyysisen kunnon ja vireystilan ylläpitäminen ovat omiaan turvallisen työmatkailun tukemisessa. (Työturvallisuuskeskus 2011b, 2.)

2.4.3 Ikääntyneet

Vanhusten kohdalla tapaturmien ehkäisy on toimintakyvyn ylläpitämistä ja esimerkiksi riskien aiheuttajien lieventämistä tai poistamista. Ikääntyneiden elinympäristössä tulee selvittää ja poistaa mahdolliset liikkumista häiritsevät tekijät ja maksimoida liikkumismahdollisuudet muotoilemalla ympäristö ikääntyneelle sopivaksi. Valaistukseen, lattiapintoihin ja kalustukseen tulee kiinnittää huomiota. Valaistuksen tulee olla riittävä ja katkaisijoiden helposti saavutettavissa paitsi päivällä myös yöllä pimeässä. Lattiapinnat eivät saa olla liukkaat eivätkä heijastavat. Mattojen tulee olla liukumattomia ja niiden reunojen tulee olla lattiassa. Kulureittien tulee olla esteettömät. Tuolien, pöytien ja muiden huonekalujen tulee olla niin tukevia ja hyvin sijoiteltuja, että niistä saa tarpeen tullen hyvin tukea ja niihin on helppo sekä asettautua että nousta. (Tideiksaar 2002, 59, 72-73; Mänty ym. 2007, 16-17.) Portaiden suun-

nittelulla on suuri merkitys niissä sattuvien tapaturmien ehkäisyssä. Koska iäkkäiden näkökyky ja muut aistitoiminnot eivät enää ole entisellä tasolla, tulee portaiden tasoerot merkitä hyvin selvästi. Teiden hiekoitus talvella ja jalkineiden liukuesteet ehkäisevät erityisesti kaatumistapaturmia. (Honkanen ym. 2003, 26-27.)

Ikääntyneiden tapaturmien ehkäisyssä olennaista on liikunta ja kuntoilu. Harjoittelulla voidaan parantaa lihasvoimaa ja tasapainoa. Tärkeimmät harjoitettavat lihakset ovat alaraajojen, pakaroiden, selän ja vatsan lihakset. (Tideiksaar 2002,60; Honkanen ym. 2003, 23-24.) Parhaiten iäkkäiden lihasvoimaa ja lihasmassaa kehittää 2-3 kertaa viikossa totutettu kuntosaliharjoittelu. Siinä kuhunkin lihasryhmään kohdistetaan harjoittelusarjoja, joiden kunkin pituus on noin 6-12 toistoa. Vastuksen tulee olla noin 60-80 prosenttia henkilön maksimivoimasta. Jokaisen sarjan välillä tulee levätä noin 1-2 minuutin ajan. Ikääntynyt on kuitenkin saatava ensin itse motivoituneeksi itsensä kuntouttamisesta ja turvallisuuden parantamisesta. Kuntoutus on suunniteltava jokaiselle yksilölliseksi ja juuri hänelle ja hänen tarpeisiinsa vastaavaksi, jotta siitä olisi hyötyä ja se olisi henkilölle mielekästä (Mänty ym. 2007, 20.) Liikunta on olennaista kaikenikäisille ikääntyneille, sillä liikunnan avulla voidaan vaikuttaa paitsi kehon kuntoon, mutta myös itsevarmuuteen. Näin voidaan päästä eroon vaikkapa kaatumisen pelosta niillä, jotka ovat jo aikaisemmin kokeneet kaatumistapaturman. Kaatumista voidaan ehkäistä myös erilaisilla toimintakykyä ylläpitävillä apuvälineillä kuten jarrusukilla, kävelykepeillä ja muilla kävelytelineillä, esimerkiksi rollaattorilla. Erilaiset kävelytelineet mahdollistavat sellaisten ikääntyneiden itsenäisen liikkumisen, jotka eivät enää kykenisi ilman apuvälinettä liikkumaan omatoimisesti. Kävelytelineet laajentavat seisonta- ja liikkumisalaa ja helpottavat tasapainon ylläpitoa. (Tideiksaar 2002, 60-72). Apuvälineet tulee mitoittaa ja säätää yksilöllisesti ja niiden käyttöön tulee antaa riittävä ohjeistus. Myös niiden huolto ja tarkistus on tehtävä säännöllisesti, jotta apuvälineitä voidaan käyttää turvallisesti. (Mänty ym. 2007, 27.)

Ikääntyneiden tapaturmien ehkäisyssä lääkityksen osalta voidaan vaikuttaa esimerkiksi ehkäisevästi osteoporoosin syntyyn, jolloin kaatumisesta aiheutuvat vammat eivät ole niin suuret ja luut jaksavat kovempaa rasitusta. Samalla pyritään välttämään tai ainakin vähentämään kaatumisriskiä aiheuttavia lääkkeitä, joita ovat muun muassa lyhytvaikutteiset unilääkkeet ja verenpainelääkkeet. (Honkanen ym. 2003, 22; Jämsen 2010.) Kaikkien käytettävien lääkkeiden haitat ja hyödyt tulisi ottaa huomioon ja miettiä onko niiden käytölle riittäviä perusteita. Esimerkiksi sedatiivien, uni- ja psykoaktiivisten lääkkeiden tarpeellisuus ja annostus tulisi tarkastaa rutiininomaisesti säännöllisin väliajoin. Ikääntyneiden lääkeannokset tulisi myös aloittaa mahdollisimman pienellä annostuksella, jotta voidaan tarkkaan seurata mahdollisia haittavaikutuksia. Lääkkeet tulee lopettaa heti, kun niiden ei katsota olevan enää tarpeellisia. (Tideiksaar 2002, 59-60.)

Erilaisilla terveydenhuollon henkilöstöryhmillä on myös oma roolinsa ikääntyneiden tapaturmien ehkäisyssä. Näitä henkilöstöryhmiä ovat muun muassa perusterveydenhuolto, kotihoito sekä fysioterapeutit. Esimerkiksi perusterveydenhuollon osalta tulee terveydenhuollon henkilökunnan tehdä asiakkailleen kaatumisvaaran arviointi. Arviointi tulee tehdä erityisesti sellaisille asiakkaille jotka ovat hakeutuneet hoitoon kaatumistapaturman seurauksena. Tämän lisäksi kaikilta yli 65-vuotiailta tulisi terveydenhuollon kontakteissa tulosyystä riippumatta kysyä edellisen tai kuluneen vuoden mahdollisista kaatumisista. Tarpeen mukaan asiakkaat ohjataan tarkempaan arviointiin ja annetaan ohjeita esimerkiksi kaatumisen vaaratekijöistä ja sen ehkäisystä. Paitsi kaatumistapaturmien ehkäisyn kohdalla muitakin ikääntyneiden tapaturmien ehkäisyä voidaan edistää tarkistamalla ja tarkkailemalla säännöllisesti esimerkiksi heidän lääkityksiään, sairauksien hoitoa ja niiden etenemistä, sekä ravitsemusta. Edellä mainittu kaatumisvaaran arviointi tehdään myös aina, kun asiakas saapuu hoidettavaksi johonkin hoitolaitokseen tai on kaatunut hoidossa ollessaan. (Mänty ym. 2007, 28-31.)

Kotihoidon työntekijät ovat avainasemassa ikääntyneiden tapaturmien ehkäisemisessä. He toimivat asiakkaiden kotona vierailen siellä vaihtelevasti asiakkaiden tarpeiden mukaan. Käyntejä voi olla vain yksi kerran kahdessa viikossa tai asiakkaan luona voidaan käydä joka päivä. Kotipalvelu auttaa päivittäisissä askareissa, kuten hygienian hoitamisessa ja pyykinhuollossa. Kotisairaanhoido puolestaan suorittaa asiakkaan kotona erilaisia sairaanhoidollisia toimia, kuten lääkityksen valvonta, näytteiden otto ja voinnin seuranta. Omaisten tukeminen on myös osa kotisairaanhoidon työnkuvaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.) Koska kotihoidon henkilökunta näkee asiakkaitaan säännöllisesti, heillä on hyvät valmiudet havaita asiakkaan voinnissa tapahtuvia muutoksia. Asiakkaan turvallisuuden ja tapaturmien ehkäisyn edistämisen kannalta on tärkeää, että hoitohenkilökunta myös tarttuu huomaamiinsa ongelmiin. Esimerkiksi lääkkeiden aiheuttamia kaatumistapaturmia voidaan ehkäistä, jos kotisairaanhoido huomaa ajoissa potilaassa tapahtuvat lääkkeistä johtuvat muutokset, jotka voisivat johtaa asiakkaan kaatumiseen tai muuhun tapaturmaan. Kaatumisriskiä voidaan myös arvioida erilaisten arviointilomakkeiden avulla. Kotihoidon asiakkaiden omaisilta saatu tieto auttaa arvioimaan asiakkaiden vointia ja siinä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia. (Mänty 2007, 15; Sosiaali- ja terveysministeriö 2011; Hägg, Rantio, Suikki, Vuori, Ivanoff-Lahtela 2007, 38-41.)

Fysioterapeutit voivat tehdä myös oman osansa ikääntyneiden tapaturmien ehkäisyssä. Jos fysioterapeutin palvelut katsotaan ikääntyneelle tarpeellisiksi, ohjataan hänet niiden pariin. (Jämsen 2010). Fysioterapeutit muun muassa kuntouttavat esimerkiksi kaatumistapaturman kärsineitä vanhuksia, mutta myös muita ohjauksen tarpeessa olevia. Ensimmäisenä fysioterapeutit arvioivat asiakkaansa tasapainoa, lihasvoimia, nivelliikkuvuutta, liikkumista sisällä ja ulkona, sekä päivittäisten toimintojen sujuvuutta. Arvioinnissa on tärkeää, että tilanne on rauhallinen, asiakas on vireä ja että testit tehdään aina samalla tavalla. Toimien ja tulosten kirjaaminen on myös tärkeää. Asiakkaalla on oltava tietoa siitä, miksi hänet on ohjattu fy-

sioterapeutille ja mitä vaikutusta fysioterapeutin ohjauksella on hänen terveyteensä ja tapaturmien ennaltaehkäisyyn. Tiedon ja ymmärryksen kautta asiakas voi löytää motivaation harjoitteluun ja uuden tiedon omaksumiseen. Tätä kautta päästään lopulta tapaturmien ehkäisemiseen. Fysioterapeutin tehtävänä on aktivoida asiakasta oman itsensä kuntouttamisessa, löytää asiakkaan voimavarat ja kannustaa omatoimisuuteen. Hänen on myös muun hoitohenkilökunnan ohella huolehdittava, että ikääntyneillä on asianmukaiset apuvälineet, joita he käyttävät päivittäisen elämänsä apuna. (Ollila 2010, 5-7, 19.) Hyvä ohjaus esimerkiksi kävelysauvojen tai jonkin muun apuvälineen käytöstä edistää ikääntyneen turvallisuutta, sillä tällöin apuvälinettä osataan käyttää sille tarkoituksenmukaisella tavalla ja se tarjoaa parhaan mahdollisen avun ja turvan ikääntyneelle käyttäjälle. Muita apuvälineitä voivat olla esimerkiksi korotettu wc istuin, sängyn tai tuolinjalcojen korokkeet tai kotiin sängyn viereen tai vaikkapa kylpyhuoneeseen asennettavat tartuntakahvat. (Jämsen 2010.)

2.5 Tapaturmien ehkäisy viestinnän avulla

2.5.1 Terveysviestintä

Terveysviestinnällä välitetään yleisölle terveystietoa, sekä pidetään yllä julkista keskustelua merkittävistä terveyskysymyksistä. Terveysviestinnän levittämiseen voidaan käyttää sekä uusia, että vanhoja joukkoviestinnän muotoja. Uutena viestintämuotona voidaan pitää esimerkiksi internettiä ja vanhana vaikkapa sanomalehteä. Terveysviestinnällä lisätään tietoisuutta levittämällä yleisölle hyödyllistä ja tärkeää terveystietoa. (Torkkola 2007, 5-6; Huovinen 2008). Internet avaa terveystietoa uudenlaisia ovia. Se on nopea ja helppo tapa etsiä tietoa. Terveystietoon liittyvä tieto onkin yksi etsityimpiä teemoja internetissä. Yhä vähemmän painetaan erilaisia terveydenhuollon hakuteoksia, sillä niiden käyttö on vähitellen siirtynyt internetiin. Tästä esimerkkinä hoitotyön ammattilaistenkin käytössä oleva Terveysportti, josta löytyvät esimerkiksi lääkärikirja Duodecim, lääkärin ja hoitajien tietokannat sekä lääketietokanta. (Huovinen 2008; Terveysportti 2012.) Tavallisella ihmiselläkin on mahdollisuus etsiä internetin avulla esimerkiksi uusia tutkimuksia, tietoa sairauksista ja lääkkeitä tai käydä terveyteen liittyvää keskustelua. Internetin käyttö terveystietoisuudessa tuo mukanaan tiedon tuoreuden vaatimuksen. Lukijat edellyttävät että tieto on tuoretta, ajankohtaista ja päivitettyä. Vaatimukset asiantuntijoilla ovat kovat, sillä tietojen jatkuva päivittäminen vie aikaa ja vaatii paljon työtä. (Torkkola 2007, 150-151; Huovinen 2008.)

Terveystietoisuutta jaettaessa pienempiin osiin siihen kuuluviksi katsotaan muun muassa terveydenhuollon suullinen ja kirjallinen viestintä, terveyteen liittyvä viihde, terveydenhuollon ulkoinen tiedotus sekä mainonta. Terveydenhuollon sisäisellä suullisella ja kirjallisella viestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi lääkärin tai hoitajan ja potilaan välisiä keskusteluja, kirjallisia potilasohjeita sekä terveydenhuollon sisäistä tiedotusta esimerkiksi uusista toimintatavois-

ta tai välineistä. Terveystuotteen viestinnän tehtäviä ovat muun muassa toiminnan perustoimintojen tukeminen, tietojen välittäminen, henkilökunnan sitoutuvuuden tukeminen sekä yhteisökuvan muokkaaminen haluttuun suuntaan. (Torkkola 2002, 10-9, 121-125.) Terveystuotteen mainonta on myös eräänlaista terveystuotteen viestintää. Sen tarkoituksena ei välttämättä ole kuitenkaan asiakkaan hyvinvoinnin edistäminen, vaan niissä mainostettujen tuotteiden tai palveluiden myyminen. Mainonta on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista. Sillä pyritään vaikuttamaan kuluttajien mielikuviin ja luomaan mainostettavasta asiasta positiivisia mielikuvia. Mainostettavia terveystuotteita voivat olla esimerkiksi laastareita, lääkkeitä, elintarvikkeita tai vaikkapa sänkyjä. Tuotteesta pyritään luomaan mielikuva, että juuri tämän kyseisen tuotteen avulla voi saavuttaa terveemmän ja helpomman elämän. (Lumme-Sandt & Aarava 2005, 179-180.)

2.5.2 Vetojuliste

Vetojuliste, eli roll-up, on julistetyyppi, joka on saanut nimensä kuvatelineen rullaverho, ”roll” ominaisuudesta. Vetojuliste on kuvakooltaan noin 80-120 cm leveä ja 200-225 cm korkea. Vetojulistetta voidaan kutsua myös esimerkiksi rullaständiksi, rullautuvaksi banneritelineeksi tai rolleriksi. Vetojulistetta pitää paikoillaan ständi eli teline, joka on noin 3-6 kg painoinen ja helposti kuljetettavissa ja siirrettävissä. Juliste rullautuu telineen sisään ja se voidaan nostaa sieltä esiin kiinnittämällä se telineestä nostettavaan tukivarteeseen. Juliste asetetaan esille vain vetämällä se esiin telineen sisältä. (Tetrix 2012; Mainostelineet. eu 2012.)

24TTH -organisaation vetojuliste voidaan nähdä osaksi terveystuotteen viestintää. Sen tarkoituksena on viestittää katsojille 24TTH -organisaatiosta ja kertoa turvallisuuden ja tapaturmien ehkäisyn olevan osa jokaisen päivittäistä elämää. Tapaturmattomuus on yksi askel kohti terveempää elämää. Vetojuliste pyrkii aktivoimaan katsojia ajattelemaan ja toimimaan turvallisuutta edistävällä ja tapaturmia ehkäisevällä tavalla. Se toimii ikään kuin 24 turvallista tuntia Hyvin-käällä -organisaation mainoksena. Terveys itsessään ei kuitenkaan riitä mainoksessa myyntiar- gumentiksi. 24 TTH -organisaation toimintaa kuvaava vetojuliste ei kuitenkaan myy mitään tuotetta vaan ennemminkin aatetta hyvästä tapaturmien ehkäisemisestä. Aatteen myymisessä voidaan käyttää kuitenkin samankaltaisia myös terveystuotteen mainonnassa tehokkaiksi havaittuja keinoja, kuten kauneus ja hyvä olo (Lumme-Sandt & Aarava 2005, 185-187.) Tapaturmattomuus tulisi saada vetojulisteesta näyttämään siltä, että tapaturmia ehkäisemällä on jokaisella parempi ja helpompi huomen.

2.5.3 Värien käyttö

Hyvin olennainen osa julistetta ovat siinä käytettävät värit. Ihminen havaitsee värit valon heijastuksina ja säteilynä erilaisista pinnoista. Värien havaitseminen ei kuitenkaan ole vain mekaaninen silmien ja aivojen suorittama prosessi. Värien havaitsemiseen vaikuttavat myös katsojan kulttuuristausta, mielikuvat, aiemmat kokemukset, ikä yms. (Pesonen 2007, 56.) Värejä voidaan käyttää esimerkiksi, tunnusväreinä, muistin tehostajina, mielialan tulkkeina, kaunetta luovina, kansallisina väreinä, sisällön ilmaisua tukevina, viesteinä, paikallistamisen ja hahmottamisen helpottajina. Värit sisältävät tietynlaista symboliikkaa ja näin ollen ne voivat viestiä monia erilaisia asioita. Eri värien merkitys vaihtelee kulttuurien välillä. Erilaisten värien onkin todettu vaikuttavat ihmisiin eri tavoin ja erilaisten värien käytöllä eri yhteyksissä on mahdollista saada ihmisissä aikaan tietynlaisia reaktioita. Musta väri yhdistetään länsimaissa suruun ja kuolemaan, kun taas vastaavasti Kaukoidässä surun ja kuoleman väriksi yhdistetään valkoinen (Pesonen 2007, 56; Rihlama 1997, 105-110.) Punainen väri voidaan puolestaan liittää vaikkapa rakkauteen. Se voi kuitenkin myös symboloida esimerkiksi tulta tai verta. Punainen väri on silmiinpistävä. Se voi hermostuttaa katsojaa tai vaikkapa kiihottaa tämän ajatus-toimintaa. Se voi myös käskää pysähtymään. Sininen väri on kuin punaisen vastakohta. Se liitetään usein taivaaseen tai veteen ja koetaan avarana, keveänä, viileänä ja selkeänä. Se on rauhoittava ja levollinen. Sininen väri lepuuttaa silmää, mutta voi asiayhteydestä riippuen myös viestiä, että jotain tulee huomioida. (Rihlama 1997, 105-110.)

Väreillä voidaan katsoa olevan kolme perusmääritettä. Nämä määritteet ovat sävy, vaaleus ja kylläisyys. Sävyllä tarkoitetaan värin punaisuutta, keltaisuutta, vihreyttä ja niin edelleen. Sävy voidaan myös määritellä kohteen heijastaman tai säteilemän valon aallonpituuden koostumukseen. Vaaleudella tarkoitetaan pinnan havaittua heijastavuutta. Vaaleus ei ole mitattavissa laitteilla vaan sen on subjektiivisen havaitsemisen tulos. Esimerkiksi ihminen arvioi valkoisen paperin vaaleaksi sekä valossa että varjossa katsottaessa, vaikka eri valaistuksissa pinnan heijastama valon määrä on eri valaistuksissa täysin erilainen. Kylläisyydellä puolestaan tarkoitetaan sitä, kuinka paljon jossakin värissä on havaittavissa jotain kirjon sävyistä suhteessa mustaan, valkoiseen tai harmaaseen. (Arnkil 2008, 70-71.)

Värit voivat sekoittua kolmella tavalla, additiivisesti, subtraktiivisesti ja optisesti. Additiivisella sekoittamisella eli lisäävällä värien sekoittamisella tarkoitetaan värivalojen yhdistämistä. Sitä käytetään esimerkiksi televisioissa ja tietokoneiden näytöissä. Subtraktiivinen sekoittaminen puolestaan on värien konkreettista sekoittamista. Siinä sekoitetaan väriaineita keskenään. Muun muassa painotekniikassa ja värillisinä tulostettavat työt perustuvat subtraktiiviseen värien sekoittumiseen. Optisessa värinmuodostuksessa värinmuodostus tapahtuu aistimuksena. Todellisuudessa värejä ei sekoiteta keskenään. Väripisteitä tai kenttiä hyvin lähek-

käin sijoittamalla saadaan katsoja havaitsemaan ne uutena värinä. (Arnkil 2008, 74-78; Pesonen 2007, 58.)

2.5.4 Kuvat

Yleensä painotuotteesta huomataan ensin kuva. Mitä suurempi kuva on, sitä paremmin se huomataan. Kuvan tulee havainnollistaa ja kertoa asiasta jotain olennaista. Kuvalla katsoja ohjataan oikeaan suuntaan ja johdatellaan aiheeseen. Kun painotuotteen kuvitusta suunnitellaan, on otettava huomioon muun muassa painotuotteen sisältötekijät, sommitelmalliset tekijät sekä kuvan manipulointi. Sisältötekijöillä tarkoitetaan muun muassa, sitä kenelle painotuote on suunnattu. Niissä pitää huomioida esimerkiksi kohderyhmän ikä ja kulttuuri. Onko kohderyhmäläinen lapsi vai vanhus, suomalainen vai turkkilainen, kristitty vai muslimi. Pitää myös huomioida, millaisen tekstin kanssa kuva on. Kuva kilpailee painotuotteessa muun sisällön kanssa, mutta voittaa lähes aina. Kuvan sanoma voi kuitenkin muuttua täysin tekstin vaikutuksesta. Siksi on tärkeää valita sellainen kuva ja teksti, jotka tukevat toisiaan. (Koskinen 2001, 80-81.)

Kuvan sommitelmallisilla tekijöillä voidaan vaikuttaa kuvan tulkintaan ja katsojan kiinnostuksen heräämiseen. Sommitelmallisilla tekijöillä tarkoitetaan kuvan kokoa ja kuvien määrää, sijaintia, liikesuuntaa, valoa ja varjoja, rajausta sekä värillisyyttä. (Koskinen 2001, 82.) Kuvan elementit, kuten muoto, suunta, mittasuhteet ja liike sijoitetaan sommittelutilaan. Sommittelutilalla tarkoitetaan kuvan mittoja. Elementtejä voidaan sijoittaa sommittelutilaan muun muassa keskitetysti, symmetrisesti, epäsymmetrisesti ja keskittävästi. Keskelle sijoitettu koetaan tasapainoiseksi ja levolliseksi. Symmetrisessä sijoittelussa vasen ja oikea tai ylä- ja alareuna muodostavat ikään kuin peilikuvan toisistaan. Epäsymmetrisessä sommittelussa tilanne on päinvastainen. Erilainen sijoittelu antaa katsojalle erilaisen vaikutelman. Yläreunaan sijoitettu kohde koetaan raskaaksi, mutta tulee hyvin esiin, kun taas alareunassa olevat koetaan keveämmiksi ja niiden huomioarvo jää pienemmäksi. Eri sijoitteluilla on katsojalle eri vaikutus ja niiden huomioarvo on erilainen. (Huovila 2006, 46-48; Pesonen 2007, 62-65.) Sommittelun toistuvuus luovat visuaalisen rytmin, joka luo mielenkiintoa, järjestystä ja jatkuvuutta. Mielenkiintoa voidaan herättää myös epäsäännöllisellä rytmillä ja sommittelun poikkeavuuksilla. Syvyysvaikutelma, kuvien tai kuvan tasapaino viestivät katsojalle erilaisia asioita. Myös sommittelun suunta on hyvin olennainen asia. Ovatko kuvan elementit nousevia vai laskevia, oikealle vai vasemmalle suuntautuvia. Näin voidaan viestiä esimerkiksi jonkin alkamista tai loppumista, mennyttä tai tulevaa. Esimerkiksi länsimaissa vasemmalta oikealle suuntaavalla kuvalla viitataan lähtemiseen ja se koetaan myös yleensä kevyemmäksi. Vasen suunta koetaan päinvastoin. (Huovila 2006, 46-57.)

Kuvan käsittely tapahtuu nykyään digitaalisesti. Kuvan sisältöä ja ulkoasuanikin voidaan muokata helposti. Erilaisilla kuvankäsittelyohjelmilla on mahdollista käsitellä kuvaa monin eri tavoin. Voidaan liittää useita erilaisia kuvia yhteen, korostaa kuvan eri osia tai vaikkapa poistaa kuvista vaikkapa roskia tai naarmuja. Digitaaliset kuvien muokkausmahdollisuudet ovat todella laajat. (Koskinen 2001, 83.) Itse kuvan tehtävänä on esimerkiksi selvittää ja selittää asioita, joita tekstissä käsitellään sekä kiinnittää katsojan huomion (Pesonen 2007, 48; Loiri & Juholin 2006, 53). Kuva tavoittaa vastaanottajan paremmin kuin teksti, koska kuvan käsittely ja vastaanottaminen eivät vaadi yhtä paljon aktiivisuutta ja keskittymistä kuin sanallinen viesti (Loiri & Juholin 2006, 52-54). Se myös helpottaa viestin välittymistä katsojalle ja täydentää tekstisisältöä. Kuva tai kuvat voivat olla informatiivisia tai dekoratiivisia. Informatiivinen kuva täydentää tietoa tai tuo siihen jotain uutta ja korostaa jotakin tiettyä asiaa, esimerkiksi vahvistaa tekstin vaikutusta. Dekoratiivinen kuva puolestaan toimii lähinnä koristeellisessa merkityksessä, ja se luo kuvalle ilmettä ja tunnelmaa. (Loiri & Juholin 2006, 52-54; Pesonen 2007, 48.)

Kuva pitää valita ja suunnitella siten, että se tukee ja selittää kokonaisuutta. Kuva voi olla koko jutun pääasia tai se voi olla symbolinen ja sillä halutaan tuoda aiheeseen uutta näkökulmaa ja katsojalle ajattelemisen aihetta. (Loiri & Juholin 2006, 52-54; Pesonen 2007, 48.) Kuvan valinnan tulee lähteä työn aiheesta tai ideasta. Kuvan on liityttävä aiheeseen, eikä se saa olla vain koriste tai tilantäyte. Sen on tuettava työn kokonaisuutta ja sillä tulisi olla jokin viesti katsojalle. Kuvan tulee olla myös ymmärrettävissä. Liian vaikeaselkoinen kuva hankaloittaa viestin perille menoa. Kuvan valinnan tulee riippua asiayhteydestä. Tietynlainen ympäristö vaatii tietynlaisen kuvan. Esimerkiksi uutiskuvat eivät sovi satukirjaan. Myös työn kuvia suunniteltaessa ja valittaessa on oltava selvillä, millainen rooli kuvalla työssä on. Onko kuva pääasia, kokonaisuutta täydentävä tehokeino vai huomion herättäjä? Kuvaan tulee ottaa mukaan olennainen. Se, mikä ei palvele tarkoitusta voidaan jättää suosiolla pois. Kuva tulee tehdä sisällöltään sellaiseksi, että se palvelee mahdollisimman hyvin tarkoitustaan. Esimerkiksi valokuvasta voidaan poistaa kuvankäsittelyllä tausta ja siirtää haluttu kohde täysin uudelle taustalle tai vaikkapa maisemaan tai muuhun ympäristöön. (Loiri & Juholin 2006, 52-60.)

2.5.5 Typografia

Typografialla eli tekstin graafisella ulkoasulla on suuri merkitys tuotteen ymmärrettävyyden, luettavuuden sekä viestin perillemenon kannalta (Loiri & Juholin 2006, 32-33). Pelkästään typografialla itsellään voidaan kertoa keneltä viesti on ja kenelle se on tarkoitettu. Sillä on myös voima jopa kumota tekstin yhteydessä olevan kuvan merkitys tai muuttaa sen tarkoitusta. Typografian vaikuttaa myös olennaisesti lukijan mielikuviin ja sitä kautta siihen, onko julkaisu lukijan mielestä kiinnostava, ja haluaako hän kenties perehtyä siihen vai ei. (Pesonen

2007, 13, 29.) Julisteeseen ei pidä laittaa paljota tekstiä, jollei ole täysin varma sen selkeydestä ja luettavuudesta (Shelledy 2004, 1214).

Julkaisun tai julkaisujen typografiassa kannattaa yleensä suosia selkeyden ja luettavuuden säilyttämiseksi vain yhtä fonttia tai hyvin tarkkaan harkiten muutamaa, selkeästi toisistaan poikkeavaa fonttia. Onnistuneella useamman kuin yhden fontin käytöllä on mahdollista auttaa lukijaa tunnistamaan tekstin eri osia ja niiden keskinäisiä suhteita, joita ovat esimerkiksi otsikoinnin ja muun tekstin ero. Luettavuus on avainasemassa. Helppolukuisuus muodostuu fontin koosta, merkki- ja sanavälistä, rivin pituudesta, rivivälistä, tekstin asettelusta ja palstan välistä. Kaikki tämä on kuitenkin riippuvaista esimerkiksi julkaisun tyypistä, käyttötarkoituksesta tai koosta. (Pesonen 2007, 29-31.)

Tekstin koko määrää sen arvon. Otsikko on julkaisun typografian osista tekstiyksiköltään suurin ja näin se erottuu selkeästi muusta tekstistä. Koollaan otsikko kertoo, että se on merkityksellinen ja informatiivisin osa julkaisua. Sen tehtävänä on kiteyttää julkaisun sisältö ja antaa viesti siitä, mistä on kyse ja mihin julkaisu liittyy. Otsikon tehtävä on saada lukija kiinnostumaan julkaisusta ja siksi sen on oltava visuaalisesti ja sisällöllisesti kiinnostusta herättävä. Otsikkoa voidaan korostaa paitsi koon myös muusta tekstistä poikkeavan fontin, kirjainvälin ja sijoittelun avulla. Tavallinen paikka otsikolle on julkaisun yläreunassa. On myös mahdollista sijoittaa otsikko toisin, mutta tällainen epätavallinen sijoittaminen vaatii enemmän otsikon suunnittelulta. Jos otsikko sijoitetaan vaikkapa julkaisun keskelle, siltä uupuu yksi julisteen tunnusomainen piirre, joka on sen sijainti muun tekstin alussa ja yläpuolella. Tällöin otsikon selventäminen otsikoksi vaatii tarkempia typografisia valintoja esimerkiksi fonttikoon, fontin ja tekstin sisällön kannalta. (Huovila 2006, 106; Pesonen 2007, 42-43.)

3 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa vetojulisteluonnos, joka esittelee 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaatiota ja sen toimintaa. Organisaatio hyödyntää vetojulisteluonnosta toimintansa esittelyssä kansallisesti ja kansainvälisesti. Luonnos tuotetaan toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla, tarkoituksena saada asiakkaalta palautetta työstä sen eri vaiheissa. Opinnäytetyössä perehdytään myös tapaturmien ehkäisyyn, vetojulisteen suunnittelun teoriaan ja 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation tavoitteisiin ja toimintaan. Hyödyntämällä vetojulisteen ja tapaturmien ehkäisyn teoriaa saadaan keinot luoda asiakkaan tarpeita vastaava vetojulisteluonnos.

4 Opinnäytetyön toteuttaminen

4.1 Toimintatutkimuksellinen lähestymistapa

Opinnäytetyö on tuotettu toimintatutkimuksellisella työotteella. Toimintatutkimus on tutkimusstrateginen toimintaperiaate, jolla tavoitellaan käytännön hyötyä ja käytännössä toimivien henkilöiden osallistamista. Tälle tavalle on ominaista toiminnan ja tutkimuksen yhdistäminen. (Kuula 2012.) Toimintatutkimuksen ominaispiirteitä ovat tilanteeseen sitoutuneisuus, yhteistyössä tekeminen, osallistuminen ja itsensä tarkkaileminen. Toimintatutkimus etenee spiraalina, jossa vuorottelevat suunnittelu, toiminnan havainnointi ja reflektointi. (Metsämurtonen 2009, 234-235.) Tieto, jota toimintatutkimuksella saadaan, on tulkintaa tiedosta tietystä näkökulmasta. Toimintatutkimukselle on tyypillistä, että se käyttää hyväkseen laadullista ja määrällistä tutkimusmenetelmää. (Heikkinen 2010, 214, 223.) Tässä opinnäytetyössä kehittämisen menetelmänä käytettiin kyselyjä, jotka perustuivat sekä laadullisiin että määrällisiin tutkimusmenetelmiin.

Laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa kohteena on yleensä joukko erikseen valittuja yksilöitä ja kysymykset ovat avoimia tai vähemmän strukturoituja, joihin vastaaja voi vastata vapaasti omin sanoin (Tilastokeskus 2012b; Heikkilä 2008, 16-18). Laadullinen tutkimus painottuu yksilöön ja hänen kokemusmaailmaansa. Se auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selittämään sen käyttäytymistä ja päätösten takana olevia syitä. Tällaisella tutkimuksella voidaan esimerkiksi selvittää kohderyhmän arvoja, asenteita, tarpeita ja odotuksia. Näitä tietoja voidaan hyödyntää esimerkiksi markkinoinnissa tai tuotekehittämissä. Taustaoletuksena on, että havaitsemamme todellisuus on ihmisen, ympäristön ja vuorovaikutuksen seurausta, joten ei ole olemassa kaikkien jakamaa yhtä absoluuttista todellisuutta. Todellisuus on jokaisen yksilön subjektiivinen kokemus. Laadullinen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymyksiin miksi, miten ja millainen. (Aira & Seppä 2010, 805, 807; Heikkilä 2008, 16-18.)

Määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen avulla kerätty aineisto on numeraalista ja vastaukset ovat selkeästi laskettavissa ja kuvattavissa, esimerkiksi taulukoin tai kuvioin. Määrällistä tutkimusta voidaan kutsua myös tilastolliseksi tutkimukseksi. (Tilastokeskus 2012b; Heikkilä 2008, 16.) Kyselytutkimus on yleinen tapa hankkia kvantitatiivista aineistoa. Se on suosittu aineistonkeruutapa sen nopeuden ja käytännöllisyyden vuoksi. Kyselystä saatu aineisto voidaan esimerkiksi siirtää helposti tietokoneelle. Kyselytutkimuksessa tehdään kyselylomake, jonka sisältämät kysymykset on rakennettu tutkittavan asian pääkysymysten ympärille siten, että ne palvelevat tutkimuksen tarkoitusta. (Pitkäranta 2010, 79.) Tässä opinnäytetyössä tämä tarkoittaa sitä, millainen vetojulisteen visuaalisen ilmeen tulisi olla ja mitä vetojulisteen sen tulisi sisältää.

Määrällinen tutkimus pyrkii testaamaan hypoteeseja eli olettamuksia. Näin saadaan mitattavaa aineistoa, mutta ei voida selittää ilmiöitä. (Aira & Seppä 2010, 805, 807.) Aineistoista saatuja tuloksia pyritään yleistämään vastaajaryhmää laajempaan joukkoon käyttämällä tilastollista päättelyä. Määrällinen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymyksiin mikä, missä, paljonko ja kuinka usein. (Heikkilä 2008, 16-17.) Määrällinen tutkimus ei kuitenkaan anna kuvaa koko totuudesta. Siksi laadullista ja määrällistä tutkimusta kannattaa myös joskus yhdistää. Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan esimerkiksi luoda tai löytää uusia hypoteeseja, joita voidaan sitten testata määrällisen tutkimuksen avulla. Määrällisellä tutkimuksella voidaan myös selvittää laadullisen tutkimuksen jälkeen epäselviksi jääneitä seikkoja. (Aira & Seppä 2010, 808-809.)

4.2 Kyselyt kehittämisen välineenä

Tässä opinnäytetyössä kehittämistyön välineenä käytettiin sähköisiä kyselyjä. Kyselyjä tehtiin neljä: Alkukartoitus, Vetojulisteen sisältökysely, Luonnoskysely ja Arviointikysely. Kyselyjen kohderyhmät ja ajankohdat on kuvattu taulukossa 1.

KYSELYN NIMI	KOHDERYHMÄ	AJANKOHTA
Alkukartoitus	24 TTH -työryhmien vastuuhenkilöt ja osa jäsenistä (N=12)	Syyskuu 2011
Vetojulisteen sisältökysely	24 TTH -työryhmien vastuuhenkilöt (N=6)	Lokakuu 2011
Luonnoskysely	24 TTH -työryhmien vastuuhenkilöt ja osa jäsenistä (N=16)	Marraskuu 2011
Arviointikysely	24 TTH -Ohjausryhmän jäsenille ja osalle 24TTH -työryhmien jäsenistä (N=12)	Tammi-Helmikuu 2012

Taulukko 1. Kyselyt, kohderyhmät ja ajankohdat

Kyselytutkimuksen tavoitteena on kerätä ja tarkastella tietoa muun muassa ihmisten toiminnasta, mielipiteistä sekä arvoista ja asenteista. Sen sovellusalue on erittäin laaja. Kyselytutkimuksen aineistokeruu-välineenä käytetään pääsääntöisesti strukturoituja kyselylomakkeita. Kyselylomake on mittausväline, jossa vastaukset voidaan ilmaista numeerisesti. Kyselylomakkeessa on mahdollista käyttää sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Valmiit vastausvaihto-

ehdot toimivat mittausta selkeyttävinä, sillä niitä on helppo käsitellä. Kyselylomakkeessa voidaan käyttää myös avoimia kysymyksiä. Ne mahdollistavat uusien ideoiden esilletuonnin. (Vehkalahti 2008, 11-13, 25.) Sekamuotoinen kysymys on sellainen, jossa on sekä valmiita vastausvaihtoehtoja että avoimia vastaus-mahdollisuuksia. Sekamuotoisella kysymyksellä on helppo tiedustella vastaajien mielipiteitä, kun kaikkia vastausvaihtoehtoja ei tiedetä. (Vilkka 2009, 86-87.) Tässä opinnäytetyössä kyselyt toteutettiin sähköisesti kyselylomakkeilla, mutta sisältökysely oli muodoltaan sähköinen kyselylomake, joka on toiselta nimeltään e-lomake. E-lomake -ohjelma luo internet sivun sähköiselle kyselylomakkeelle. E-lomakkeella voi kerätä tietoa helposti ja nopeasti. Kohderyhmän saavuttaminen on helppoa ja lomakkeiden käsittely on tarvittaessa anonyymiä. (Eduix 2009.)

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruu aloitettiin vetojulistetta ja sen sisältöä käsittelevällä alkukartoitus-kyselyllä. Se lähetettiin syyskuun alussa sähköpostitse 24 TTH -organisaation työryhmien vastuuhenkilöille ja opinnäytetyöntekijöille tiedossa oleville muille 24 TTH -organisaation jäsenille (N=12). Heitä pyydettiin välittämään kyselyä muille oman työryhmänsä jäsenille. Alkukartoituksessa (liite 2) esiteltiin opinnäytetyön tekijät ja kysyttiin vastaajilta, mitä he haluaisivat omasta vastuualueensa toiminnasta esiteltävän vetojulisteesa. Vastaaajia pyydettiin kuvailemaan oman työryhmänsä toimintaa yhdellä lauseella sekä jonkun hetken tai tapahtuman kautta. Vastaaajille annettiin myös mahdollisuus ehdottaa kuvaa, joka esittelisi heidän työryhmänsä toimintaa parhaiten.

Vetojulisteen sisältökysely oli seuraava toteutettu kysely, jonka tarkoituksena oli saada tietoa vetojulisteen sisällön suunnitteluun (saatekirje liite 3, sisältökysely liite 4). Sisältökysely toteutettiin sähköisen kyselylomakkeen muodossa. Se lähetettiin 24 TTH -organisaation työryhmien vastuuhenkilöille (N=6) ja heitä pyydettiin välittämään kyselyä oman työryhmänsä jäsenille. Lomakkeeseen koottiin vetojulisteen toisessa suunnittelukokouksessa ideoidut 24 TTH -organisaation toimintaa esittelevät sloganit eli ydinlauseet ja alkukartoituskyselyn esille tuomat ehdotukset. Kyselylomake jakautui kolmeen teemaan. Ensimmäinen teema sisälsi taustatiedot eli mihin työryhmään vastaaja kuului ja miten hän haluaisi vetojulisteen rakentuvan sisällöltään. Toisessa teemassa vastaajan tuli valita jokaisen 24 TTH -organisaation työryhmän kohdalla kaksi mielestään parasta ydinlausetta. Ydinlauseita oli vähintään neljä kappaletta jokaisen työryhmän kohdalla ja lisäksi vastaaja sai halutessaan esittää oman ehdotuksensa. Kolmas teema käsitteli vetojulisteen ulkoasua ja sisältöä. Lomakkeessa oli kaksi avointa kysymystä, joihin vastaaja sai kertoa mielipiteensä vetojulisteen visuaalisesta ilmeestä ja sanomasta.

Kolmas kysely oli luonnoskysely (liite 5), joka sisälsi yhdeksän kappaletta vetojulisteluonnoksia, ensimmäiset tehdyt luonnokset. Luonnoskysely oli word -muodossa ja vastaukset pyydettiin myös antamaan word -muodossa. Kysely lähetettiin työryhmien vastuuhenkilöille ja osalle

jäsenistä (N=16) saatekirjeen (liite 6) ja ensimmäisten luonnosten (liite 11) kera sähköpostilla. Heitä pyydettiin välittämään kyselyä eteenpäin. Luonnoskysely oli muodostettu neljän kysymyksen varaan. Ensimmäisessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin valitsemaan liitteenä olevista yhdeksästä vetojulistelunonnosmallista kaksi mieleisintään. Toisessa kysymyksessä vastaaja sai antaa kommenttinsa vetojulisteiden otsikoihin ja kolmannessa kysymyksessä pyydettiin antamaan mahdollisia muutosehdotuksia sisältökyselyn perusteella valittuihin ydinlauseisiin. Neljäs kysymys antoi vastaajalle mahdollisuuden kertoa avoimesti muista huomioistaan vetojulisteiden tuottamiseen.

Viimeinen kysely oli arviointikysely (liite 7), jossa vastaajia pyydettiin arvioimaan kolmea viimeisteltyä luonnosmallia ja valitsemaan niistä mieleisensä. Arviointikysely toteutettiin keskusteluna 24 TTH -organisaation ohjausryhmän kokouksessa. Ohjausryhmän kokouksessa käydystä arviointikeskustelusta tehtiin muistio (liite 14). Arviointikysely lähetettiin lisäksi sähköpostitse kaikille ohjausryhmän jäsenille ja osalle tiedossa olevista 24 TTH -organisaation työryhmien jäsenistä (N=12). Vastaajia pyydettiin antamaan niin positiivista kuin negatiivistakin palautetta luonnosten visuaalisesta ilmeestä ja sisällöstä.

4.3 Kyselyaineiston analyysi

Toteutettujen kyselyiden vastausten analysoinnin menetelmät on esitelty taulukossa 2.

ANALYYSI	
Alkukartoitus	Analysoitiin lukemalla ja kirjoitettiin vastaukset sanallisesti.
Sisältökysely	Sisällönanalyysi Kys 1. Määrällinen kuvailu Kys 2. Määrällinen kuvailu ensimmäisessä osassa, sanallinen toisessa Kys 3-7. Määrällisesti valittiin 2 parasta, sanallisesti kuvattiin uudet ehdotukset Kys 8-9. Sisällön luokittelu
Luonnoskysely	Analysoitiin lukemalla ja kirjoitettiin vastaukset sanallisesti
Arviointikysely - Ohjausryhmä - Sähköinen kysely	Sisällönanalyysi Kirjallinen muistio Sähköpostivastaukset } Erikseen ensin, sitten yhdistettiin

Taulukko 2. Kyselyjen analyysimenetelmät

Alkukartoitus analysoitiin lukemalla vastaukset ja kirjoittamalla ne sanalliseen muotoon. Seuraavassa kyselyssä eli sisältökyselyssä analysoitiin kysymykset niiden luonteen mukaan. Ensimmäinen kysymys kuvailtiin määrällisesti, sillä siinä kysyttiin mihin 24 TTH -organisaation työryhmään kukin vastaaja kuului. Toisessa kysymyksessä käytettiin sekä määrällistä että sanallista kuvailua. Kysymyksissä kolmesta seitsemään pyydettiin vastaajia valitsemaan kaksi mieleisintään ydinlausetta kutakin työryhmää kuvailemaan tai kertomaan oma ehdotuksensa. Näissä kysymyksissä käytettiin sekä määrällistä että sanallista kuvailua. Ensin laskettiin ydinlauseista, mitkä niistä olivat vastaajille mieluisia ja sitten kuvailtiin kaikki uudet ehdotukset.

Kysymykset kahdeksan ja yhdeksän analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä ja sisällön luokittelun avulla. Sisällönanalyysi on tekstianalyysin menetelmä, jolloin tarkastellaan aineistoa eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien, ja samalla tiivistäen. Tätä analyysia varten aineisto tulee olla valmiiksi muokattu tekstimuotoon, jolloin tarkasteltava aineisto voi olla melkein mitä vain, kuten kirjoja, päiväkirjoja, puheita ja niin edelleen. Sisällönanalyysin lisäksi voidaan puhua sisällön erittelystä, jolloin voidaan analysoida myös määrällisesti tekstien sisältöä, kuten laskea tiettyjen sanojen esiintymistä aineistossa. Sisällönanalyysillä voidaan siis tarkoittaa aineiston sisällön kuvailua sanallisesti tai sisällön erittelyä laskien tiettyjen asioiden esiintymistä aineistossa. Molempia menetelmiä voidaan käyttää saman aineiston tarkastelussa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 103-106; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

Teorialähtöinen sisällönanalyysi alkaa analyysirungon muodostamisella, joka voi olla hyvin väljä tai tiukasti strukturoitu. Rungon sisälle muodostetaan kategorioihin tai luokituksiin sellaiset asiat, jotka kuuluvat analyysirungon sisälle sekä sellaiset, jotka jäävät sen ulkopuolelle. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 108, 113.) Analyysirunko muodostettiin vetojulisteiden teorian pohjalta kahden pääteeman ympärille. Pääluokkina oli visuaalinen ilme ja sisältö. Visuaalisen ilmeen alaluokkia oli kolme; kuva, väri ja logo. Sisällöllä ei ollut alaluokkia. Analyysi aloitettiin tutustumalla aineistoon lukemalla se. Sitten etsittiin alkuperäiset ilmaukset ja sijoitettiin ne analyysin mukaisten pääluokkien alle. Sen jälkeen alkuperäiset ilmaukset luokiteltiin alaluokkiin, kuten kuva ja väri. Seuraavaksi alkuperäiset ilmaukset pelkistettiin. Nämä pelkistetyt ilmaukset sitten yhdistettiin ja nimettiin. Analyysin eteneminen on kuvattu taulukossa 3.

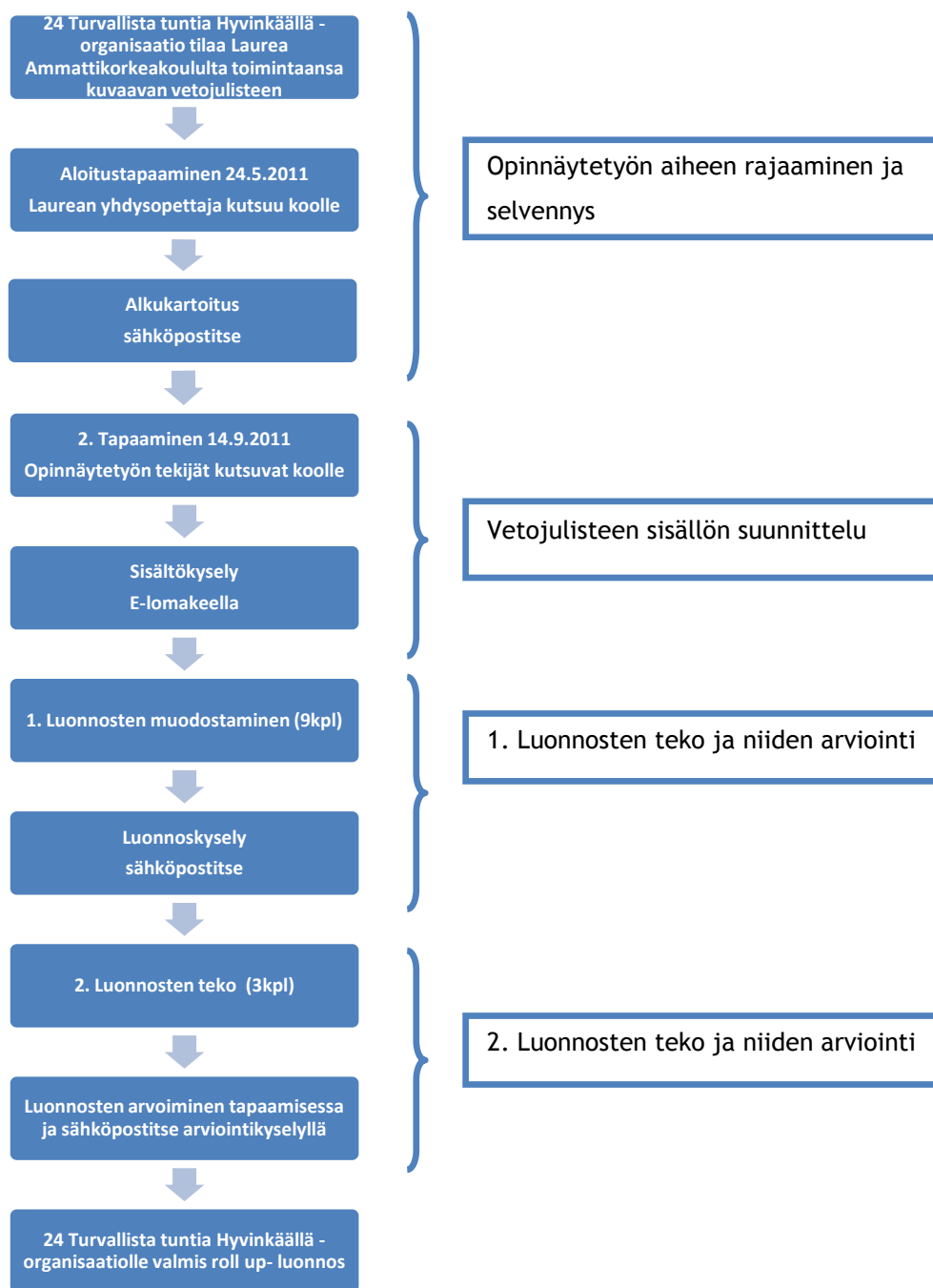
ANALYYSIRUNKO	ALKUPERÄISET ILMAUKSET	PELKISTETYT ILMAUKSET	YHDISTÄMINEN
<u>Visuaalinen ilme</u>	ESIMERKKINÄ		
Kuvat	"Hankkeiden teemat kuvina" "Muutama yleiskuva" "Hyviä herättäviä kuvia."	} Aihetta koskevat kuvat → Kiinnostavat kuvat	} Kuvien aihe
Värit			
Logo			
<u>Sisältö</u>	"Kuntalaisia osallistava" "Informaatio siitä, että Hyvinkäällä tehdään turvallisuuden eteen yhdessä töitä." "Ajatuksia herättävä" "Luottamusta herättävä"	} Yhdessä turvallisuuden edistämiseksi } Herättävä	} Sisällön vaikuttavuus

Taulukko 3. Analyysirunko

Luonnoskyselyn vastaukset analysoitiin lukemalla vastaukset ja kirjoittamalla ne sanalliseen muotoon. Arviointikyselyn molemmat aineistot analysoitiin ensin sisällönanalyysin sisällön luokittelun avulla. Analysointirungoksi muodostettiin pääteemat visuaalinen ilme ja sisältö. Kukin vetojulisteluonnos analysoitiin erikseen. Aluksi muistio- ja sähköpostiaineistot analysoitiin erillään. Tämän jälkeen ne yhdistettiin analyysirungon mukaisesti.

4.4 Kehittämisprosessi

Tämän opinnäytetyön kehittämisprosessi toteutettiin toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla. Opinnäytetyö eteni tapaamisten ja kyselyjen kautta. Alla olevassa kuviossa on kuvattu kehittämisprosessi ja sen eteneminen. Kyselyt ja niistä saadut aineistot on esitelty edellisissä kappaleissa. Tulokset esitellään tässä kehittämisprosessin kuvauksessa.

Kuvio 2. Vetojulisteluonnosten kehittämispöessi

4.4.1 Taustatyö

Laurea ammattikorkeakoululta tilattiin vetojulistete 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation käyttöön. Opinnäytetyön teko alkoi opinnäytetyöaiheen varaamisen jälkeen ensimmäisellä ohjaajan tapaamisella, jossa aihetta selvennettiin ja työhön annettiin alustava ohjeistus. Tämän jälkeen tehtiin aiheanalyysi, jonka hyväksymisen jälkeen työn tekeminen voitiin aloittaa. Ensimmäinen kokous opinnäytetyön tilaajan 24 TTH -organisaation kanssa oli

24.5.2011 (Pöytäkirja liite 8). Tapaamisen kutsui koolle opinnäytetyötä ohjaava opettaja. Hyvinkään Laurean tiloissa järjestettyyn tapaamiseen osallistuivat opinnäytetyön tekijät (Johanna Leander ja Elina Tammilehto), ohjaava opettaja Pirkko Rimpilä-Vanninen, korkeakoulusihteeri Eila Harle sekä Hyvinkään kaupungin edustaja Seppo Nieminen ja 24 TTH -organisaation edustaja Matti Koski. Tässä kokouksessa keskusteltiin 24 TTH -organisaation toimintaa kuvaavan vetojulisteen sisällöstä, sen graafisesta suunnittelusta ja itse 24 TTH -organisaatiosta. Tapaamisessa keskusteltiin 24 TTH -organisaation ja Laurean vastuista vetojulisteen teossa. Asiakkaan toive olisi ollut valmis vetojulistete. Kokouksessa keskusteltiin myös Laurean opiskelijoiden tehtävistä ja vastuista vetojulisteen suhteen. Lopulta sovittiin, että Laurea tuottaa vetojulisteluonnoksen, jonka viimeistelystä ja graafisesta toteutuksesta vastaa 24TTH -organisaatio itse. Julisteiden sisällön suhteen ei tekijänoikeuksista tule ongelmaa, koska kyseessä ei ole painovalmis tuote ja vetojulisteteiden täysi muokkausoikeus on Hyvinkään kaupungilla.

Kesän 2011 aikana kerättiin opinnäytetyön lähteaineistoa, perehdyttiin tapaturma aiheeseen ja kirjoitettiin teoriapohjaa. Tämän lisäksi perehdyttiin 24 TTH -organisaatioon, sen työryhmiin ja niiden toimintasuunnitelmiin ja tavoitteisiin. Teorian kirjoittaminen jatkui syyskuussa. Syyskuussa toteutettiin lisäksi sähköpostitse ensimmäinen kysely asiakkaalle, alkukartoitus (liite 2). Alkukartoitukseen vastauksia saatiin kaksi kappaletta, yksi ikääntyvien turvallisuuden edistäminen -työryhmän jäseneltä ja yksi kuntalaisfoorumi -työryhmän jäseneltä. Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen -työryhmäläisen ehdotus omaksi ydinlauseeksi oli ”Ikääntyneiden turvallisuus on yhteinen asia”. Kuvan teemaksi ehdotettiin yhteisöllisyyttä korostavaa, mutta ei hoivaavaa näkökulmaa. Lisäksi he halusivat korostaa ikääntyneiden omaa aktiivisuutta turvallisuutensa edistämässä. Kuntalaisfoorumi -työryhmän jäsenen ehdotukset heidän ydinlauseikseen olivat ”Turvallisuus on meidän kaikkien yhteinen asia” ja ”Tehdään yhdessä Hyvinkästä turvallinen kotikaupunki”. He eivät antaneet kuvaehdotuksia.

4.4.2 Suunnittelu

Vetojulisteen suunnittelutapaaminen

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa aiheeseen perehtymisen lisäksi aloitettiin vetojulisteen sisällön suunnittelu. Haettiin tietoa 24 TTH -organisaatiosta sekä tapaturmista ja niiden ehkäisystä. Lisäksi tutustuttiin hyvän vetojulisteen ominaisuuksiin ja vetojulisteen suunnitteluun asiakaslähtöisesti. Toinen tapaaminen asiakkaan kanssa järjestettiin vetojulisteen sisällön ideoimiseksi. Tapaaminen oli 14. syyskuuta ja paikalla olivat opinnäytetyön tekijät, ohjaava opettaja ja korkeakoulusihteeri Laureasta sekä yksi 24 TTH -organisaation edustaja ja kotihoidon alue-esimies Kati Vuori, joka on muun muassa KOVA -työryhmän puheenjohtaja (Pöytäkirja liite 9). Opinnäytetyön tekijät esittelivät tapaamisessa powerpointilla (liite 10) ja sa-

nallisesti suunnittelemaan ydinlauseita vetojulistetta varten ja alkukartoituksesta saatuja vastauksia. Tapaamisessa arvioitiin näitä ydinlause-ehdotuksia ja ideoitiin niitä lisää jokaiselle työryhmälle. Jokaiselle työryhmälle pyrittiin saamaan vähintään kolme ydinlausetta jatkokeskustelua varten.

Sisältökysely ja sen tulokset

Tapaamisen jälkeen suunniteltiin ja toteutettiin sisältökysely (liite 4). Tämä sisältökysely lähetettiin 24 TTH -työryhmien vastuushenkilöille ja vastauksia saatiin kahdeksan kappaletta. Yhden näistä vastauksista oli tehnyt työryhmä, jossa oli kuusi henkilöä. Vastajat jakautuivat työryhmittäin seuraavasti. Neljä vastaajaa kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy-, kaksi vastaajaa ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantamisen-, kuuden hengen yhteinen vastaus syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy -työryhmästä sekä yksi vastaaja ohjausryhmästä.

Kysyttäessä vetojulisteen sisällöstä enemmistö vastaajista tahtoi jokaiselle työryhmälle oman ydinlauseen ja yhden koko hanketta kuvaavan otsikon. Hanketta kuvaavaksi otsikoksi ehdotettiin esimerkiksi ”Turvallinen Hyvinkää vauvasta vaariin”, ”yhdessä Hyvinkääläisten turvaksi” ja ” turvallinen kunta on yhteinen asia”. Myös hankkeen nimeä, 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä ehdotettiin koko hanketta kuvaavaksi otsikoksi. Yksi vastaajista toivoi vetojulisteeseen vain yhden koko hanketta kuvaavan otsikon ilman erillisiä työryhmiä kuvaavia ydinlauseita ja yksi vastaaja toivoi sen sisältävän vain työryhmien ydinlauseet.

Toisessa teemassa, jossa käsiteltiin työryhmien toimintaa kuvaavia ydinlauseita, vastaajat valitsivat kaksi parasta ydinlausetta ja ehdottivat uusia. Syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy ydinlauseista kaksi eniten ääniä saanutta olivat ”syrjäytymistä ja päihdehaittoja vastaan yhdessä” sekä ”yhdessä syrjäytymistä ja päihteitä vastaan”. Uutena ehdotuksena tuli ydinlause ”elämässä mukana ilman päihteitä”. Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen osiossa suosituimmat ydinlauseet olivat ”ikäntyvien turvallisuus on yhteinen asia” ja ”ikäntyvien turvallisuuden edistäminen”. Uusi ehdotus oli ”turvallinen arki ikääntyneille”. Rakennettavan ympäristön turvallisuus työryhmän ydinlauseiksi nousivat ”asu, elä ja liiku turvallisesti” ja ”turvallinen asumisympäristö”. Uutena ehdotuksena tuli ”tavoitteena turvallinen asuinympäristö”. Kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy työryhmän kohdalla kaksi eniten ääniä saaneet ydinlauseet olivat ”asu, elä ja liiku turvallisesti” ja ”turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle”. Tämän työryhmän kohdalla uusia ehdotuksia ei tullut. Kuntalaisfoorumi kohdassa suosituimmat ydinlauseet olivat ”yhteisvoimin turvallisuuden asialla” sekä ”turvallisuus kuntalaisen tavaksi”. Epähuomiossa jatkokeskusteluun nostettiin myös ”kuntalainen yhteisellä asialla” ydinlauseen. Vastaukset on esitelty taulukossa 4.

TYÖRYHMÄ	KAKSI PARASTA YDINLAUSETTA	UUSI EHDOTUS
Syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy	- Syrjäytymistä ja päihteitä vastaan yhdessä - Yhdessä syrjäytymistä ja päihteitä vastaan	Elämässä mukana ilman päihteitä
Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen	- Ikääntyneiden turvallisuus on yhteinen asia - Ikääntyvien turvallisuuden edistäminen	Turvallinen arki ikääntyneille
Rakennettavan ympäristön turvallisuus	- Asu, elä ja liiku turvallisesti - Turvallinen asumisympäristö	Tavoitteena turvallinen asuinympäristö
Kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy	- Asu, elä ja liiku turvallisesti - Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle	
Kuntalaisfoorumi	- Yhteisvoimin turvallisuuden hyväksi - Turvallisuus kuntalaisen tavaksi	Kuntalainen yhteisellä asialla (epähuomiossa mukaan otettu)

Taulukko 4. Työryhmittäin eniten ääniä saaneet ydinlauseet ja uudet ehdotukset

Vastaukset vetojulisteen visuaalisesta ilmeestä jakaantuivat väriin, kuvaan ja logoon. Värejä haluttiin käyttää korkeintaan kahta ja etenkin kaupungin omaa väriä. Kuvia haluttiin käyttää korkeintaan kahta. Kuvien tulisi olla kiinnostavia ja ne voisivat olla ydinlauseita kuvaavia. Kuvavaihtokseksi nousi kuva Hyvinkään kuntalaisista. Logot toivottiin sijoitettavan julisteen yläreunaan. Vetojulisteen tulisi sisältää vain muutama lyhyt ydinlause. Ydinlauseita voisi olla myös vain yksi. Vetojulisteen sisällöksi ehdotettiin myös henkilöesittelyä. Painotettiin lisäksi sitä, että vetojulisteeissa ei saisi olla liikaa tietoa. Kaiken kaikkiaan vetojulisteen toivottiin olevan sisällöltään houkutteleva, kuntalaisia osallistava sekä ajatuksia, luottamusta ja herättävä. He toivoivat ydinlauseiden olevan keskenään yhdenmukaisia, mutta eivät toisiaan toistavia. Lisäksi vetojulisteen toivottiin sisältävän yhden ydinlauseen, josta käy ilmi turvallisuus ja yhteisöllisyys. Tätä voisi seurata jokaisen työryhmän kuvailu yhdellä tai kahdella sanalla. Vetojulisteen halutaan viestittävän, että turvallisuus kuuluu kaikille Hyvinkääläisille vauvasta vaariin ja 24 tuntia vuorokaudessa. Vetojulisteeesta toivottiin myös tehtävän englanninkielinen versio. Jokaiselle työryhmälle haluttiin lisäksi erilliset vetojulisteet.

Vetojuliste-ehdotukset

Vetojulisteen teon teoriaan ja asiakkaan toivomuksiin pohjaten muotoiltiin yhdeksän luonnosta. Pohjaväriä oli Hyvinkään kaupungin oma väri. Luonnokset ovat liitteenä 11. Sisältökyselyn vastauksista poimittiin jokaiselle työryhmälle yksi kuvaava ydinlause ja muotoiltiin vetojulisteluluonnokset. Ydinlauseet poimittiin vastaajien mielestä parhaiden ydinlauseiden joukosta. Lisäksi käytettiin hyväksi vastaajilta saatuja uusia ehdotuksia. Luonnoksiin 1.-5. ja 8. tuli otsikoksi ”Turvallinen kunta on yhteinen” ja luonnoksiin 5.-7. tuli otsikoksi ”24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä” -teksti. Otsikoiden alle sijoitettiin allekkain jokaisen työryhmän ydinlauseet ja niiden viereen jätettiin tilaa kuvia/kuvaa varten. Pohjamallia vaihtelemalla tehtiin kahdeksan luonnosta. Kahdeksas luonnos oli aiempaan seitsemään verrattuna poikkeava sen erilaisten kuvapaikkojen ja tekstinsijoittelun kannalta. Siinä työryhmien ydinlauseet oli aiemman seitsemän luonnoksen suoran allekkainasettelun sijasta sijoitettu kaarevasti oletettujen kuvapaikkojen päälle. Ensimmäiset kahdeksan luonnosta eivät sisältäneet logoja teknisten ongelmien vuoksi. Yhdeksäs luonnos oli tehty eri ohjelmalla kuin aiemmat kahdeksan. Kyseisessä luonnoksessa käytettiin koko toimintaa kuvaavana otsikkona ”Turvallinen kunta on yhteinen asia” -tekstiä, jonka viereen aseteltiin 24 TTH -organisaation logo. Muuten tämäkin luonnos oli aseteluiltaan samanlainen kuin toiset. Mikään näistä luonnoksista ei sisältänyt kuvia, sillä opinnäytetyön tuolloisessa vaiheessa ei oltu vielä sovittu tai suunniteltu minkälaisia kuvia käytettäisiin. Luonnokset on esitelty taulukossa 5. Valmiit luonnokset (liite 11) lähetettiin saatekirjeen (liite 6) ja luonnoskyselyn (liite 5) kera 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation työryhmien vastuuhenkilöille sekä muutamille muille toimijoille (N= 16).

LUONNOS	VISUAALINEN ILME	SISÄLTÖ
Luonnokset 1.-7.	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri erilaisin kuvioin ja/tai liukuvärjäyksin - Otsikon väri: 1.-5. kaupungin oma väri 6.-7. valkoinen - Tekstin väri: 1.-5. kaupungin oma väri 6.-7. valkoinen 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: 1.-4. "Turvallinen kunta on yhteinen" 5.-7. "24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä" - Ydinlauseet: "Syrjäytymistä ja päihteitä vastaan yhdessä" "Ikääntyneiden turvallisuus on yhteinen asia" "Asu, elä ja liiku turvallisesti" "Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle" "Turvallisuus kuntalaisen tavaksi"
Luonnos 8.	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri - Otsikon väri: musta pohjaväriin päällä - Tekstin väri: musta, sijoitettu alaspäin kaartuvasti kuvia varten varattujen tilojen yläpuolelle 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: "Turvallinen kunta on yhteinen" - Ydinlauseet: "Syrjäytymistä ja päihteitä vastaan yhdessä" "Ikääntyneiden turvallisuus on yhteinen asia" "Asu, elä ja liiku turvallisesti" "Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle" "Turvallisuus kuntalaisen tavaksi"
Luonnos 9.	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri - Otsikon väri: musta, keltaisella pohjalla puhekuplassa - Tekstin väri: musta - Logot: 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: "Turvallinen kunta on yhteinen asia" - Ydinlauseet: "Elämässä mukana ilman päihteitä" "Turvallinen arki ikääntyneille" "Tavoitteena turvallinen asuinympäristö" "Asu, elä ja liiku turvallisesti" "Kuntalainen yhteisellä asialla"

Taulukko 5. Ensimmäisten luonnosten kuvaus

Luonnoskysely ja sen tulokset

Vastauksia luonnoskyselyyn tuli kolme kappaletta (n=3) ja lisäksi kaksi henkilöä vastasi sähköpostilla vapaamuotoisesti. Kyselyyn vastanneet pitivät parhaina luonnoksina luonnoksia kuusi, seitsemän, kahdeksan ja yhdeksän. Otsikoista "24 turvallista tuntia Hyvinkäällä" sai enemmän kannatusta. Ydinlauseista muutoksia haluttiin tehdä ikääntyneisiin kohdistuneisiin ydinlauseisiin. Uudet ehdotukset olivat "Turvallinen arki ikääntyville" ja "Ikääntyvien turvallisuus on yhteinen asia". Samassa kohdassa kolme vastaajaa toi esille haluavansa muuttaa ydinlauseiden järjestystä.

Kysyttäessä muista huomioitavista asioista vastaajat muistuttivat siitä, että viimeistellyssä luonnoksessa pitää olla tarvittavat logot. Kolmessa, ei kyselyn mukaisessa, vastauksessa ehdotettiin suoraan uusia vetojulistemalleja. Hyvinkään kaupungin vetojuliste ständit saatiin mallesi sekä yksinkertaistettu powerpoint -malli, jossa yksi koko hanketta kuvaava lause ”Elä, asu ja liiku turvallisesti”. Eräs oli muokannut luonnoksesta yhdeksän oman ehdotuksensa vetojulisteeksi. Kyseisessä luonnoksessa oli sama ydinlause epähuomiossa kahteen kertaan.

4.4.3 Arviointi

Opinnäytetyön tekijät osallistuivat ohjausryhmän kokoukseen 1.2.2012. Paikalla oli kahdeksan 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -organisaation edustajaa, joille esiteltiin luonnoskyselyn pohjalta muodostetut kolme vetojulisteluluonnosta (liite 12). Esittelyjen jälkeen ohjausryhmän jäsenet arvioivat julisteita keskustellen. Opinnäytetyöntekijät tekivät arviointikeskustelun pohjalta muistion (liite 14). Vetojulisteluluonnosten kuvitus koostui Hyvinkään kaupungin graafisen ohjeistuksen mukaisista piirroskuvista. Kaikissa vetojulisteluluonnoksissa on otsikkona ”24 turvallista tuntia Hyvinkäällä”. Ensimmäisessä luonnoksessa otsikon viereen on aseteltu 24 TTH -organisaation logo. Vetojulisteeseen keskelle on aseteltu piirroskuva Hyvinkään kaupungista. Kuvan yläpuolella on kaksi ydinlausetta ja alapuolella kolme. Teksti on mustaa valkoisella pohjalla ja koko vetojulisteeseen pohjaväri on Hyvinkään kaupungin oma väri. Vetojulisteeseen alareunaan on aseteltu Hyvinkään kaupungin ja Safe Communityn logot. Toisessa luonnoksessa pohjaväri on liukuväri Hyvinkään kaupungin oma väri. Otsikon viereen on aseteltu 24 TTH -organisaation logo. Otsikko on kaupungin värillä ja viisi ydinlausetta on valkoiset. Keskellä on Hyvinkään kaupungin piirroskuva ja alareunassa samat logot kuin ensimmäisessä luonnoksessa. Kolmannessa luonnoksessa pohjaväri on kaupungin oma väri ja otsikko on valkoinen. Otsikon vieressä on 24 TTH -organisaation logo. Luonnoksen keskiosaa kuvittaa viipaleosuus Hyvinkään kaupungin piirroskuvasta. Kuvan yläpuolella on valkoisella pohjalla nuolen muodossa yksi koko organisaatiota kuvaava ydinlause ”Elä, asu ja liiku turvallisesti”. Vetojulisteeseen alareunassa ovat samat logot kuin edellisissäkin. Luonnosten ulkonäkö ja sisältö on kuvattu taulukossa 6.

LUONNOS	VISUAALINEN ILME	SISÄLTÖ
<p>Luonnos 1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri - Otsikon väri: valkoinen pohjaväriin päällä - Tekstin väri: musta - Kuva: keskellä Hyvinkään kaupungin piirroskuva - Logot: 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: "24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä" - Viisi ydinlausetta: "Kuntalainen yhteisellä asialla" "Asu, elä ja liiku turvallisesti" "Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle" "Elämässä mukana ilman päihteitä" "Turvallinen arki ikääntyville"
<p>Luonnos 2.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri (liukuvärjätty) - Otsikon väri: kaupungin oma väri, valkoisella pohjalla - Tekstin väri: valkoinen - Kuva: keskellä Hyvinkään kaupungin piirroskuva - Logot: samat kuin ed. 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: "24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä" - Viisi ydinlausetta: "Kuntalainen yhteisellä asialla" "Asu, elä ja liiku turvallisesti" "Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle" "Elämässä mukana ilman päihteitä" "Turvallinen arki ikääntyville"
<p>Luonnos 3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjaväri: kaupungin oma väri - Otsikon väri: valkoinen - Tekstin väri: kaupungin oma väri (valkoisella pohjalla) - Kuva: viipalekuva kaupungin piirroskuvasta - Logot: samat kuin ed. 	<ul style="list-style-type: none"> - Otsikko: "24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä" - Yksi ydinlause: "Elä, asu ja liiku turvallisesti"

Taulukko 6. Toisten luonnosten kuvaus

Ohjausryhmän kokouksen jälkeen arviointikysely (liite 7) lähetettiin sähköpostitse 24 TTH -organisaation työryhmien vastuuhenkilöille ja osalle työryhmien jäsenistä (N= 12), joita pyydettiin lähettämään kyselyä eteenpäin muille työryhmän jäsenille. Vastauksia saatiin neljä kappaletta (n= 4). Ohjausryhmän ja sähköpostin kautta arviointikyselyyn vastanneiden mielipiteet olivat seuraavanlaisia. Ensimmäisen luonnoksen visuaalista ilmettä moitittiin liian isosta kuvasta ja tekstin suuresta määrästä. Kehuja tuli luonnoksen selkeydestä. Sisällöltään sitä

kehuttiin myös nuorten ja työkäisten roolien esiintuomisesta sekä Hyvinkään monimuotoisuuden korostamisesta. 24 TTH -organisaation työryhmien sisältöjen avaaminen sai lisäksi kiitosta. Kritiikkiä se sai lasten ja vanhusten laiminlyömisestä ja tekstin holhoavasta vaikutuksesta. Vetojulisteluonnosta numero kaksi kehuttiin visuaaliselta ilmeeltään selkeäksi, dynaamiseksi ja värikkääksi. Liukuväritys sai myös kiitosta. Sisällön positiivisiksi ominaisuuksiksi mainittiin nuorten ja työkäisten esilletuominen sekä Hyvinkään monimuotoisuuden korostaminen. Kuten ensimmäisessäkin luonnoksessa kehuja tuli 24 TTH -organisaation työryhmien sisällön avaamisesta. Visuaalisen ilmeen kritiikki oli samantyyppistä kuin ensimmäisessä luonnoksessa. Kuva todettiin liian isoksi ja tekstin sanottiin hukkuvan taustaan. Huomautettiin myös, että tekstiä on liikaa. Sisällön kritiikki koski lasten ja vanhusten laiminlyömistä. Kolmatta vetojulisteluonnosta kehuttiin visuaaliselta ilmeeltään selkeäksi, yksinkertaiseksi ja parhaan kuvan sisältäväksi. Sen sanottiin myös olevan asetteluiltaan tasapainoinen. Kehuja tuli myös luonnoksen kyvystä kiinnittää katsojan huomio. Sisällöltään kyseinen luonnos sai kehuja asian ymmärrykseksi tulemisesta heti ensisilmäyksellä. Visuaalista ilmettä tahdottiin paranneltavan siirtämällä tekstiä alemmas ja pienentämällä kuvaa. Sisällön moitteet olivat lähinnä parannusehdotus, sillä ydinlauseeseen haluttiin lisättävän sana "kotikunnassa". Arvioinnin tulokset on vielä koottu taulukkoon 7.

VETOJULISTEEN OMINAISUUDET	VETOJULISTE NRO	HYVÄKSI KOETUT OMINAISUUDET	KEHITETTÄVÄT OMINAISUUDET
Visuaalinen ilme	1	+ selkeä	- liian iso kuva - liikaa tekstiä
	2	+ selkeä + dynaaminen + värikäs + liukuväritys	- liian iso kuva - teksti hukkuu taustaan
	3	+ selkeä + yksinkertainen + paras kuva + tasapainoinen + kiinnittää huomion	- teksti alemmas - liian iso kuva
Sisältö	1	+ Hyvinkään monimuotoisuuden korostaminen + nuorten ja työikäisten korostaminen + 24TTH -org. työryhmien sisällön avaaminen	- vanhusten ja lasten unohtaminen - Teksti holhoaa
	2	+ Hyvinkään monimuotoisuuden korostaminen + nuorten ja työikäisten korostaminen + 24TTH -org. työryhmien sisällön avaaminen	- vanhusten ja lasten unohtaminen
	3	+ asia tulee heti ymmärretyksi	- kotikunnassa sanan voisi lisätä tekstiin

Taulukko 7. Luonnosten arvioinnin koonti

Kaikkien vetojulistteiden visuaalisen ilmeen yhteiset parannusehdotukset olivat valkoisen tekstin muuttaminen ja 24 TTH -logon korostaminen. Eräs vastaaja halusi lisäksi painottaa, että on aina parempi, jos vetojulistteessa on vain vähän tekstiä. Kuvia olisi lisäksi haluttu vaihtaa, sillä Hyvinkään kaupungin mallin mukaisia piirroskuvia käytetään tällä hetkellä heidän mukaansa paljon. Sisällön yhteinen kritiikki käsitteli viiden ydinlauseen esiintymistä vetojulistteessa. Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelmaan tulevan päivityksen vuoksi haluttiin luopua viidestä ydinlauseesta, keskittäen huomio vain yhteen ydinlauseeseen.

24 TTH -organisaation ohjausryhmä halusi ilmoittaa, että heidän mielestään vetojulisteluonnos numero kolme on paras, mutta muiden eriävien mielipiteiden vuoksi päätettiin antaa tämän opinnäytetyön tuloksena asiakkaalle kolme vetojulisteluonnosta. Näistä he saavat itse valita mitä luonnosta lähtevät kehittämään jatkossa. Tällöin valmistuneen vetojulistteen vaikuttavuus ja onnistuneisuus jää viime kädessä asiakkaan ja julkaisun jälkeen katsojien arvioi-

tavaksi. Tämän opinnäytetyön puitteissa on vetojulisteyden toimivuutta ja onnistuneisuutta on arvioitu läpi työn.

5 Pohdinta

5.1.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tuloksia tarkastellaan tuotosten eli kolmen vetojulisteluonnoksen ja niiden kehittämisprosessin onnistuneisuuden näkökulmasta. Toimintatutkimukselliselle kehittämisprosessille on tyypillistä, että se etenee useiden vaiheiden kautta spiraalina. Vuorotellen suunnittelun, havainnoinnin ja reflektoinnin kautta (Metsämuuronen 2009, 234-235.) Tässä opinnäytetyössä kehittämisen menetelminä toimivat tapaamiset asiakkaan kanssa ja erilaiset kyselyt. Suunnitteluvaiheessa suunniteltiin asiakkaan kanssa yhdessä tapaamisissa vetojulisteyden toteutusta ja sisältöä. Ideoitiin lisää ydinlauseita ja pohdittiin kuvien ja tekstin sijoittelua. Vaikka läsnäolijoita 24 TTH -organisaation puolelta oli vähän, olivat tapaamiset kuitenkin hyviä ja innovatiivisia tilaisuuksia. Ne selkeyttivät työn tavoitteita ja antoivat käytännön näkökulmaa vetojulisteluonnosten sisällöksi. Suunnitteluvaiheessa kyselyt toimivat asiakkaan toiveiden ilmaisemisen kanavana. Kyselyihin oli muodosteltu niin valmiita ehdotuksia visuaaliseksi ilmeeksi ja sisällöksi sekä annettiin asiakkaalle mahdollisuus ilmaista uusia ideoita kuten tapaamisissakin. Tämä onnistui hyvin. Asiakkaan toiveet olivat moninaisia, mutta niistä oli helppo löytää yhteneväisiä linjoja luonnosten suunnitteluun.

Kyselyjä toteutettiin yhteensä neljä kappaletta. Kyselyt vaiheistivat kokonaisuudessaan työtä ja tekivät siitä mielenkiintoisen. Kyselyjen tuottaminen oli helppoa, sillä vetojulisteyden toteutusmuotona rajasi sisällön määrää. Vastausmäärät jäivät vähäisiksi, mikä takia kyselyistä ei saatu niin kattavaa kuvaa asiakkaan mielipiteistä kuin olisi haluttu. Tämän työn kannalta vastausmäärien vähyydestä huolimatta kyselyt kuitenkin katsottiin todella hyödyllisiksi. Suunnitteluvaiheet, havainnoinnin ja reflektoinnin kanssa vuorotellen mahdollistivat asiakkaan mielipiteiden huomioinnin jatkuvasti, sillä asiakkaan oli mahdollista useassa kohdassa ilmaista mielipiteitään ja toiveitaan tuotoksista. Opinnäytetyön tekijät havainnoivat ja refleктоivat tekemistään läpi työn asiakkaan palautteen pohjalta teoriaan suhteuttaen. Havainnointia suoritettiin jatkuvasti palautteiden käsittelyllä ja itse pohdiskelemalla työn etenemistä. Asiakas antoi luonnoskyselyssä ja arviointikyselyssä lisäksi konkreettista palautetta jo tuotetuista luonnoksista, jolloin opinnäytetyön tekijät saivat mahdollisuuden pohtia omaa toimintaansa ja tuotoksiaan, ja niiden onnistuneisuutta teoriapohjaan viitaten.

Hyvässä vetojulisteydessä on otettu huomioon värien, kuvien ja typografian olennaisimmat seikat. Värien symboliikka ei saa olla ristiriidassa vetojulisteyden viestin kanssa (Pesonen 2007, 56; Rihlama 1997, 105-110). Kuvien tulee olla havainnollistavia, katsojan huomion kiinnittäviä ja

asiaan olennaisesti liittyviä. Kuvan ja tekstin tulee tukea toisiaan, jotta kuvan sanoma pysyy oikeana. (Koskinen 2001, 80-82.) Hyvän vetojulisteen kriteereihin (liite 13) vedoten luonnokset ovat väreiltään miellyttäviä silmälle ja vetävät katseen puoleensa. Ne tukevat sisältöä Hyvinkään värityksen mukaisesti ja värien symboliikka on näin myös kohdallaan. Kuvat ovat oikealle kohderyhmälle suunnattuja. Katsojan katse ohjataan kuvan avulla kaikissa luonnoksissa tekstin yhteyteen ja katsoja pyritään saada ajattelemaan julisteen sanomaa.

Tekstin fontti tulisi olla selkeyden vuoksi läpi julkaisun sama, kun taas fontin koolla voidaan luoda kuva tekstin merkityksellisyydestä. Otsikon tehtävä on kiinnittää katsojan huomio. (Pesonen 2007, 29-31, 42-43; Huovila 2006, 106.) Typografia on kaikissa vetojulisteissa valittu mahdollisimman selkeäksi ja pyritty painottamaan helppolukuisuutta ja ulkoasuun sopivuutta. Fontti on pidetty samana läpi luonnoksen ja otsikko on pidetty isoimpana, jotta painotus säilyy oikeanlaisena. Otsikoksi on kaikissa luonnoksissa valittu organisaation nimi, jolla on saatu tiivistettyä keskeinen sisältö jo heti ensimmäiseen lauseeseen. Näin on pyritty siihen, että katsoja saa jo ensisilmäyksellä mahdollisimman paljon tietoa. Koko 24 TTH -organisaation toiminnan tiivistäminen yhteen vetojulisteeseen oli haastavaa, koska organisaatio toimii kokonaisvaltaisesti tapaturmien ehkäisemiseksi.

Opinnäytetyön tuotoksena olevat 24 TTH -organisaation esittelyluonnokset ovat ainutlaatuisia ja uusia tuotteita. Luonnosten pohjalta tehtyä valmista vetojulistetta tullaan käyttämään 24 TTH -organisaation esittelyyn niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin tapahtumissa. 24 TTH -organisaatiolle tarjottiin kolme luonnosmallia sekä niiden muokkaamista varten luonnosten arvioinnin koonti (taulukko 7), jossa oli muutosehdotuksia joita he itse olivat toivoneet luonnoksiin tehtävän. Viimeisteltävän luonnoksen valitseminen jätetään organisaation itsensä valittavaksi, sillä niissä kaikissa oli omat hyvät ja huonot puolensa sekä tukijansa ja vastustajansa.

5.1.2 Eettisyys

Tämä opinnäytetyö on toteutettu tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen. Tämä tarkoittaa, että työskentelyssä noudatettu muun muassa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta sekä tarkkuutta tutkimustyössä. Muiden tutkijoiden työt ja saavutukset on otettu huomioon asianmukaisesti, heitä ja heidän töitään kunnioittaen. (Suomen Akatemia 2007, 5-6.) Toiminnassa tulee myös välttää epärehellisiä keinoja kuten plagiointia, harhaanjohtavaa raportointia ja tulosten kaunistelua. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 25-26.) Kaikki kerätty tieto tulee olla anonyymiä ja luottamuksellista ja tulokset tulee käsitellä kokonaistuloksina. Tiedot täytyy päätyä vain kyseisen työn käyttöön ja niitä ei saa erikseen julkaista missään muussa yhteydessä. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 131.) Kyselyihin vastaaminen on oltava vastaajalle täysin vapaaehtoista. Kyse on tietoisesta suostu-

muksesta, jossa vastaaja antaa vastauksensa tutkijan käytettäväksi. On hyvä käyttää saatekirjeitä, joilla varmistutaan kyselyn merkityksen selviämistä vastaajalle. Tulokset on säilytettävä erittäin huolellisesti, viestien eteenpäin kulkeutumisen välttämiseksi. (Kuula 2006, 104-107, 177.)

Tässä opinnäytetyössä on vältetty epärehellisiä keinoja kyselyiden tekemisessä, tulosten käsittelyssä ja lähteiden merkinnässä. Lähteiden huolellisella merkinnällä on varmistettu, että muiden tutkijoiden saavutukset on otettu asianmukaisesti huomioon. Kaikki kerätty tieto on ollut anonymia sekä luottamuksellista ja asiakkaan osallistuminen kaikkiin kyselyihin on ollut täysin vapaaehtoista. Joten voidaan sanoa, että asiakkaan itsemääräämisoikeus on otettu myös huomioon. Kyselyiden saatteenä on ollut saatekirjeet, joilla on selvennetty vastaajille kyselyn tarkoitus. Kaikki saadut tulokset on käsitelty kokonaistuloksina ja niitä on käytetty vain tässä opinnäytetyössä. Kyselylomakkeista saadut vastaukset on säilytetty huolellisesti sähköpostissa erillisissä kansioissa, jotta on vältetty niiden eteenpäin kulkeutuminen.

5.1.3 Luotettavuus

Tämän opinnäytetyön kohdalla arvioidaan kyselytutkimusosuuden luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, onko tutkimus pätevä, onko se perusteellisesti tehty ja ovatko saadut tulokset ja tehdyt päätelmät oikeita. Reliabiliteetilla tarkoitetaan puolestaan sitä, onko tutkimusmetodi luotettava tai johdonmukainen, ovatko mittaukset tai tutkimukset päteviä ja pysyviä eri aikoina ja ovatko tulokset johdonmukaisia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006c.)

Luotettavuuden parantamiseksi tulee huomioida luotettavien lähteiden käyttö ja pyrkiä käyttämään laaja-alaisesti eri lähteitä, sekä kotimaisia että ulkomaisia. Lähdemateriaali tulee hankkia mahdollisimman uusista ja paikkaansa pitävistä lähteistä. (Tampereen yliopisto 2011.) Luotettavuutta tulee arvioida läpi koko tutkimuksen (Vilka 2009, 159). Luotettavuuden parantamiseksi työn kulku tulee selostaa yksityiskohtaisesti. Lisäksi tulee kertoa miten vastauksia on tulkittu ja millä perusteilla. (Hirsjärvi ym. 2009, 232-233.) Kyselyt ovat valideja, jos niissä on tutkittu sitä, mitä on luvattu (Tuomi & Sarajärvi 2011, 136). Kyselyjen luotettavuuteen vaikuttaa perusjoukon suuruus, onko perusjoukko tarpeeksi edustava. Vastaajien määrän voi kuitenkin nähdä vähenevän, jos kyselyjä on paljon. Kyselyjen luotettavuuden parantamiseksi ne tulisi myös esitellä, jolloin voitaisiin varmistua siitä, että ne ovat oikein muodostettuja ja tulevat oikein ymmärretyiksi. (Vehkalahti 2008, 44-48.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuuden takaamiseksi on käytetty mahdollisimman tuoreita ja luotettavia lähteitä niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin. Luotettavuutta on arvioitu läpi työn ja

työn kulku on pyritty kertomaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tulosten arvioinnissa on pohdittu saatujen tietojen riittävyttä ja jatkokysymysten tarvetta. Tuloksista on myös pysytty arvioimaan, onko työ edennyt asiakkaan toivomaan suuntaan ja mitä jatkokehittelyn tarvetta vielä on. Kyselyiden vastausten tulkinta on kerrottu tarkasti. Kautta koko opinnäytetyön, kaikkiin kyselyihin saatiin vähän vastauksia, minkä voi katsoa vaikuttavan työn luotettavuuteen. Vähäisten vastausten perusteella ei voida katsoa, että kaikkien mielipiteet olisi huomioitu. Kyselyjä lähetettiin vastaajille neljä ja niitä ei testattu etukäteen.

Vaikka opinnäytetyössä päästiin tavoitteeseen ja sen tuloksena saatiin asiakkaan toiveita vastaava vetojuliste, kehittämistä olisi ollut erityisesti suunnitteluprosessissa, kyselyiden muotoilussa sekä vastausten järjestelmällisessä arvioinnissa. Aineiston analysointiin tulisi myös paneutua paremmin. Vastausten jatkuvalla ja järjestelmällisellä arvioinnilla ja analysoinnilla olisi asiakkaalle lähetetyistä kyselylomakkeista saatu tavoitteellisempia. Kyselylomakkeet olisivat voineet olla vielä selkeämpiä ja kysymykset tarkempia. E-lomake kyselyyn saatiin eniten vastauksia. Sen hyödyntäminen muissakin kyselyissä olisi voinut vaikuttaa saatujen vastausten määrään. Kyselyt olisi pitänyt yrittää rakentaa niin, että kohderyhmän olisi ollut entistä nopeampi ja vaivattomampi vastata kyselyihin. Vastaajien aktivoiminen on tärkeää, sillä vastausten määrällä on vaikutusta työn tulokseen. Mitä enemmän vastauksia on, sitä enemmän suunnittelussa saadaan otettua huomioon eri ihmisten mielipiteet ja toiveet työn suhteen. Lisäksi on luotettava siihen, että vastaaja perehtyy kyselyyn ja vastaa siihen rehellisesti. Kaikkien kyselyiden tulosten tarkastelu on tässä opinnäytetyössä perustunut tähän olettamukseen.

Kohderyhmän tavoittamisessa kyselylomakkeilla oli ongelmia. Hyvinkään kaupungin 24 TTH -organisaation jäsenten tarkan lukumäärän, nimien ja yhteistietojen hankkiminen helpottaisi tarkan kohdetyhmän saavuttamista. Työryhmissä tapahtui opinnäytetyön tekemisen aikana myös ilmeisesti vaihtuvuutta, josta tieto ei kuitenkaan kulkenut eteenpäin. 24 TTH -organisaation työryhmien ja opinnäytetyön tekijöiden välisessä yhteydenpidossa ja tiedonkullussa olisi ollut paljon parannettavaa, sillä 24 TTH -organisaation työryhmien jäsenten tietämys tehtävästä työstä tuntui vaihtelevan suuresti. Kyselylomakkeissa ja viesteissä pyrittiin selventämään työn tarkoitusta ja aihetta. Kyselyihin tulleista vastauksista sai välillä sellaisen kuvan, että vastaajat eivät tarkalleen tieneet, mitä opinnäytetyön tekijät ovat tekemässä, mitä on sovittu ja missä vaiheessa työ on. Eri kyselyissä tuli esille esimerkiksi sellaisia kommentteja, kuten ”kaikille työryhmille omat julisteet”. Kaikki eivät olleet selvästikään täysin tietoisia työn rajauksesta.

Selkeän yhteyshenkilön puuttuminen hankaloitti yhteistyötä. Kaikkien työhön liittyvien henkilöiden saavuttaminen ja heidän tiedottamisensa heti työn alkuvaiheessa ehkäisisi ongelmat, joissa vastaajat eivät ole täysin perillä työstä, sen merkityksestä ja tavoitteista. Tällöin kyse-

lyihin vastatessa heillä olisi selvillä, mitä ollaan tuottamassa ja tekemässä ja millä resursseilla. Saavuttaminen voisi tapahtua esimerkiksi lähettämällä viestiä työryhmien vetäjille, jotka puolestaan tiedottaisivat ryhmän jäseniä meneillään olevasta vetojulistetyöstä.

5.1.4 Kehittämishaasteet

Työn selkeä rajaaminen oli lähdemateriaalin suuren määrän vuoksi haasteellista. Tasapainon löydyttyä työskentely kuitenkin helpottui. Mitä aiemmin työ saadaan rajattua, sitä helpompi sisältöä on tuottaa ja sopivaa lähdemateriaalia etsiä. Tietyistä aiheista kuten koululaisten turvallisuudesta oli saatavilla paljon lähdemateriaalia, kun taas työikäisten tapaturmista, muista kuin työtapaturmista, oli saatavilla kovin vähän lähdeaineistoa. Eri ikäryhmien tapaturmista ja niiden ehkäisemisestä kirjoitettaessa kappaleiden välisen tasapainon saavuttaminen oli tästä syystä hankalaa. Vastaavasti vetojulisteesta ja sellaisen tekemisestä oli saatavilla hyvin vähän teoretietoa. Hoitotyön koulutus ei sisällä tällaista julisteen tekemiseen liittyvää viestintäopintoja, joten tekeminen ja suunnittelu piti aloittaa täysin tyhjästä. Myös julisteluonnosten tekeminen aiheutti ongelmia, puutteellisten kuvankäsittelyohjelmien saatavuuden sekä tietojen ja taitojen puutteen vuoksi.

24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaatio voisi jatkossa tehdä jokaiselle työryhmälle omat vetojulisteet, jotka esittelisivät jokaisen työryhmän omaa toimintaa tarkemmin. Tällöin jokainen työryhmä saisi enemmän tietoa toiminnastaan vetojulisteeseen. Vetojulisteet voisi myös tuottaa tulevaisuudessa englanninkielellä. Tämänkin opinnäytetyön tuloksena syntyneet vetojulisteluonnokset voisi vastaisuudessa kääntää englanniksi kansainvälistä käyttöä ajatellen.

Tapaturmien ehkäisy ja tapaturmariskin olemassaolo pitäisi saada paremmin näkyviin ihmisten elämässä. Paljon mietittävää antaakin se kuinka se tehdään. Hoitotyön toimijoilla on terveyden edistäjinä oma roolinsa, vastuunsa ja mahdollisuutensa vaikuttaa tapaturmien ehkäisyyn. Esimerkiksi hyvällä potilasohjauksella voidaan ehkäistä lisätapaturmia. Kun potilas saa hyvää ohjausta ja luottaa siihen, hän saa tietoa omasta itsestään ja lisäonnettomuuksien välttämisestä. Jos esimerkiksi sairaalahoidon jälkeen potilas on saanut hyvän ohjauksen omasta toimintakyvystään ja sen rajoitteista, hänellä on parempi ymmärrys omasta tilastaan ja hän voi välttää tapaturmia toimimalla annettujen ohjeiden mukaisesti. Hänellä on keinot tunnistaa esimerkiksi sairautensa tai vammansa aiheuttamat oireet, kyky hoitaa itseään ja toimia ongelmatilanteissa. Hyvä potilasohjaus ja tapaturmien ehkäisy vaativat hoitajilta perehtymistä ja kouluttautumista. Tapaturmien ehkäisy ei kuitenkaan ole vain hoitohenkilökunnan tehtävä vaan se tulisi saada näkymään kaikkien arjessa.

Hyvä teoriapohja ohjaa hyvää tapaturmien ehkäisytyötä. Kaiken tapaturmien ehkäisytyön taustalla tulisi olla hyvä ja vankka teoriapohja tapaturmista, niin erilaisilla organisaatioilla kuin yksilöilläkin. Tapaturmien ehkäisyn edistäminen on koko Suomen tehtävä. Tulevaisuudessa tarvittaisiin lisää projekteja tai hankkeita, joilla tapaturmien ehkäisy saataisiin kaikkien tietoisuuteen ja osaksi päivittäistä elämää ja sen toimintoja. Myös tapaturmien ehkäisyn merkitystä tulisi korostaa ja sille tulisi saada enemmän näkyvyyttä. Tapaturmien tilastointiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja siihen tulisi panostaa, sillä tilastoinnilla voidaan osoittaa esimerkiksi tapaturmien määrä, laatu ja se kuinka ne ovat sattuneet. Jos tällaiset tiedot olisivat paremmin nähtävissä, voitaisiin tapaturmien ehkäisyä keskittää sellaisille osa-alueille joissa sille olisi enemmän tarvetta. Tapaturmia voitaisiin tilastotietoa hyödyntämällä pyrkiä ehkäisemään systemaattisemmin.

Jatkotutkimusaiheiksi tästä opinnäytetyöstä nousi tapaturmien tilastoinnin kartoittaminen ja sen kehittäminen edelleen. Tapaturmien tilastoinnin kehittäminen ja vahvistaminen ympäri Suomen on yksi tärkeimmistä tekijöistä tapaturmien ehkäisemisessä nyt ja tulevaisuudessa. Jatkossa voitaisiin myös tutkia vetojulistoiden käyttöä tapaturmien ehkäisytyössä. Tutkimuskohteiksi voitaisiin nostaa vetojulistoiden vaikuttavuus ja tehokkuus tapaturmien ehkäisyssä. Miten vetojulisteet onnistuvat välittämään viestin katsojille ja vaikuttamaan tarkoituksensa mukaisesti.

Lähteet

Aira, M. & Seppä, K. 2010. Laadullinen ja määrällinen tutkimus lääketieteessä. Suomen lääkärilehti 9/2010, 805-810.

Andersson, R. & Menckel, E. 1995. On the prevention of accidents and injuries. A comparative analysis of conceptual frameworks. *Accident analysis and prevention* 27(6), 757-768.

Antikainen-Juntunen, E. 2007. Työväkivallan uhka, työväkivalta ja niiden hallinta sosiaalialalla. Työturvallisuus sosiaalialalla - hankkeen loppuraportti. Sosiaalitalo Oy. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Viitattu 10.1.2012.
http://www.sosiaalitalo.fi/ep/tiedostot/Tyoturvallisuus_sosiaalialalla_raportti.pdf.

Ammattitautilaki 1343/1988. Ammattitautilaki. 29.12.1988.

Arnkil, H. 2008. Värit havaintojen maailmassa. Toinen painos. Jyväskylä: Gummerus.

Dachauer, K. 2011. 4-6-vuotiaiden koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy esite 4-6-vuotiaan lapsen vanhemmille. Laurea Ammattikorkeakoulu, Hyvinkää. Opinnäytetyö.

Eduix. 2009. E-lomake. Viitattu 20.10.2011. <https://e-lomake.fi/web/pintaasyvemmalta/kuvaus/>.

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2010. Työaika Suomessa ja muissa maissa. Viitattu 7.11.2011. http://www.ek.fi/ek/fi/ajankohtaista/uutiset/liitteet/2010/kuvat_tyoaika_Suomessa_muissa_maissa.pdf.

Euroopan komissio. 2010. DG for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities- Study to support an Impact Assessment on further action at European level regarding Directive 2003/88/EC and the evolution of working time organisation. Final report. Deloitte, Belgium. 21.12. 2010.

Haikonen, K. 2010. Muut vapaa-ajan tapaturmat. Teoksessa K. Haikonen, A. Lounamaa (toim.) 2010. Suomalaiset tapaturmien uhreina 2009. Helsinki: Yliopistopaino.

Haikonen, K. & Salminen, S. 2010. Työtapaturmat. Teoksessa K. Haikonen & A. Lounamaa (toim.) 2010. Suomalaiset tapaturmien uhreina 2009 - Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Helsinki: Yliopistopaino.

Haikonen, K. & Valtonen, J. 2010. Liikennetapaturmat. Teoksessa K. Haikonen & A. Lounamaa (toim.) 2010. Suomalaiset tapaturmien uhreina 2009- Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia. Helsinki: Yliopistopaino.

Harjanne, K. 2012. Työsuojelutoiminta työpaikalla. Työturvallisuuskeskus. 8. painos. Helsinki: TTK.

Harjanne, K., Lammi, A., Rauramo, P. & Schrey A. 2009. Turvallisesti työliikenteessä - Toimintamalleja ja vinkkejä työyhteisöille. Työturvallisuuskeskus ja liikenneturva. Helsinki: Painojussit Oy.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. painos. Helsinki: Edita.

Heikkinen, H. L. T. 2010. Toimintatutkimus - enemmän kuin tutkimusta? Teoksessa J. Aalto, R. Valli (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistokeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. painos. Juva: WS Bookwell.

Hintikka, N. 2006. Nuorten työtapaturmat. Tampereen Teknillinen Yliopisto. 23.10.2006.

- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.
- Honkanen, R. Luukinen, H. Lüthje, P. Nurmi, I. & Palvanen, M. 2003. Ikäihmisten kaatumistapaturmat ja niiden ehkäisy, Opas sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Kotitapaturmien ehkäisykampanja, Esite.
- Huovila, T. 2006. "Look" visuaalista viestisi. Hämeenlinna: Karisto.
- Huovinen, P. 2008. Terveysviestintä on yhteispeliä. Kansanterveys 5-6/2008, 3.
- Hyvinkään kaupunki. 2011a. Toiminnan tausta. Viitattu 23.10.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Hankkeen-tausta/>.
- Hyvinkään kaupunki. 2011b. 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä. Viitattu 3.9.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/en/24-turvallista-tuntia/>.
- Hyvinkään kaupunki. 2011c. Kiinteät työryhmät. Viitattu 24.10.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Projektit-ja-hankkeet/>.
- Hyvinkään kaupunki. 2011d. Asumisterveys. Viitattu 24.10.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Projektit-ja-hankkeet/Asumisterveys/>.
- Hyvinkään kaupunki. 2011e. Liikenneturvallisuuksiryhmä. Viitattu 24.10.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Projektit-ja-hankkeet/Liikenneturvallisuuksiryhma/>.
- Hyvinkään kaupunki. 2011f. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyöryhmä. Viitattu 24.10.2011. <http://www.hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Projektit-ja-hankkeet/Kotitapaturmatyoryhma/>.
- Hägg, T., Rantio, M., Suikki, P., Vuori, A., Ivanoff-Lahtela, P. 2007. Hoitotyö kotona. Porvoo: WSOY.
- Jokinen, H. & Kokinmäki, K. 2011. 2-4-vuotiaiden lasten koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy. Viitattu 30.6.2011. Laurea Ammattikorkeakoulu, Hyvinkää. Opinnäytetyö.
- Jämsen, S. 2010. Kaatumistapaturmien ehkäisy. Viitattu 27.1.2012. http://www.terveysportti.fi.nelli.laurea.fi/dtk/shk/koti?p_haku=fysioterapia%20ik%E4%E4ntyneil%E4.
- Järvinen, M. 2005. Liikennetapaturmat. Viitattu 26.9.2011. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00040.
- Kannus, P. 2005. Koti-, liikunta- ja muut vapaa-ajan tapaturmat. Terveyskirjasto. Viitattu 3.9.2011. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00039.
- Karolinska Institutet. 2012. Safe Communities Network Members. Viitattu 6.2.2012. http://www.phs.ki.se/csp/who_safe_communities_network_en.htm.
- Koivukoski, M., Lounamaa, A. & Merjama, J. 2002. Tapaturmien torjuntakokeilu Hyvinkäällä vuosina 1998-2000. Tampere: Ammattikuva Oy.
- Koskinen, P. 2001. Hyvä painotuote. Hämeenlinna: Karisto.
- Kostiainen, A. & Haikonen, K. (toim.) 2010. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat. Viitattu 8.9.2011. <http://www.kotitapaturma.fi/wp-content/uploads/2011/08/Tilastokatsaus-2010-Koti-ja-vapaa-ajan-tapaturmat.pdf>.

Kotitapaturmien ehkäisykampanja. 2010. Kotiympäristö turvalliseksi. Viitattu 24.8.2011. <http://www.kotitapaturma.fi/wp-content/uploads/2011/08/Kotiymparisto-turvalliseksi-2010.pdf>.

Kouvolan kaupunki. 2011. Turvallinen Kouvola. Viitattu 23.10.2011. <http://www.kouvola.fi/palvelut/turvallisuusjajarjesys.html>.

KTL. 1972. Kansanterveyslaki 28.1.1972/66.

Kujala, U. 2009. Liikuntaan liittyvät tapaturmat ja rasitusvammat. Viitattu 16.9.2011. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00137.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kuula, A. 2012. Toimintatutkimus. Viitattu 26.3.2012. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_4.html.

Kämäräinen, M. 2009. Työsuojelu- Lähtökohtia ja peruskäsitteitä. Teoksessa Kämäräinen, M., Lappalainen, J., Oksa, P., Pääkkönen, R., Rantanen, S., Saarela, K. L., Sillanpää, J. & Soini, S. 2009. Työsuojelun perusteet. 5. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino.

Käypä hoito. 2011. Lonkkamurtuma. Viitattu 30.10.2011. <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/naytaartikkeli/tunnus/hoi50040?hakusana=lonkkamurtumat>.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 75/2004. Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta. 30.1.2004.

Lappalainen, J. & Saarela, K. L. 2009. Tapaturmavaarat, väkivallan uhka ja ammattitaudit. Teoksessa M. Kämäräinen, J. Lappalainen, P. Oksa, R. Pääkkönen, S. Rantanen, K. Saarela, J. Sillanpää & S. Soini. 2009. Työsuojelun perusteet. 5. painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino.

Lipponen, K., Ukkola, L., Kanste, O. & Kyngäs, H. 2008. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyönä toteutetut potilasohjauksen toimintamallit. Viitattu 2.3.2012. http://www.ppsHP.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/16314_3_2008.pdf.

Loiri, P. & Juholin, E. 2006. HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja. 2. painos. Jyväskylä: Gummerus.

Lounamaa, A., Huhtanen, P. Kurenniemi, M. Salminen, S. Heikkilä, M-L. Virtanen, J. 2005. Koulutapaturmien ehkäisy. Helsinki: STAKES.

Lumme-Sandt, K. & Aarava, P. 2005. Terveys ja hyvinvointi päivälehtimainoksissa. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 42/2005, 178-190.

Mainostelineet.eu. 2012. Mikä roll-up on? Viitattu 26.2.2012. <http://www.roll-up-teline.eu/>.

Manninen, P., Laine, V., Leino, T., Mukala, K., Husman, K. (toim.) 2007. Hyvä työterveyshuoltokäytäntö. Työterveyslaitos. 2. painos. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Markkula, J. & Öörni, E. (toim.) 2009. Turvallinen elämä lapsille ja nuorille. Helsinki: Yliopistopaino.

Mattila, V. 2005. Injuries and Their Risk Factors in Finnish Adolescents. Tampereen Yliopisto. 1.7.2005.

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 4. laitos. Jyväskylä: International Methelp Oy.

- MLL. 2003. Koti- ja vapaa-ajan tapaturminen torjuntatyö. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Viitattu 10.1.2012.
http://www.mll.fi/ajankohtaista/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=46949.
- Mäki, P., Wikström, K., Hakulinen-Viitanen, T. & Laatikainen, T. (toim.) 2011. Terveystarkastukset lastenneuvolassa & kouluterveydenhuollossa. Viitattu 7.11.2011.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/c0383a69-f643-4d70-bc03-09c6f86cd89b>.
- Mänty, M. Hulkko, T. Sihvonen, S. Lounamaa, A. 2007. Iäkkäiden henkilöiden kaatumistapaturmat. Opas kaatumisten ja murtumien ehkäisyyn. Viitattu 30.10.2011.
http://www.ktl.fi/attachments/suomi/terveydenhuollon_ammattilaisille/tapaturmat/ikina-opas/verkkoversio-2007b29.pdf.
- Nieminen, S. 2011. Henkilökohtainen tiedonanto. 24 Turvallista tuntia -esite. 24.5.2011.
- Nurmi- Lüthje, I. 2007. Kouvolan hankkeesta uutta tietoa tapaturmien ehkäisyyn. Kansanterveys 9/2007, 16-18.
- Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Viitattu 22.10.2011. www.oph.fi/ops/perusopetus/po_16_1_versio.doc.
- Ollila, S. 2010. Ikääntyneiden fysioterapia päivittäisten toimintojen tukena. Viitattu 27.1.2012. Suomen fysiogeriatría Oy. 26.3.2010.
- Paavola, M. & Kumpula, H. 2007. Lasten ja nuorten tapaturmat. Kansanterveys 1/2007, 18-19.
- Pajala, S. 2010. Iäkkäiden henkilöiden tapaturmien ehkäisy. Paikallisen turvallisuussuunnittelun valtakunnallinen seminaari. Pori. 27.1.2010.
- Palmgren, H., Jalonen, P., Jurvansuu, H., Kaleva, S. & Tuomi, K. 2008. Tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus (TANO) työterveyshuolloissa. Työterveyslaitos: Helsinki. Tutkimusraportti. Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Parkkari, J & Kannus, P. 2009. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat. Viitattu 1.7.2011.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00136.
- Pelastustoimi. 2006. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat. Viitattu 3.9.2011.
<http://www.pelastustoimi.fi/turvatietao/koti-ja-vapaa-ajan-tapaturmat/>.
- Pelastustoimi. 2008. Tapaturmat näkyviin paikallisessa turvallisuussuunnittelussa. Viitattu 24.11.2011. <http://www.pelastustoimi.fi/artikkelit/4155>.
- Pelastuslaki 379/2011. Pelastuslaki. 29.4.2011.
- Pesonen, E. 2007. Julkaisijan käsikirja. Porvoo: WSOY.
- Pitkäranta, A. 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Viitattu 13.4.2012.
http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf.
- POL. 638/1998. Perusopetuslaki. 21.8.1998.
- Pääkkönen, R., Rantanen, S., Uitti, J. 2006. Työn terveysvaarojen tunnistaminen. Työterveyslaitos. STM. Helsinki. Tampere: Tammerpaino Oy.
- Reiman, T., Pietikäinen, E. & Oedewald, P. 2008. Turvallisuuskulttuuri. Teoria ja arviointi. Helsinki: Edita Prima.
- Rihlma, S. 1997. Värioppi. 6.painos. Tampere: Tammer-paino.

Rimpilä-Vanninen, P. 2009. Tapaturmien ehkäisyn teoreettiset perusteet. Rimpilä-Vanninen, P. 19.3.2009. Laurea, Hyvinkää.

Rimpilä-Vanninen. 2011. Opinnäytetyön ohjaustapaamiset.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Analyysi ja tulkinta. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 14.9.2011. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Validiteetti. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.4.2012. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006c. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Reliabiliteetti. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.4.2012. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_2.html.

Saari, J. 2009. Työtaturmat. Viitattu 14.9.2011. http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00138.

Sarno, O. 2011. Nolla tapaturmaa. Viitattu 8.1.2012. http://www.ttl.fi/fi/tyoturvaluus_ja_riskien_hallinta/tapaturmien_ehkaisy/nolla_tapaturmaa/sivut/default.aspx.

Shelledy, D.C. 2004. How to make an effective poster. *Respiratory Care* 49 (10), 1213-1216.

Sisäasiainministeriö. 2008a. Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Esite. Helsinki: Erweko Painotuote Oy.

Sisäasiainministeriö. 2008b. Turvallinen elämä jokaiselle. Sisäisen turvallisuuden ohjelma. Sisäasiainministerion julkaisuja 16/2008.

Sisäasiainministeriö. 2010. Pelottomat puistot, kodikkaat korttelit. Kaupunkien turvallisuusohjelma. Sisäinen turvallisuus. Sisäasiainministeriön julkaisusarja 33/2010.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Kotihoito tukee kotona selviytymistä. Viitattu 27.1.2012. http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/kotipalvelut.

STAKES. 2005. Koulutapaturmien ehkäisy. Ideakortti 5/05.

Suomen Akatemia. 2007. Suomen Akatemian tutkimuseettiset ohjeet. Viitattu 19.3.2012. <http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/Julkaisut/Suomen%20Akatemian%20eettiset%20ohjeet%202003.pdf>.

Tampereen yliopisto. 2011. Tiedonlähteiden arviointi eli lähdekritiikki. Viitattu 28.3.2012. <http://www.uta.fi/kirjasto/oppaat/tiedonhankintaoppaat/tertio/arviointi/lahdekritiikki.html>.

Tapaturmapäivä. 2011. Mikä on tapaturmapäivä? Viitattu 23.10.2011. <http://www.tapaturmapaiva.fi/fi/mika-on-tapaturmapaiva>.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. 2011. Tilastojulkaisu 2011- Työtaturmat. Viitattu 7.11.2011. http://www.tvl.fi/www/page/tvl_www_1326.

TaVL. 608/1948. Tapaturmavakuutuslaki. 20.8.1948.

Terveysportti. 2012. Viitattu 25.1.2012. <http://www.duodecim.fi/terveysportti/koti>.

TervSuojeluL. 763/1994. Terveysturvallisuuslaki. 19.8.1994.

Terveysturvallisuuslaki. 1326/2010. Terveysturvallisuuslaki. 30.12.2010.

Tetrix. 2012. Mikä on roll-up ständi. Viitattu 26.2.2012 <http://www.roll-up.fi/Mika-on-Roll-Up.html>.

THL. 2010. Suomalaisien vammat ja myrkytykset. Viitattu 13.9.2011.. http://www.ktl.fi/attachments/taty/uhri/kuvio_1-22.pdf.

THL. 2011a. Safe Community-malli paikallisessa turvallisuustyössä. Terveysturvallisuus ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 23.10.2011. http://pistetaturmille.thl.fi/fi_FI/web/pistetaturmille-fi/turvallisuustyö/tapaturmien-ehkäisy-kunnissa/safe-community-malli.

THL. 2011b. Pienten lasten tapaturmien ehkäisy. Viitattu 17.9.2011. http://pistetaturmille.thl.fi/fi_FI/web/pistetaturmille-fi/lapset/neuvola/pienlasten-tapaturmien-ehkäisy.

THL. 2012a. Tapaturman määritelmä. Viitattu 10.1.2012. http://pistetaturmille.thl.fi/fi_FI/web/pistetaturmille-fi/tietoa-tapaturmista/tapaturman-maarittely.

THL. 2012b. Kaatumiset, putoamiset, liikuntavammat. Viitattu 27.1.2012. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/ohjelmat/kansallinen_lasten_ja_nuorten_tapaturmien_ehkaysyn_ohjelma/menetykset/kaatumiset.

Tideiksaar, R. 2002. Falls in older people, Prevention & Management. 3.painos. Baltimore: Health Professions Press.

Tiirikainen, K. 2009. Tapaturmat Suomessa. Helsinki: Edita Prima.

Tilastokeskus. 2009. Väestöennuste 2009-2060. Viitattu 22.9.2011. http://www.stat.fi/til/vaenn/2009/vaenn_2009_2009-09-30_tie_001_fi.html.

Tilastokeskus. 2010. Liikenteen tietopaketti ilmestynyt. Viitattu 24.9.2011. http://www.tilastokeskus.fi/ajk/tiedotteet/2010/tiedote_013_2010-12-02.html.

Tilastokeskus. 2011a. Kuolemansyyt 2010. Helsinki.16.12.2011.

Tilastokeskus. 2011b. Tapaturmakuolleisuus 1936-2010. Viitattu 11.1.2012. http://www.stat.fi/til/ksyyt/2010/ksyyt_2010_2011-12-16_kat_005_fi.html.

Tilastokeskus & Liikenneturva. 2011. Tieliikenneonnettomuudet 2010. Helsinki.

Tilastokeskus. 2012a. Työikäinen väestö. Viitattu 7.1.2012. http://www.stat.fi/meta/kas/tyoikain_vaesto.html.

Tilastokeskus 2012b. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 28.1.2012. <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>.

Torkkola, S. 2007. Terveysturvallisuuden tutkimus ja siihen liittyvät käsitteet. Tampereen yliopisto. 17.2.2007.

Trafi & Tilastokeskus. 2010. Vesiliikenneonnettomuuksien vuositilasto 2010. Viitattu 26.9.2011. http://www.trafi.fi/filebank/a/1322164797/6ce7133934c4017751894384eb04fc41/1616-721-Vesiliikenneonnettomuuksien_vuositilasto_2010.pdf.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 8. painos. Helsinki: Tammi.

Työsuojeluhallinto. 2012. Riskien arviointi. Viitattu 6.1.2012.
<http://www.tyosuojelu.fi/fi/riskienarviointi>.

Työterveyshuoltolaki. 1383/2001. Työterveyshuoltolaki. 21.12.2001.

Työterveyslaitos. 2011. Nolla-ajattelun teesit ja toimintamalli. Viitattu 7.11.2011.
http://www.ttl.fi/fi/tyoturvaluus_ja_riskien_hallinta/tapaturmien_ehkaisy/nolla_tapaturmaa/Documents/nolla_ajattelun_teesit.pdf.

Työturvallisuuskeskus. 2010. Työturvallisuus ja työterveys työpaikalla. Työturvallisuuskeskus. Helsinki: Painojussit Oy.

Työturvallisuuskeskus. 2011a. Turvallisuuuua yhdessä. Viitattu 6.11.2011.
http://www.nolla.fi/turvallisuuua_yhdessa.

Työturvallisuuskeskus. 2011b. Turvallisesti työmatkoilla, pysytään pystyssä. Viitattu 7.11.2011. <http://www.kotitapaturma.fi/wp-content/uploads/2011/08/Turvallisesti-tyomatkoilla.pdf>.

TTurvL. 738/2002. Työturvallisuuslaki. 23.8.2002.

Vna hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammatti-henkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. 1484/2001. Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammatti-henkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. 27.12.2001.

Vna neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 6.4.2011.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Tammi.

Vilka, H. 2009. Tutki ja kehitä. 1.-3. painos. Jyväskylä: Tammi.

Welander, G., Svanström, L. & Ekman R. 2004. Safety Promotion - an Introduction. 2nd edition. Karolinska institutet. Department of public health sciences Division of Social Medicine. Stockholm: Kristianstads Boktryckeri AB.

Kuvalähteet

Hyvinkään kaupunki. 2011. 24TTH Organisaatiokaavio. Viitattu 1.4.2012.
<http://hyvinkaa.fi/24-turvallista-tuntia/Organisaatio/>.

Kuviot

Kuvio 1. Riskienhallinnan osa-alueet (Mukaihen Työsuojeluhallinto 2012)	31
Kuvio 2. Vetojulisteluonnosten kehittämisprosessi	46

Kuvat

Kuva 1. 24 TTH -organisaatiomalli (Mukaillen Hyvinkään kaupunki 2011)	16
---	----

Taulukot

Taulukko 1. Kyselyt, kohderyhmät ja ajankohdat	41
Taulukko 2. Kyselyjen analyysimenetelmät	43
Taulukko 3. Analyysirunko.....	45
Taulukko 4. Työryhmittäin eniten ääniä saaneet ydinlauseet ja uudet ehdotukset	49
Taulukko 5. Ensimmäisten luonnosten kuvaus	51
Taulukko 6. Toisten luonnosten kuvaus.....	53
Taulukko 7. Luonnosten arvioinnin koonti.....	55

Liitteet

Liite 1. Safe Community -mallin tunnusmerkit	74
Liite 2. Alkukartoitus	75
Liite 3. Sisältökyselyn saateviesti	76
Liite 4. Sisältökysely.....	77
Liite 5. Luonnoskysely.....	80
Liite 6. Luonnoskyselyn saateviesti	81
Liite 7. Arviointikysely	82
Liite 8. 24.5.2011 tapaamisen pöytäkirja	83
Liite 9. 14.9.2011 tapaamisen pöytäkirja	84
Liite 10. Tapaamisessa käytetty powerpoint.....	85
Liite 11. Ensimmäiset luonnokset	86
Liite 12. Toiset luonnokset.....	88
Liite 13. Viestinnän teoriasta nousseet hyvän vetojulisteen kriteerit.....	91
Liite 14. Muistio ohjausryhmän kokouksesta 1.2.2012	92

Liite 1. Safe Community -mallin tunnusmerkit

1. Moniammatillinen, hallintorajat ylittävä työryhmä, joka toteuttaa tapaturmien ehkäisytyötä, on olemassa.
2. Tapaturmien ehkäisyä toteuttava työryhmä verkostoituu muiden toimijoiden kanssa. (esim. järjestöt, sairaanhoitopiirit, yritykset).
3. Tapaturmien ehkäisyohjelma kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin, toimintaympäristöihin ja -tilanteisiin.
4. Ohjelmassa tulee korostua riskialtteimpien väestöryhmien ja ympäristöjen terveyden edistäminen.
5. Ohjelman tulee sisältää seurantajärjestelmä, jossa dokumentoidaan tapaturmien määrä ja syyt.
6. Ohjelman tulee olla jatkuva.
7. Ohjelman arvioinnin tulee sisältää mittareita, jotka kuvaavat työn vaikuttavuutta ja työprosessin etenemistä.
8. Kunnan tulee kartoittaa paikalliset toimijat ja niiden mahdollisuudet osallistua tapaturmien ehkäisytyön toteuttamiseen.
9. Terveystieteiden osastojen osallistuminen tapaturmien rekisteröintiin ja ehkäisemiseen on välttämätöntä.
10. Tapaturmien ehkäisytyön toteutukseen tulee osallistua niin kunnan virkamies- ja luottamusmiesjohdon kuin kuntalaistenkin.
11. Kunnassa kertyneistä kokemuksista tulee levittää tietoa sekä kansallisesti, että kansainvälisesti.
12. Kunnan tulee myötävaikuttaa Safe Community- verkoston toimintaan. (Koivukoski, Lounamaa & Merjama 2002, 8.)

Liite 2. Alkukartoitus

Hei!

Olemme sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelija Hyvinkään laurea Ammattikorkeakoulusta ja olemme tekemässä opinnäytetyötä 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -toiminnasta. Tarkoituksena olisi tehdä juliste toiminnan esittelyä varten, joka tulee 24TTH -hankkeen käyttöön.

Tietojemme mukaan olette kukin 24TTH -toiminnan työryhmien vastuhenkilöitä ja siksi lähdimme tällä viestillä teitä tavoittelemaan. Pyytäisimme, että kertoisitte meille mitä haluaisitte työryhmänne vastuualueesta ilmenevän julisteessa. Olemme perehtyneet tavoitteisiinne mutta tarvitsemme asianomaisilta tarkempia mielipiteitä ja ajatuksia julisteen sisällöstä sillä emme ulkopuolisina omaa vastaavaa näkökulmaa asiaan kuten te.

Voisitteko esimerkiksi kuvata toimintaanne yhdellä lauseella, johon olisi tiivistetty ydinajatus. Ja vaikkapa ehdottaa hetkeä/tapahtumaa (kuvallisesti) mikä kuvailisi toimintaanne parhaiten.

yst.terv.

Johanna Leander ja Elina Tammilehto

Liite 3. Sisältökyselyn saateviesti

Hyvät 24th ryhmien jäsenet. Tässä viestissä on alla linkkinä kysely jonka tuloksia apuna käyttäen me (sairaanhoitajaopiskelija Elina Tammilehto ja terveydenhoitajaopiskelija Johanna Leander) pyrimme suunnittelemaan 24th projektille roll upin. Tarkemmat ohjeet vastamiseen löytyvät kyselystä. Pyydämme, että mikäli mahdollista välittäisitte tämän kyselyn muillekin ryhmienne jäsenille, sillä meillä ei ole tiedossamme muiden asianomaisten sähköposteja kuin teidän.

Pyydämme, että vastaisitte mahdollisimman pian. **Kyselyn vastausaika umpeutuu 3.10 klo 23.59!**

Liite 4. Sisältökysely

24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä roll-upin sisältö -kysely

Arvoisa 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä -organisaation jäsen!

Olette tilanneet Laure ammattikorkeakoulun Hyvinkään yksiköltä toimintaanne kuvaavan rollupin sisällön suunnittelun. Rollupin on tarkoitus kuvata koko 24 turvallista tuntia Hyvinkäällä organisaation toimintaan siten, että kohderyhmänä voivat olla erilaiset kansalliset ja kansainväliset väestöryhmät ja organisaatiot.

Toivomme Teidän vastaavan tähän rollupin sisältöä ja ulkoasua koskevaan kyselyyn. Vastaaaminen olisi äärimmäisen tärkeää, koska roll-upin suunnittelussa olennaista on se, miten Te tilaajana haluatte kuvata toimintaanne. Kyselyssä pyydetään Teitä arvioimaan toimintaanne kuvaavia sloganeita, ideoimaan niitä lisää ja kertomaan ajatuksianne rollupin sisällöstä ja ulkoasusta. Kyselyssä olevat ydinlauseet ovat osan teidän organisaationne jäsenten, Laurean lehtorin, opiskelijoiden ja korkeakoulusihteerin ideoimia.

Kyselyn tulokset julkaistaan opinnäytetyöraportissa keväällä 2012. Raportointi tapahtuu siten, että ketään vastaajaa ei voida tunnistaa. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaaminen vapaaehtoista.

Lisätietoja antaa Laurean opinnäytetyöntekijät ja ohjaava lehtori.

Terveystietokirjuri Johanna Leander (johanna.m.leander@laurea.fi, p.044-2901 868), sairaanhoitajaopiskelija Elina Tammilehto (elina.tammilehto@laurea.fi, p.0400-294 212), lehtori Pirkko Rimpilä-Vanninen (pirkko.rimpila-vanninen@laurea.fi)

TAUSTATIEDOT

1. Mihin työryhmään kuulut? Vastaa rastittamalla sopivin vaihtoehto.

- Syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy
- Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen
- Rakennettavan ympäristön turvallisuus
- Kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy
- Kuntalaisfoorumi
- Joku muu, mikä _____

2. Minkälaisen sanoman haluat rollupiin? Vastaa rastittamalla sopivin vaihtoehto ja kirjoittamalla ajatuksiasi.

- Roll upissa tulee olla vain yksi koko 24 turvallista tuntia kuvaava ajatus,

Mikä lause olisi

- Rollupissa tulee olla sekä yksi koko toimintaa kuvaava ajatus että joista työryhmää kuvaavat lauseet.

Mikä koko toimintaa kuvaava lause olisi

- Rollupissa pitää olla vain työryhmien toimintaa kuvaavat lauseet.

TYÖRYHMIEN TOIMINTAA KUVAAVAT YDINLAUSEET

Seuraavassa on esitetty erilaisia ideoita sloganeiksi, joiden tulisi kuvata 24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä organisaation ydintoimintaa. Ideoita on esitelty jokaiselle työryhmälle. Valitse rastittamalla jokaisesta kaksi parasta slogania. Voit myös kirjoittaa oman ehdotuksesi kohtaan muu, mikä?

3. **Syrjäytymisen ja päihdehaittojen ehkäisy** -työryhmää kuvaavia sloganeita.

- SYRJÄYTYMISTÄ JA PÄIHTEITÄ VASTAAN YHDESSÄ
 SYRJÄYTYMISEN JA PÄIHTEIDEN EHKÄISEMISEKSI
 EHKÄISTÄÄN SYRJÄYTYMISTÄ JA PÄIHDEHAITTOJA YHDESSÄ
 YHDESSÄ SYRJÄYTYMISTÄ JA PÄIHTEITÄ VASTAAN
 Muu,mikä?_____
-

4. **Ikääntyvien ihmisten turvallisuuden parantaminen** -työryhmän toimintaa kuvaavia sloganeita.

- IKÄÄNTYVIEN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN
 IKÄÄNTYVIEN TURVALLISUUDEN LISÄÄMINEN
 IKÄÄNTYNEIDEN TURVALLISUUS ON YHTEINEN ASIA
 Muu,mikä?_____
-

5. **Rakennettavan ympäristön turvallisuus** -työryhmän toimintaa kuvaavia sloganeita.

- ELINYMPÄRISTÖ TURVALLISEKSI KAIKILLE
 ASU, ELÄ JA LIIKU TURVALLISESTI
 RAKENNETTUA TURVALLISUUTTA

- ASUTTU YMPÄRISTÖ TURVALLISEKSI
- ASUMISYMPÄRISTÖ TURVALLISEKSI
- TURVALLINEN ASUMISYMPÄRISTÖ
- Muu,mikä? _____

6. **Kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisy** -työryhmän toimintaa kuvaavia sloganeita.

- ASU, ELÄ JA LIIKU TURVALLISESTI
- TURVALLISESTI KOTONA JA VAPAA-AJALLA
- KODIN JA VAPAA-AJAN TURVALLISUUS
- TURVALLISUUTTA KOTIIN JA VAPAA-AJALLE
- Muu,mikä? _____

7. **Kuntalaisfoorumi** -työryhmän toimintaa kuvaavia sloganeita.

- KUNTALAINEN YHTEISELLÄ ASIALLA
- YHTEISVOIMIN TURVALLISUUDEN HYVÄKSI
- TURVALLISTA TOIMINTAA HYVINKÄÄLLÄ
- KUNTALAINEN TAPATURMIEN EHKÄISIJÄNÄ
- TURVALLISUUS KUNTALAISEN TAVAKSI
- Muu,mikä? _____

ROLL-UPIN ULKOASU JA SISÄLTÖ

8. Vastaa kirjoittamalla ajatuksiasi siitä, minkälainen roll-upin visuaalinen ilme tulisi olla. (esim. kuvat, asettelu, väryitys, ydinlauseiden määrä?)

9. Vastaa kirjoittamalla ajatuksiasi siitä, minkälainen rollupin sanoman tulisi olla.

Liite 5. Luonnoskysely

24 tth Hyvinkäällä –toimintaa esittelevän roll upin toisen vaiheen suunnittelun kysely

Arvoisa 24 tth Hyvinkäällä organisaation toimija,

Tämän kyselyn tarkoituksen on selvittää ajatuksianne roll upin ensimmäisten luonnosten sisällöstä. Vastaa seuraaviin kysymyksiin vapaamuotoisesti. Lähetä vastaus word muodossa sähköpostin liitteenä tai kirjoittamalla vastauksia sähköpostiin osoitteeseen elina.tammilehto@laurea.fi

1. Valitse kaksi parasta roll up –luonnosta, kirjoita roll up –luonnoksen numero tähän. Mikäli luonnoksista ei löydy mieleistäsi, kerro ideoitasi.
2. Kirjoita muutosehdotuksia, joita haluat tehdä roll upin päälauseisiin:

Vaihtoehto 1. 24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä
Vaihtoehto 2. Turvallinen kunta on yhteinen asia

3. Kirjoita muutosehdotuksia, joita haluat tehdä ydinlauseisiin:

Elämässä mukana ilman päihteitä
Syrjäytymistä ja päihteitä vastaan yhdessä

Turvallinen arki ikääntyneille
Ikääntyneiden turvallisuus on yhteinen asia

Tavoitteena turvallinen asuinympäristö
Asu, elä ja liiku turvallisesti

Asu, elä ja liiku turvallisesti
Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle

Kuntalainen yhteisellä asialla
Turvallisuus kuntalaisen tavaksi

4. Mitä muuta pitää huomioida roll upin sisällön tuotannossa.

Suuret kiitokset vastauksistasi!

Liite 6. Luonnoskyselyn saateviesti

Tervehdys 24 tth -organisaation toimija !

Olette tilanneet Laurea Hyvinkäältä 24 tth toimintaanne kuvaavan roll up- luonnoksen, jonka teemme opinnäytetyönämme. Olemme edenneet nyt rollupin suunnittelun toiseen vaiheeseen.

Ensimmäisessä vaiheessa olemme pitäneet Teidän organisaationne ydinryhmän kanssa kaksi kokousta. Näissä kokouksissa ideoitiin roll upin ydinlauseita. Sitten lähetimme Teille sähköisen kyselyn, jossa Teitä pyydettiin kommentoimaan roll upiin tulevia, 24 tth toimintaa kuvaavia ydinlauseita.

Suunnittelun toisessa vaiheessa olemme analysoineet kyselyn vastaukset (n=13) ja tulosten pohjalta tehneet yhdeksän erilaista luonnosta (Liitteet: Roll-up.luonnokset no1-8. ja Rollup-luonnos no.9).

Nyt pyydämmekin Teitä vastaamaan liitteenä olevaan kyselyyn perjantaihin 25.11.2011 mennessä.

Suunnittelun kolmannessa vaiheessa, tämän kyselyn vastausten pohjalta, tuotamme vielä yhden luonnoksen, jonka saatte myös kommentoida. Sitten luonnos on valmis Teidän toimintaamme varten. Kommentoinnissa on hyvä huomioida se, että lopullisen rollupin sisällön ja ulkoisen asun päätätte te, kun tuotatte luonnoksesta varsinaisen roll upin. Meidän tekemät värit ym. ovat vain ehdotuksia. Tiedossamme on, että roll upin visuaalinen ilme (värit, logot, kuvat) tulee olemaan Hyvinkään kaupungin viestinnän /24 tth organisaation ulkoisen viestinnän linjausten mukainen.

Muistattehan että tämä roll-up tulee Teidän käyttöönne ja siksi panoksenne tähän työhön on todella tärkeä!

Lisätietoja:

Terveystenhoitajaopiskelija Johanna Leander (johanna.m.leander@laurea.fi, p.044-2901 868), sairaanhoitajaopiskelija Elina Tammilehto (elina.tammilehto@laurea.fi, p.0400-294 212), lehtori Pirkko Rimpilä-Vanninen 040 8285237 (pirkko.rimpila-vanninen@laurea.fi)

Ystävällisin terveisin,

Johanna Leander ja Elina Tammilehto

Liite 7. Arviointikysely

Hyvät 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -organisaation toimijat,

Olemme nyt valmistaneet toiveidenne mukaan kolme roll up- luonnosta, joiden tarkoituksena on esitellä toimintaanne. Näistä luonnoksista teidän tulisi valita mieleisenne. Toivottavaa on myös että annatte risuja ja ruusuja kyseisistä luonnoksista.

Arviointia tehtiin jo ohjausryhmän kokouksessa keskiviikkona 1.2. mutta haluaisimme kuitenkin kuulla muidenkin kuin paikalla olleiden mielipiteitä luonnoksista. Vastausaikaa on perjantai 10.2. klo 12 asti.

Kokoamme vastauksenne ja toimitamme teille valitsemanne luonnoksen ja siihen antamanne muutosehdotukset.

yst.terv.

Johanna Leander ja Elina Tammilehto

Liite 8. 24.5.2011 tapaamisen pöytäkirja

PÖYTÄKIRJA
24.5.2011

24 TTH -Juliste/rollup tapaaminen 1/2011

Aika: 13.30-14.30
Paikka: Laurea Uudemaankatu 22, pääaula
Kutsutut: Matti Koski, Hyvinkään kaupunki 24 TTH -organisaation edustaja
Kati Vuori, Hyvinkään kaupunki 24 TTH -organisaation edustaja, estynyt
Elina Tammilehto, sairaanhoitajaopiskelija, Laurea
Johanna Leander, terveydenhoitajaopiskelija, Laurea
Eila Harle, opintosihteeri, Laurea
Pirkko Rimpilä-Vanninen, lehtori, opinnäytetyön ohjaava opettaja, Laurea

Paikalla: Matti Koski, Hyvinkään kaupunki 24 TTH -organisaation edustaja
Seppo Nieminen, Hyvinkään kaupunki
Elina Tammilehto, sairaanhoitajaopiskelija, Laurea
Johanna Leander, terveydenhoitajaopiskelija, Laurea
Eila Harle, opintosihteeri, Laurea
Pirkko Rimpilä-Vanninen, lehtori, opinnäytetyön ohjaava opettaja, Laurea

1. Tapaamisen avaaminen
 - Todetaan osallistujat
 - Kokouksen vetäjä Pirkko Rimpilä-Vanninen
 - Valitaan sihteeriksi Elina Tammilehto ja Johanna Leander
 - Hyväksytään asialista
2. Työn tilaajan toimeksianto
 - työn tarkoitus ja sisältö
 - graafinen toteutus
 - aikataulu
3. Laurea ammattikorkeakoulun mahdollisuudet toteuttaa toimeksianto
 - opinnäytetyön prosessin kuvaus ja aikataulu
 - tavat tehdä yhteistyötä sisällön tuotannossa
4. Yhteistyön vastuut ja sopimukset
 - opinnäytetyön yhteyshenkilö/käytännön ohjaaja Hyvinkään kaupungin 24 TTH organisaatiosta
 - opinnäytetyön tekijöiden tehtävät
 - ohjaavan opettajan tehtävät
 - Laurea ammattikorkeakoulun muun henkilöstön tehtävät
 - tekijänoikeudet
5. Muut asiat
 - 24TTH-organisaation edustaja esittelee organisaatiota ja lyhyesti sen toimintaa.
6. Tapaamisen päättäminen
 - Tapaaminen päätettiin klo 16.

Liite 9. 14.9.2011 tapaamisen pöytäkirja

PÖYTÄKIRJA
14.9.2011

24 TTH -Juliste/rollup kokous 2/2011

Aika: Keskiviikko 14.9.2011 klo 8.30

Paikka: Laurea Uudenmaankatu 22, pääaula

Kutsutut: Matti Koski, Hyvinkään kaupunki 24 TTH –organisaation edustaja
Kati Vuori, Hyvinkään kaupunki 24 TTH –organisaation edustaja
Yrjö Heimonen
Jarno Kivistö
Seppo Nieminen
Elina Tammilehto, sairaanhoitajaopiskelija, Laurea
Johanna Leander, terveydenhoitajaopiskelija, Laurea
Eila Harle, korkeakoulusihteeri, Laurea
Pirkko Rimpilä-Vanninen, lehtori, opinnäytetyön ohjaava opettaja, Laurea

Paikalla: Kati Vuori
Eila Harle
Pirkko Rimpilä-Vanninen
Elina Tammilehto
Johanna Leander

1. Kokouksen avaaminen kello 8.40.
2. Todetaan osallistujat
Kokouksen vetäjä Elina Tammilehto
Valitaan sihteeriksi Johanna Leander
3. Hyväksytään asialista
4. Opinnäytetyön tämänhetkinen tila:
Opiskelijat kertovat edistymisestään.
Opinnäytetyön organisointi:
Sisältö –kysely→
luonnos 1. ->
1.arviointikierros→
luonnos 2. ->
2. arviointikierros→
5. Laurean opinnäytetyö valmiina joulukuun 2011, valmiina ehdotus sisällöksi
6. Julisteen tekemisen rahoitus ja Laurean sekä 24 TTH turvallisuutta tuntia organisaation yhteistyö => Laurean vastuulla luonnoksen tuottaminen
8. Julisteen sisällön ideoiminen
Ydinlauseiden ideointia
Logot? = Kaupunki, 24TTH, Safe Community
Opn-työhön sanallinen kuvaus rollupin sisällöstä- luonnos
9. Muut esille tulevat asiat
Kuka kuvaa – mistä kuvat (luvat jne.) Sari-Leena Humppi
10. Kokouksen päättäminen kello 10.

Liite 10. Tapaamisessa käytetty powerpoint

IDEAT

- ❖ VÄKIVALTAA VASTAAN KOKONAISVALTAINEN.
- ❖ TURVALISUUSTIETOUDEN JA VARHAISEN PUUTTUMISEN KAUTTA IKÄÄNTYNEIDEN HYVÄKSI.
- ❖ KAUPUNKIYMPÄRISTÖ TURVALISEKSI KAIKILLE.
- ❖ KOTIIN JA VAPAA-AIKAAN TURVALISUUTTA TASAPUOLISESTI.
- ❖ YHTEISVOIMIN TURVALISUUDEN HYVÄKSI.

KOKOUS 14.9.

- ❖ SYRJÄITYMISTÄ JA PÄIHTEITÄ VASTAAN YHDESSÄ.
- ❖ SYRJÄITYMISEN JA PÄIHTEIDEN EHKÄISEMISEKSI
- ❖ IKÄÄNTYVIEN TURVALISUUDEN EDISTÄMINEN/LISÄÄMINEN
- ❖ IKÄÄNTYNEIDEN TURVALISUUS ON YHTEINEN ASIA

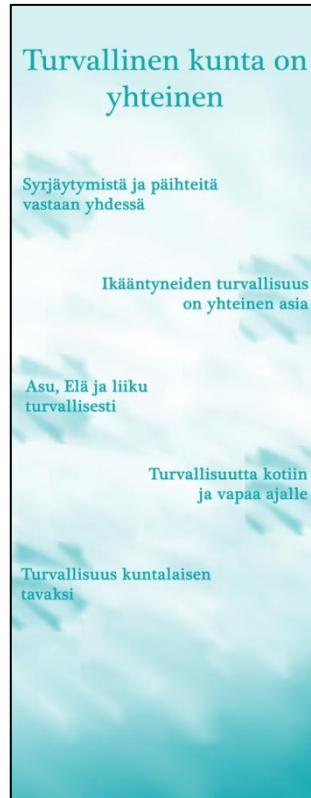
- ❖ KUNTALAINEN YHTEISELLÄ ASIALLA
- ❖ YHTEISVOIMIN TURVALISUUDEN HYVÄKSI
- ❖ TURVALLISTA TOIMINTAA HYVINKÄÄLLE
- ❖ KUNTALAINEN TAPATURMIEN EHKÄISIJÄNÄ
- ❖ TURVALISUUS KUNTALAISEN TAVAKSI

- ❖ ELINYMPÄRISTÖ TURVALISEKSI KAIKILLE
- ❖ ASUJELÄ JA LIIKU TURVALISESTI
- ❖ RAKENNETTUA TURVALISUUTTA
- ❖ ASUTTU YMPÄRISTÖ TURVALISEKSI
- ❖ ASUMISYMPÄRISTÖ TURVALISEKSI
- ❖ TURVALLINEN ASUMISYMPÄRISTÖ
- ❖ ASUJELÄ JA LIIKU TURVALISESTI
- ❖ TURVALISESTI KOTONA JA VAPAA-AJALLA
- ❖ KODIN JA VAPAA-AJAN TURVALISUUS

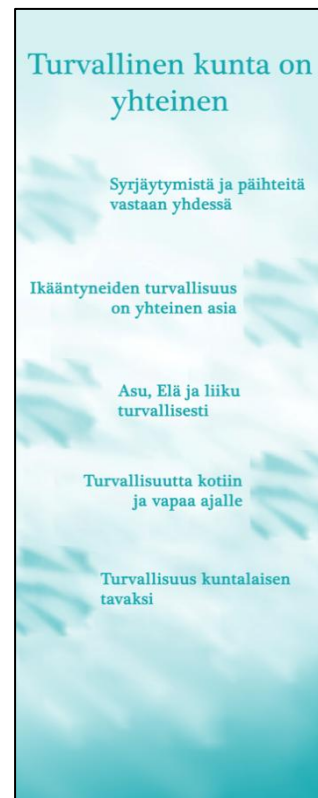
Liite 11. Ensimmäiset luonnokset

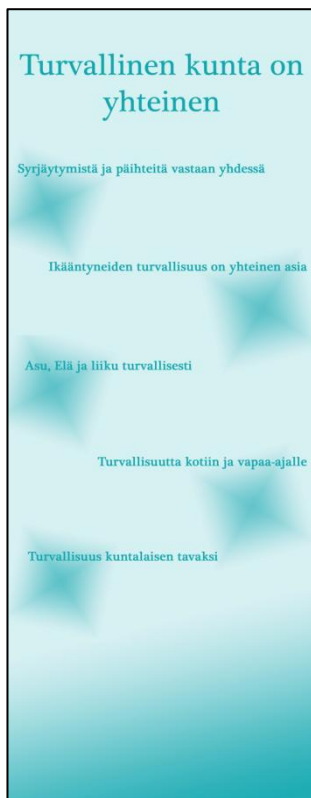
Luonnos no 1.

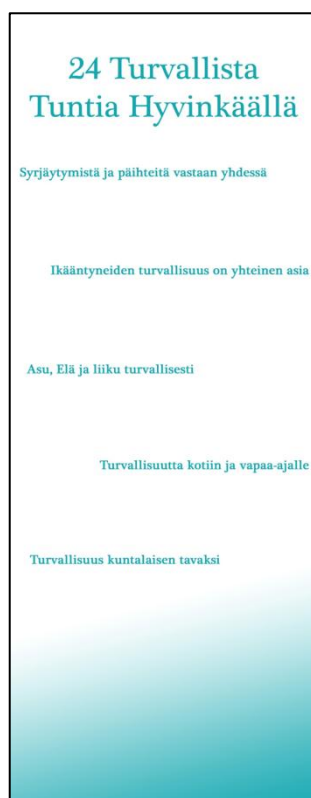
Luonnos no 2.

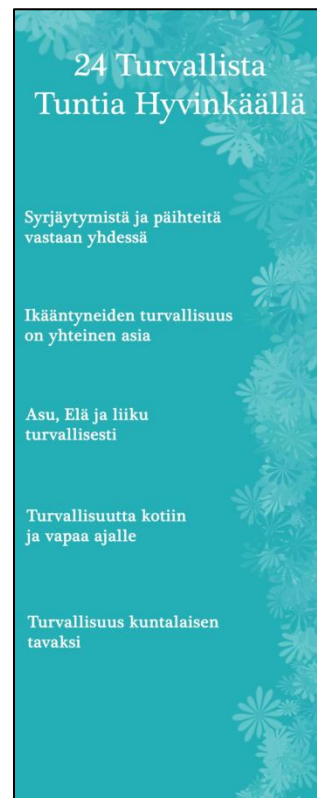
Luonnos no 3.

Luonnos no 4.

Luonnos no 5.

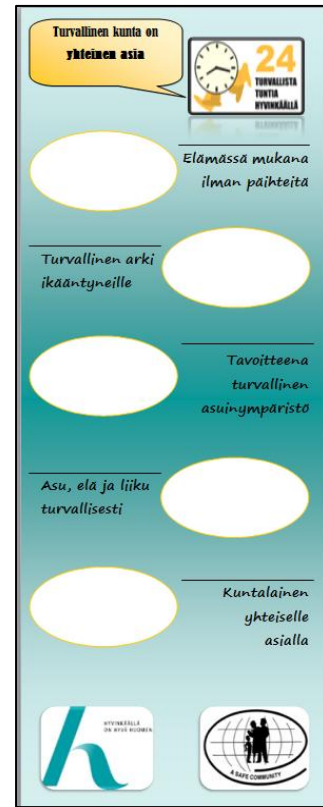
Luonnos no 6.

Luonnos no 7.

Luonnos no 8.

Luonnos no 9.

Kaikkia näitä luonnoksia voi vielä muokata (tekstien sijoittelu, värit, paikat, kuvat sommitellaan noihin kun niitä saadaan, mutta esim tuossa missä on nuo pallot niin kuvien on tarkoitus mennä niiden pallojen sisään.)

Terveisin Elina ja Johanna

Liite 12. Toiset luonnokset

Luonnos no 1.

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä

Kuntalainen yhteisellä asialla

Asu, elä ja liiku turvallisesti

Turvallisuutta kotiin ja vapaa-ajalle

Elämässä mukana ilman päihteitä

Turvallinen arki ikääntyville

Luonnos no 3.

Liite 13. Viestinnän teoriasta nousseet hyvän vetojulisteen kriteerit.

1. Värit

- värien symboliikka ei ole ristiriidassa muun viestin kanssa
- katsojan helppo havaita
- vetää katseen puoleensa
- tukevat sisältöä (auttavat hahmottamaan, paikallistamaan ja tehostamaan sisältöä)
- miellyttävä silmälle

2. Kuvat

- oikealle kohderyhmälle suunnattu
- sopivat tekstin ja tekstisisällön kanssa yhteen ja tukevat sitä
- kertova aiheesta jotain olennaista
- liittyvät aiheeseen
- ohjaavat katsojan katseen oikeaan paikkaan (sommitelmalliset tekijät)
- kiinnittävät katsojan huomion
- sisältävät aiheen kannalta olennaisen

3. Typografia

- lyhyttä ja ytimekästä
- helppolukuista
- ulkoasun sopivuus muun julisteen kanssa
- ei montaa eri fonttia
- otsikko kiinnostusta herättävä (ulkoasu+sisältö), kiteyttää aiheen
- tekstin kokoerot viestivät loogisesti sisällön tärkeysjärjestyksestä

Liite 14. Muistio ohjausryhmän kokouksesta 1.2.2012

Arviointitapaaminen, Ohjausryhmän kokous 1.2.2012. (Paikalla kahdeksan 24 TTH-organisaation edustajaa)

- Ensin opinnäytetyön tekijät esittelivät opinnäytetyön kehitysprosessi-kaavion ja kolme tehtyä vetojulistetta.
- Vetojulistete 1.
 - Liikaa tekstiä
 - Turvallisuuksuunnitelman päivitys tulossa, ei hyvä kuvata kaikkia työryhmiä
- Vetojulistete 2.
 - Liukuväri on miellyttävä.
- Vetojulistete 3.
 - Yksinkertainen on kaunista.
 - Ensisilmäyksellä miellyttävin.
 - Ei liikaa tekstiä
 - Kulomäki nostetaan esille
- Osaa paikallaolijoista ei miellytä Hyvinkään graafinen ilme laisinkaan, siksi ei vetojulisteteiden yleisilme miellytä. Hyvinkään graafinen ilme ei miellytä, koska sitä käytetään niin paljon.
- Läsnäolijoiden mielestä vetojulisteluonnos 3. on paras. Herättää helpoiten kiinnostuksen, yksinkertaisesti paras.
- Opnt-tekijät kertoivat arvioinnin lopuksi, että tästä eteenpäin vetojulisteluonnosten muokkaaminen ja kehittäminen siirtyy graafisen alan ammattilaisille.

Muistion kirjasi Johanna Leander